

**T.C.
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN ALGILADIKLARI
EBEVEYN PSİKOLOJİK KONTROLÜNÜN VE
ÇOCUKLUK ÖRSELEYİCİ YAŞANTILARININ BOYUN
EĞİCİ DAVRANIŞLARLA İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ**

Büşra YILMAZ

**Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Programı
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

ANKARA

2023

**T.C.
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN ALGILADIKLARI EBEVEYN
PSİKOLOJİK KONTROLÜNÜN VE ÇOCUKLUK ÖRSELEYİCİ
YAŞANTILARININ BOYUN EĞİCİ DAVRANIŞLARLA
İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ**

Büşra YILMAZ

**Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Programı
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. Nur Pınar BAYHAN**

**ANKARA
2023**

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN ALGILADIKLARI EBEVEYN PSİKOLOJİK
KONTROLÜNÜN VE ÇOCUKLUK ÖRSELEYİCİ YAŞANTILARININ BOYUN EĞİCİ
DAVRANIŞLARLA İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ**

Büşra YILMAZ

Prof. Dr. Pınar BAYHAN

Bu tez çalışması 31.05.2023 tarihinde jürimiz tarafından "Çocuk Gelişimi ve Eğitim Programı" nda yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı: *Doç. Dr. Melek Dudu ER*
(Atılım Üniversitesi)

Tez Danışmanı: *Prof. Dr. Pınar BAYHAN*
(Hacettepe Üniversitesi)

Üye: *Doç. Dr. Haktan DEMİRCİOĞLU*
(Hacettepe Üniversitesi)

Bu tez Hacettepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca yukarıdaki jüri tarafından uygun bulunmuştur.

22 Haziran 2023

Prof. Dr. Müge YEMİŞCİ ÖZKAN

Enstitü Müdürü

+

YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI

Enstitü tarafından onaylanan lisansüstü tezimin/raporumun tamamını veya herhangi bir kısmını, basılı (kağıt) ve elektronik formatta arşivleme ve aşağıda verilen koşullarla kullanıma açma iznini Hacettepe Üniversitesine verdiğimi bildiririm. Bu izinle Üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet haklarım bende kalacak, tezimin tamamının ya da bir bölümünün gelecekteki çalışmalarda (makale, kitap, lisans ve patent vb.) kullanım hakları bana ait olacaktır.

Tezin kendi orijinal çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Tezimde yer alan telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izin alınarak kullanılması zorunlu metinlerin yazılı izin alınarak kullandığımı ve istenildiğinde suretlerini Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

Yükseköğretim Kurulu tarafından yayınlanan “**Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge**” kapsamında tezim aşağıda belirtilen koşullar haricince YÖK Ulusal Tez Merkezi / H.Ü. Kütüphaneleri Açık Erişim Sisteminde erişime açılır.

- Enstitü / Fakülte yönetim kurulu kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren 2 yıl ertelenmiştir. ⁽¹⁾
- Enstitü / Fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren ... ay ertelenmiştir. ⁽²⁾
- Tezimle ilgili gizlilik kararı verilmiştir. ⁽³⁾

Tarih

İmza

Büşra YILMAZ

i

“*Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge*”

(1) Madde 6. 1. Lisansüstü teze ilgili patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda, tez danışmanının önerisi ve enstitü **anabilim dalının** uygun görüşü üzerine **enstitü veya fakülte yönetim kurulu** iki yıl süre ile tezin erişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir. (

2) Madde 6. 2. Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış ve internetten paylaşılması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç imkanı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez **danışmanının** önerisi ve **enstitü anabilim dalının** uygun görüşü üzerine **enstitü veya fakülte yönetim kurulunun** gerekçeli kararı ile altı ayı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.

(3) Madde 7. 1. Ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, **tezin yapıldığı kurum tarafından verilir** *. Kurum ve kuruluşlarla yapılan iş birliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü tezlere ilişkin gizlilik kararı ise, **ilgili kurum ve kuruluşun** önerisi ile **enstitü veya fakültenin** uygun görüşü üzerine **üniversite yönetim kurulu** tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir. Madde 7.2. Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince enstitü veya fakülte tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir.

* Tez **danışmanının önerisi** ve **enstitü anabilim dalının** uygun görüşü üzerine **enstitü veya fakülte yönetim kurulu tarafından karar verilir**

ETİK BEYAN

Bu çalışmadaki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, yararlandığım kaynaklara bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu, tezimin kaynak gösterilen durumlar dışında zgn olduğunu, Prof. Dr. Nur Pınar BAYHAN danışmanlığında tarafımdan üretildiğini ve Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Yönergesine göre yazıldığımı beyan ederim.

Büşra YILMAZ

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans ve lisans sürecim boyunca bilgi ve deneyimlerini paylaşan, çocuk gelişimci kimliği, akademik çalışma hayatı, disiplini ve motivasyonu ile bana rol model olan ve birlikte araştırma yapmaktan gurur duyduğum danışman hocam Prof. Dr. Nur Pınar Bayhan'a desteği, ilgisi ve katkıları için çok teşekkür ederim.

Azmine, cesaretine ve yöntem bilgisine hayran olduğum hocam Dr. Öğr. Üyesi Helin Yaban'a lisansüstü eğitim hayatımın başlangıcında ve tez öneri sürecimde öğrettikleri, desteği ve anlayışıyla şanslı hissettirdiği için teşekkür ederim.

Henüz taze olan iş yaşamımda anlayışları, destekleri, ilgileri ve öğrettikleri için birlikte çalışmaktan mutluluk duyduğum hocalarım Doç. Dr. Melek Er, Dr. Öğr. Üyesi Özlem Ersoy ve Öğr. Gör. Dr. Sinem İşlek'e,

Değerli katkıları için tez jüri hocam Doç. Dr. Haktan Demircioğlu'na ve desteği için Araş. Gör. Ezgi Taştekin Hoca'ma,

Hayatım boyunca bana hep destek olan, hayalini kurduğum hayatı yaşamam için çabalayan, bu günlere gelmemde büyük emeği olan anneme ve babama,

Özgür ruhu ile ufkumu açan, cesaret veren, bana sonsuz güvenen, sabırla yol gösteren, sevgisiyle hep yanımda olduğunu ve hayat boyu başarılarımın en büyük ortağı olacağını bildiğim, idolüm canım ablam Gamze Yılmaz'a,

Öğrencilik hayatımdan bu yana destekleri ve inançlarıyla kendime güvenmemde büyük rolü olan, yolumu güzelleştiren arkadaşlarım ve meslektaşlarım Selin Döğer, Esra Çilek, Nurşah Yılmaz ve Eda Akpınar'a,

Son bir yıldır hem en stresli zamanlarımın hem de en mutlu zamanlarımın şahidi olan, motivasyonumu kaybetmememi sağlayan ev arkadaşım Betül Karataş'a,

Çalışma masasına oturduğum her an yanımda olan, koşulsuz sevmeyi öğreten, varlıklarıyla huzur veren minik dostlarım Sera ve Rüya'ya,

Veri analizi sürecinde katkıları için Ahmet Gül'e ve çalışmaya katılmayı kabul eden üniversite öğrencilerine içtenlikle teşekkür ederim.

Robert K. Merton'un deyişiyle "koşulsuz itaatin değil, şüpheciliğin erdem sayıldığı" güzel günlere...

ÖZET

YILMAZ, B. Üniversite Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Psikolojik Kontrolünün ve Çocukluk Örseleyici Yaşantılarının Boyun Eğici Davranışlarla İlişkisinin İncelenmesi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Programı Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2023. Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin algıladıkları ebeveyn kontrolünün ve çocukluk örseleyici yaşantılarının boyun eğici davranışlarla ilişkilerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın örneklemi 18-30 yaş aralığında Türkiye’de eğitimine devam eden 274 kadın (% 69.7), 119 erkek (% 30.3) olmak üzere toplamda 393 üniversite öğrencisi oluşturmuştur. Araştırmada “Demografik Bilgi Formu”, “Boyun Eğici Davranışlar Ölçeği”, “Psikolojik Kontrol Ölçeği” ve “Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları Ölçeği Kısa Formu’ndan faydalanılmıştır. İkili gruplar arasındaki karşılaştırmalarda; Mann-Whitney U testi, üç veya daha fazla gruplar arasındaki karşılaştırmalarda Kruskal Wallis Testi ve değişkenler arasındaki ilişkide Spearman Korelasyon Katsayısı kullanılmıştır. Algılanan ebeveyn psikolojik kontrolü ve çocukluk örselenme yaşantılarının, üniversite öğrencilerinde boyun eğici davranışı yordamada anlamlı etkileri olup olmadığını belirlemek için Regresyon Aracılık Modeli kullanılmıştır. Analiz sonucunda çocukluk örselenme yaşantılarının anne-baba eğitim durumu algılanan ekonomik düzey, ortalama aylık gelir ve yerleşim birimine göre farklılaşırken ebeveyn psikolojik kontrolünün algılanan ekonomik düzeye göre farklılaştığı buna ek olarak boyun eğici davranışlar ile hem anne ($r = .404$, $p = .000$) hem de babadan ($r = .371$, $p = .000$) algılanan psikolojik kontrol, çocukluk örselenme yaşantılarının ($r = .337$, $p = .000$) arasında anlamlı ve pozitif yönde ilişki olduğu, çocukluk örselenme yaşantılarının boyun eğici davranışlar ile ilişkisinde ebeveyn psikolojik kontrolünün kısmi aracı rolünün (β anne = .169; β baba = .209) anlamlı olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Psikolojik kontrol, boyun eğici davranışlar, çocukluk örseleyici yaşantılar, üniversite öğrencileri

ABSTRACT

YILMAZ, B. Examination of the Relationship Between Parental Psychological Control and Childhood Trauma Experiences Perceived by College Students with Submissive Behaviors, Hacettepe University Graduate School of Health Sciences Child Development and Education Program Master Thesis, Ankara, 2023. In this study, it is aimed to examine the relationship between university students' perceived parental control and their childhood traumatic experiences with submissive behaviors. The sample of the study consisted of a total of 393 university students, 274 women (69.7%) and 119 men (30.3%) continuing their education in Turkey between the ages of 18-30. In the study, "Demographic Information Form", "Submissive Behaviors Scale", "Psychological Control Scale" and "Childhood Trauma Scale Short Form" were used. In comparisons between paired groups; Mann Whitney U test, Kruskal Wallis Test for comparisons between three or more groups, and Spearman Correlation Coefficient for the relationship between variables were used. Regression Mediation Model was used to determine whether perceived parental psychological control and childhood traumatic experiences have significant effects on predicting submissive behavior in university students. As a result of the analysis, childhood traumatic experiences differed according to the educational status of the parents, perceived economic level, average monthly income and settlement, while parental psychological control differed according to the perceived economic level, in addition, submissive behaviors and both mother ($r = .404, p = .000$) and from the father ($r = .371, p = .000$), perceived psychological control, childhood traumatic experiences ($r = .337, p = .000$) were significantly and positively related. partial mediator role of psychological control (β mother = .169; β father = .209) was found to be significant.

Keywords: Psychological control, submissive behaviors, childhood trauma experiences, college students

İÇİNDEKİLER

ONAY SAYFASI	iii
YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI	iv
ETİK BEYAN	v
TEŞEKKÜR	vi
ABSTRACT	viii
İÇİNDEKİLER	ix
ŞEKİLLER TABLOLAR	xiii
1. GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Kapsamı ve Önemi	1
1.2. Araştırmanın Problemi ve Alt Problemler	2
1.3. Araştırmanın Amacı	2
1.5. Araştırmanın Sayıltıları	3
1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları	3
2. GENEL BİLGİLER	4
2.1. Psikolojik Kontrol (PK)	4
2.1.1. Psikolojik Kontrolün Tanımı	4
2.1.2. Psikolojik Kontrol ile İlgili Değişkenler	6
2.2. Çocukluk Örselenme Yaşantıları	8
2.2.1. Çocukluk Örselenme Yaşantılarının Tanımı	8
2.2.2. Çocukluk Örselenme Yaşantıları Türleri	9
2.2.3. Çocukluk Örselenme Yaşantıları ile İlgili Değişkenler	13
2.3. Boyun Eğici Davranış	14
2.3.1. Boyun Eğici Davranışın Tanımı	14
2.3.2. Boyun Eğici Davranışlar ile İlgili Değişkenler	17

3. GEREÇ ve YÖNTEM	19
3.1. Araştırmanın Modeli	19
3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	19
3.3. Veri Toplama Araçları	21
3.3.1. Demografik Bilgi Formu	21
3.3.2. Boyun Eğici Davranışlar Ölçeği (BEDÖ)	21
3.3.3. Psikolojik Kontrol Ölçeği	22
3.3.4. Çocukluk Örselenme Yaşantıları Ölçeği Kısa Formu	22
3.4. Veri Toplama Süreci	23
3.5. Verilerin Analizi	23
4. BULGULAR	25
4.1. Ebeveyn Psikolojik Kontrolü, Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları ve Boyun Eğici Davranışlar Ölçeğine Ait Betimsel Bulgular	25
4.2. Ebeveyn Psikolojik Kontrolü, Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları ve Boyun Eğici Davranışlar Ölçeği ve Demografik Değişkenlere Ait Bulgular	26
4.3. Ebeveyn Psikolojik Kontrolü, Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları ve Alt Boyutları ve Boyun Eğici Davranışlar Arasındaki İlişkilere Yönelik Korelasyon Analizi Sonuçları	40
4.4. Ebeveyn Psikolojik Kontrolü, Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları Boyun Eğici Davranışlar ve Alt Boyutları ile Yaş ve Ortalama Aylık Gelir Arasındaki İlişkilere Yönelik Korelasyon Analizi Sonuçları	43
4.5. Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantılarının Boyun Eğici Davranışlarla İlişkisinde Anne ve Baba Psikolojik Kontrolünün Aracı Rolüne Yönelik Analizler	44
5. TARTIŞMA	50
5.1. Ebeveyn Psikolojik Kontrolü, Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları ve Boyun Eğici Davranışlara Dair Betimsel Bulguların Tartışılması	50

5.2. Ebeveyn Psikolojik Kontrolü, Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları ve Boyun Eğici Davranışların Cinsiyete Dayalı Farklılıklarına Dair Bulguların Tartışılması	52
5.3. Ebeveyn Psikolojik Kontrolü, Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları ve Boyun Eğici Davranışların Sınıf Düzeyine Dayalı Farklılıklarına Dair Bulguların Tartışılması	54
5.4. Ebeveyn Psikolojik Kontrolü, Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları ve Boyun Eğici Davranışların Anne-Baba Eğitim Durumuna Dayalı Farklılıklarına Dair Bulguların Tartışılması	55
5.5. Ebeveyn Psikolojik Kontrolü, Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları ve Boyun Eğici Davranışların Algılanan Ekonomik Düzeye Dayalı Farklılıklarına Dair Bulguların Tartışılması	57
5.6. Ebeveyn Psikolojik Kontrolü, Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları ve Boyun Eğici Davranışların Yerleşim Birimine Dayalı Farklılıklarına Dair Bulguların Tartışılması	58
5.7. Ebeveyn Psikolojik Kontrolü, Boyun Eğici Davranışlar, Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları ve Alt Boyutlar Arasındaki İlişkilere Yönelik Korelasyon Analizi Sonuçlarının Tartışılması	59
5.8. Ebeveyn Psikolojik Kontrolü, Boyun Eğici Davranışlar, Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları ve Alt Boyutları ile Yaş ve Ortalama Aylık Gelir Arasındaki İlişkilere Yönelik Korelasyon Analizi Sonuçlarının Tartışılması	60
5.9. Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantılarının Boyun Eğici Davranışlarla İlişkisinde Anne ve Baba Psikolojik Kontrolünün Aracı Rolüne Yönelik Analiz Sonuçlarının Tartışılması	62
6. SONUÇ VE ÖNERİLER	63
7. KAYNAKLAR	68
8. EKLER	86

EK 1. Bilgilendirilmiş Onam Formu

EK 2. Demografik Bilgi Formu

EK 3. Boyun Eğici Davranışlar Ölçeği (BEDÖ)

EK 4. Psikolojik Kontrol Ölçeği

EK 5. Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları Ölçeği Kısa Formu (ÇÖYÖ-KF)

EK 6. Boyun Eğici Davranışlar Ölçeği Kullanım İzni

EK 7. Psikolojik Kontrol Ölçeği Kullanım İzni

EK 8. Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları Ölçeği Kısa Formu Kullanım İzni

EK 9. Hacettepe Üniversitesi Etik Komisyon İzni

EK 10. Tez Orijinallik Raporu Örneği

9. ÖZGEÇMİŞ

99

ŞEKİLLER TABLOLAR

Tablo	Sayfa
3.1. Örneklemin Demografik Özellikleri	20
3.2. Ana Değişkenlerin Normalliğine İlişkin İstatistikler	24
4.1. Ebeveyn Psikolojik Kontrolü, Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları ve Boyun Eğici Davranışlar Ölçeğine Ait Betimsel Bulgular	25
4.2. Ebeveyn Psikolojik Kontrolü, Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları ve Boyun Eğici Davranışlar Ölçeğinin Cinsiyete Dayalı Farklılıklarına İlişkin Bulgular	26
4.3. Ebeveyn Psikolojik Kontrolü, Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları ve Boyun Eğici Davranışlar Ölçeğinin Cinsiyete Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları	27
4.4. Ebeveyn Psikolojik Kontrolü, Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları ve Boyun Eğici Davranışlar Ölçeğinin Sınıf Düzeyine Dayalı Farklılıklarına İlişkin Sonuçlar	28
4.5. Ebeveyn Psikolojik Kontrolü, Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları ve Boyun Eğici Davranışlar Ölçeğinin Sınıf Düzeyine Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları	29
4.6. Ebeveyn Psikolojik Kontrolü, Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları ve Boyun Eğici Davranışlar Ölçeğinin Anne Eğitim Durumuna Dayalı Farklılıklarına İlişkin Sonuçlar	30
4.7. Ebeveyn Psikolojik Kontrolü, Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları ve Boyun Eğici Davranışlar Ölçeğinin Anne Eğitim Durumuna Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları	32
4.8. Ebeveyn Psikolojik Kontrolü, Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları ve Boyun Eğici Davranışlar Ölçeğinin Baba Eğitim Durumuna Dayalı Farklılıklarına İlişkin Sonuçlar	33
4.9. Ebeveyn Psikolojik Kontrolü, Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları ve Boyun Eğici Davranışlar Ölçeğinin Baba Eğitim Durumuna Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları	35
4.10. Ebeveyn Psikolojik Kontrolü, Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları ve Boyun Eğici Davranışlar Ölçeğinin Algılanan Ekonomik Düzeye Dayalı Farklılıklarına İlişkin Sonuçlar	36
4.11. Ebeveyn Psikolojik Kontrolü, Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları ve Boyun Eğici Davranışlar Ölçeğinin Algılanan Ekonomik Düzeye Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları	37

4.12. Ebeveyn Psikolojik Kontrolü, Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları ve Boyun Eğici Davranışlar Ölçeğinin Yerleşim Birimine Dayalı Farklılıklarına İlişkin Sonuçlar	38
4.13. Ebeveyn Psikolojik Kontrolü, Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları ve Boyun Eğici Davranışlar Ölçeğinin Yerleşim Birimine Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları	39
4.14. Ebeveyn Psikolojik Kontrolü, Çocukluk Örselenme Yaşantıları ve Boyun Eğici Davranışlar ve Alt Boyutlar Arasındaki Korelasyon	41
4.15. Ebeveyn Psikolojik Kontrolü, Çocukluk Örselenme Yaşantıları Boyun Eğici Davranışlar Ölçeği ve Alt Boyutlarının Yaş ve Ortalama Aylık Gelir ile Korelasyonu	43
4.16. Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantılarının Boyun Eğici Davranışlar Üzerindeki Etkisi	44
4.17. Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantılarının Anne Psikolojik Kontrolü Üzerindeki Etkisi	45
4.18. Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları ve Anne Psikolojik Kontrolünün Birlikte, Boyun Eğici Davranışlar Üzerindeki Etkisi	45
4.19. Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantılarının Baba Psikolojik Kontrolü Üzerindeki Etkisi	47
4.20. Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları ve Baba Psikolojik Kontrolünün Birlikte, Boyun Eğici Davranışlar Üzerindeki Etkisi	47
Şekil	
4.1. Anne Psikolojik Kontrolünün Aracı Rolü Modeli	46
4.2. Baba Psikolojik Kontrolünün Aracı Modeli	48

1. GİRİŞ

1.1.Araştırmanın Kapsamı ve Önemi

Bireylerin sağlıklı bir çocukluk geçirmesinde önemli etmen olan aileler, farkında olmadan ya da farkında olarak psikolojik kontrol ya da manipüle etme davranışlarıyla çocukların gelişimine etki etmektedir (1, 2). Psikolojik kontrol ile ebeveyn kendi amaç ve isteklerini baskın tutmakta, çocuğun kendini ifade etmesini engellemekte, psikolojik ihtiyaçlarına duyarlı olmamakta ve aynı zamanda bağımsız olmasına müdahale eden davranışlar göstermektedir (1). Psikolojik kontrol ile ebeveynler çocuktan sevgilerini esirgeme, çocuğu suçlu hissettirme ve mahcup etme davranışları ile çocukta içsel baskı yaratmakta ve davranışlarını bu baskıya göre düzenlemesine yol açarak benliğini etkilemektedir (3). Dolayısıyla ebeveynin uyguladığı psikolojik kontrolün boyun eğme davranışı için risk oluşturabileceği düşünülmektedir. Boyun eğme davranışı, güçlükler karşısında mücadele etmek yerine baskıya göre davranmayı uygun bulma ya da pasif ve tepkisiz kalma olarak tanımlanır (4). Kişi istenen değişikliği benimsememesine rağmen değer yargılarını, inançlarını ve düşüncelerini otoritenin gösterdiği yönde değiştirmektedir (5). Çocuğun aile içinde fiziksel şiddete, duygusal kötü muameleye ve ihmale uğraması çocukta çaresizlik hissine, içe dönmeye ve depresif duygu durumuna neden olabilmektedir. Mevcut ve süregelen örseleyici çocukluk yaşantıları, çocuğun sonraki gelişim dönemlerinde boyun eğici davranışın savunma mekanizması olarak gelişmesine neden olabilir (6, 7). Sanayileşme ve eğitimin gelişmesi yetişkinliğin başlangıcını geciktirmiş ve ebeveyn katılımını genişletmiştir. Ebeveynlerin çoğunluğu 18 ila 25 yaşındaki çocuklarını yetişkin olarak görmemektedir (8). Bu nedenle ebeveynler yetişkin kimliklerini keşfetmelerine yardımcı olmak için bu dönemde çocuklarını davranışsal ve/veya psikolojik olarak kontrol etmeye devam edebilir (9). Üniversite öğrencilerinin birçoğu ailelerinden uzaklaşmaları ve özerklik kazanmalarına, yasal bir yetişkin yaşına ulaşmış olmalarına rağmen ebeveynleri tarafından kontrol uygulamalarına devam edilmesi ve çocukluk örseleyici yaşantılarının negatif sonuçlarının sadece istismara maruz kalınan dönemde değil, ileriki gelişim dönemlerinde de ortaya çıkması (10) nedeniyle üniversite öğrencilerinin çocukluk örselenme yaşantılarının ve algıladıkları ebeveyn psikolojik kontrolünün boyun eğme davranışları ile ilişkisinin ortaya konması önemlidir.

1.2.Araştırmanın Problemi ve Alt Problemler

Mevcut çalışmada, üniversite öğrencilerinin algıladıkları ebeveyn kontrolü ve çocukluk örseleyici yaşantılarının boyun eğici davranışları ile ilişkisi ele alınmaktadır.

Araştırmanın alt problemleri ise şu şekildedir:

- 1.) Üniversite öğrencilerinin boyun eğme davranışı; cinsiyet, sosyoekonomik durum, yaşanan yerleşim birimi, anne-babanın eğitim durumu değişkenleri bakımından farklılaşmakta mıdır?
- 2.) Üniversite öğrencilerinin algıladıkları ebeveyn psikolojik kontrolü cinsiyet, sosyoekonomik durum, yaşanan yerleşim birimi, anne-babanın eğitim durumu değişkenleri bakımından farklılaşmakta mıdır?
- 3.) Üniversite öğrencilerinin çocukluk örseleyici yaşantıları cinsiyet, sosyoekonomik durum, yaşanan yerleşim birimi, anne- babanın eğitim durumu değişkenleri bakımından farklılaşmakta mıdır?
- 4.) Üniversite öğrencilerinin boyun eğme davranışı ile çocukluk örseleyici yaşantıları arasında ilişki var mıdır?
- 5.) Üniversite öğrencilerinin ebeveynlerinden algıladıkları psikolojik kontrol ile boyun eğme davranışları arasında ilişki var mıdır?
- 6.) Çocukluk dönemi örselenme yaşantılarının boyun eğici davranışlarla ilişkisinde ebeveyn psikolojik kontrolünün aracı rolü var mıdır?

1.3.Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın temel amacı, üniversite öğrencileri tarafından algılanan ebeveyn psikolojik kontrolünün ve çocukluk örseleyici yaşantılarının, boyun eğme davranışlarına etkisinin incelenmesidir.

1.4.Araştırmanın Varsayımları

Çalışmanın amacı doğrultusunda hipotezler şu şekildedir:

1. Üniversite öğrencilerinde boyun eğici davranışların cinsiyet, sosyoekonomik düzey, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu ve yaşamlarını uzun süre geçirdikleri yerleşim birimine göre farklılaşmaktadır.

2. Üniversite öğrencilerinin algıladıkları ebeveyn psikolojik kontrolü, cinsiyet sosyoekonomik durum, yaşanan yerleşim birimi, anne- babanın eğitim durumu değişkenleri bakımından farklılaşmaktadır.
3. Üniversite öğrencilerinin çocukluk örselenme yaşantıları, cinsiyet sosyoekonomik durum, yaşanan yerleşim birimi, anne- babanın eğitim durumu değişkenleri bakımından farklılaşmaktadır.
4. Üniversite öğrencilerinin boyun eğme davranışı ile çocukluk örseleyici yaşantıları arasında ilişki vardır.
5. Üniversite öğrencilerinin ebeveynlerinden algıladıkları psikolojik kontrol ile boyun eğme davranışları arasında ilişki vardır.
6. Çocukluk dönemi örselenme yaşantılarının boyun eğici davranışlarla ilişkisinde ebeveyn psikolojik kontrolünün aracı rolü vardır.

1.5.Araştırmanın Sayıtları

Çalışmaya katılmaya gönüllü olan üniversite öğrencilerine uygulanan Demografik Bilgi Formu, Boyun Eğici Davranışlar Ölçeği, Psikolojik Kontrol Ölçeği ve Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları Ölçeği Kısa Formuna öğrenciler tarafından gerçeği yansıtan doğru cevaplar verildiği varsayılmıştır.

1.6.Araştırmanın Sınırlılıkları

Mevcut çalışmanın örneklemini Türkiye’de eğitimine devam eden 18- 30 yaş aralığında üniversite öğrencileri oluşturmaktadır. Katılımcılar amaca uygun örnekleme yöntemiyle belirlenmiş olup öğrencilerinin görüşleriyle sınırlıdır. Yukarıda sözü edilen bilgiler doğrultusunda sonraki bölümde araştırmanın değişkenleri ve değişkenler arası olası ilişkileri ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

2. GENEL BİLGİLER

Bu bölümdeki alt başlıklarda mevcut araştırma değişkenleri hakkında bilgi ve konu ile ilgili araştırmalara yer verilmiştir.

2.1. Psikolojik Kontrol (PK)

2.1.1. Psikolojik Kontrolün Tanımı

Psikolojik kontrolün kavramsallaştırma çalışmaları Schaefer'a aittir. Schaefer (11) psikolojik kontrolün, "ebeveynleri tarafından çocuğunun ayrı bir birey olmasına izin verilmemesi ve üstü kapalı psikolojik yöntemlerle çocuğun etkinliklerinin kontrol edilmesi" olarak tanımlamaktadır. Kontrol, ebeveynlik davranışları içerisinde önemli yer tutmaktadır. Ebeveynlerin çocukları üzerindeki kontrolüne ilişkin yapılan ilk açıklamalar kontrolün, sadece şiddetinin değil niteliğinin de sınırlayıcı, zorlayıcı, saldırgan, otoriter, talepkâr ve zorba gibi farklı sıfatlarla da tanımlanmış ve ayrıştırılmıştır (12).

Barber (12) ebeveyn kontrolünün tanımlanmasında alan yazında önemli katkılarda bulunmuştur. Ebeveyn kontrolü kavramının tanımının açık olabilmesi için Schaefer'in çalışmasından yola çıkarak psikolojik kontrol ve davranışsal kontrol kavramlarını derinlemesine incelemiştir. Ebeveyn kontrolünü davranışsal kontrol ve psikolojik kontrol olmak üzere ikiye ayırarak ele almıştır.

Psikolojik kontrol (PK), çocuğun duygusal ve psikolojik gereksinimlerine karşı duyarsız ebeveyn davranışları olarak tanımlanırken; davranışsal kontrol daha çok "katı kontrol" tanımına daha yakın biçimde çocuğuna kural koyan, uymasını sağlamayan ve izlemeyen ebeveynlik uygulamaları kapsamaktadır (12).

Olsen ve arkadaşları (13) psikolojik kontrolü sınıflandırırken psikolojik kontrolün boyutlarına ilişkin kültürlerarası yürüttükleri çalışmalarında dört boyutun var olduğunu belirlemişlerdir. Bunlar; çocukta suçluluk yaratma, çocuğa yönelik saldırı, değişken duygusal tepkiler ve sevgi yoksunluğudur.

Çocuklarının duygularını ve düşüncelerini içine alan manipülatif ebeveyn uygulamalarına aşırı bir şekilde başvuran, çocuklarını sevgiden yoksun bırakan ve utandıran ebeveyn psikolojik kontrolünün, çocukların kendilerini keşfedebilmesini ve hissedebilmesini içeren duygularının gelişmesine engel olacağı psikolojik ve sosyal

işlevselliği hasara uğratmaktadır (14). Ebeveyn psikolojik kontrolü ergenin davranışlarını kontrol altına alma amacı taşımakla birlikte zorla boyun eğmesi, psikolojik özerkliğini azaltması ve benliğine zarar verme olasılığını taşımaktadır (15).

Nelson ve arkadaşları (16) okulöncesi dönem çocukları ile yaptığı çalışmada ebeveyn psikolojik kontrolünün saldırganlıkla pozitif yönde ilişkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Xu ve arkadaşları (17), 4-12 yaş arası Çinli çocuklar ve ebeveynleri ile yaptığı boylamsal çalışmada ebeveynlerin psikolojik kontrolü ile çocukların saldırgan davranışları arasında negatif ilişki olduğu ancak bu ilişkinin çocukların kişilik özellikleri dikkate alınarak değişebileceği sonucuna ulaşmıştır.

Literatür incelendiğinde ebeveyn psikolojik kontrolünün etkilerini inceleyen çalışmaların pek çoğu ergenler üzerine odaklanmaktadır. Ebeveyn psikolojik kontrolünün ergenler üzerindeki etkilerini inceleyen araştırmalara bakıldığında, PK hem aşırı (18) hem de az yeme davranışları (19), riskli siber faaliyetler, yasa dışı madde kullanımı (20) saldırgan davranışlar (21), düşük öz kontrol (22) anksiyete (23), akran mağduriyeti (24), düşük yaşam doyumu (25), dahil olmak üzere çok sayıda problemle ilişkilendirilmiştir. PK uygulamaları genellikle ergenin özerklik gelişimine müdahale ederek ebeveynlere daha fazla bağımlılık, sosyal izolasyon ve depresif semptomlarla ilişkilendirilmektedir (26). Hem kesitsel hem de boylamsal araştırmalarda, çocuklarda depresif belirtiler ile psikolojik kontrolün, ebeveyn davranış kontrolü ve ebeveyn sıcaklığından daha fazla ilişkili olduğu bulunmuştur (12).

Ebeveyn psikolojik kontrolünün üniversite öğrencileri üzerindeki etkilerini inceleyen araştırmalara bakıldığında; benlik saygısı (27) ve bağlanmayı (28) olumsuz etkilediği, yeterlik algısını düşürürken, refah düzeyini azalttığı (29), duygu düzenleme ve duygusal özerkliği olumsuz etkilediği (30), başarısızlık korkusu (31) ve romantik ilişkide duygusal istismar riski (32) ile ilişkili olduğu görülmektedir.

Ebeveynler tarafından çocuğun gelişimsel ihtiyaçların karşılanması, sosyal ve kültürel bağlamdan etkilenen (33) koruma, eğitim, yetiştirme veya sosyalleştirme gibi karmaşık aile sistemi işlevlerini içermektedir (34). Dolayısıyla gelişimsel ihtiyaçların karşılanmasında ebeveyn psikolojik kontrolünün bireyin üzerindeki etkilerinin incelenmesi önemli görülmektedir.

2.1.2. Psikolojik Kontrol ile İlgili Değişkenler

Ebeveynden algılanan psikolojik kontrolünün cinsiyet grupları arasında farklılaşıp farklılaşmadığı ile ilgili çalışmalara bakıldığında, Sayıl ve Kındap (35)'in Psikolojik Kontrol Ölçeğinin geçerlik ve güvenirliğini yaptıkları çalışmada kız ve erkeklerin anneden algıladıkları psikolojik kontrol anlamlı düzeyde farklılaşmazken erkeklerin kızlara göre babalarından daha yüksek psikolojik kontrol algıladığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca katılımcıların annelerinden, babalarına göre daha fazla psikolojik kontrol algıladıkları belirtilmiştir. Sayıl ve arkadaşları (36) ebeveyn kontrolü ile ergenin uyumu arasındaki ilişkinin ergenin cinsiyetine göre farklılaşıp farklılaşmadığını inceledikleri çalışmada ergenler arasında erkeklerin kızlara göre babalarından daha yüksek psikolojik kontrol algıladıklarını tespit etmişlerdir. Cengiz Türk (37) çalışmasında erkeklerin babadan algılanan psikolojik kontrolün anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu bulunmuştur. Ancak Büyükşahin (38)'in yaptığı çalışmada kız çocuklarının babadan algıladıkları psikolojik kontrolün erkek çocuklarına göre daha yüksek düzeyde olduğu görülmüştür. Bu bulguların tümü, psikolojik kontrol uygulamalarına yönelik değerlendirmelerin erkekler ve kızlar üzerindeki etkisinin farklılaşabildiğine işaret etmektedir (39).

Anne-babadan algılanan psikolojik kontrol ile sosyoekonomik düzey arasındaki ilişkiye bakıldığında, Aksu (40)'nun psikolojik kontrolün, zorbalık davranışı ve olumsuz otomatik düşünce seviyeleri ile ilişkisini incelemek amacıyla yaptığı çalışmada psikolojik kontrolün, ergenin anne babasının eğitim durumu, çalışma durumu, aylık gelir, ergenin okul başarısı ve ergenin birlikte yaşadığı kişi değişkenlerine göre anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur.

Anne-babadan algılanan psikolojik kontrol ile yerleşim birimi arasındaki ilişkiye bakıldığında, Kındap ve arkadaşları (41)'nin yapmış olduğu çalışmaya göre büyükşehirde yaşayan annelerin çocuklarına karşı küçük şehirde yaşayan annelere göre duyarlıklarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Yaşanılan yerleşim birimine göre duyarlılıkta ortaya çıkan farklılıkların ebeveynlerin disiplin anlayışına yansıdığı da görülmüştür. Özdemir (42) yapmış olduğu araştırmada kentte yaşayan ergenlerin ayrık ve özerk benlik kurgularının kırsal bölgede yaşayan ergenlere göre daha yüksek olduğunu bulmuş ve bu sonucu aile modeline ve yaşanılan yere bağlı değişen ebeveyn davranışı ile açıklamıştır. Cengiz Türk (37)'ün üniversite öğrencilerinin algıladığı ana-

babalığı, yaşanan yer, cinsiyet, iç göç deneyimi ve eğitim düzeyi bakımından incelediği çalışmada; anneden algılanan psikolojik kontrolün yaşanan yerin niteliğine göre farklılaşmadığı görülürken, babadan algıları psikolojik kontrolün köy/kasabada yaşayan öğrenciler ve büyükşehirde yaşayan öğrencilerin il/ilçede yaşayan öğrencilere göre daha yüksek seviyede psikolojik kontrol algıladığı bulunmuştur. Kağıtçıbaşı (43) duygusal ve psikolojik olarak bağlı ailelerin tanımını yaparken daha çok geleneksel toplum özelliklerini içerisinde barındıran ancak kentleşme ile gelen yenilikleri de içerisinde barındıran aileler olduğunu belirtmektedir. Bu sebeple, bağımlı aile modelinden duygusal olarak bağlı aile modeline geçişin her zaman olmayacağını belirtmiştir.

Anne-babadan algılanan psikolojik kontrol ile anne-babanın eğitim düzeyi arasındaki ilişkiye bakıldığında, Cengiz Türk (37) çalışmasında üniversite öğrencilerinin anneden algıladıkları psikolojik destek, kontrol ve izleme ile anne eğitim düzeyi arasında anlamlı bir ilişki olmadığı; babadan algıladıkları psikolojik kontrol, yakınlık ve destek ile baba eğitim durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığı ancak babadan algıladıkları izleme ile anlamlı düzeyde ilişki olduğu görülmüştür. Babasının eğitim durumu ortaokul, lise-üniversite olan üniversite öğrencilerinin, babasının eğitim durumu ilkököl olanlara göre algıladıkları izleme daha fazla iken baba eğitim durumu ortaokul ve lise-üniversite olanlar arasında algılanan izlemenin farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Ebeveyn psikolojik kontrolünün kız ve erkek ergenlerin ikisinde de düşük özgüven (44) zayıf kimlik gelişimi (45, 46) ve düşük özsaygı (47) ile ilişkilendirildiği görülmektedir.

Duygusal ve psikolojik gelişimi olumsuz etkileyen, çocuğun duygu ve düşüncelerine müdahalede bulunan ebeveyn davranışları, çocuk ile aile arasındaki psikolojik ve duygusal sınırlar ile ilişkili görünmekle birlikte, güvenli bağ kurulmasında risk oluşturmakta, özerk kimlik oluşumu, benlik gelişimini ve bağımsız iradeyi olumsuz etkilemektedir (1). Yapılan araştırmalar, ebeveyn ve çocuk arasındaki güvensiz bağlanmanın gelişmesinde algılanan psikolojik kontrolün ilişkisi olduğunu ortaya koymuştur (48).

Kurt ve arkadaşları (49)'nın üniversite öğrencileri ile yaptığı çalışma, ebeveyn psikolojik kontrolünün yetişkinliğe geçiş dönemi olarak görülen üniversite yıllarında dahi gençlerin işlevselliklerini olumsuz şekilde etkileyebileceğini göstermektedir.

2.2. Çocukluk Örselenme Yaşantıları

2.2.1. Çocukluk Örselenme Yaşantılarının Tanımı

Dünya Sağlık Örgütü (50) çocuğun bakım vereni tarafından önlenme ihtimali olan zararlı davranışlara uğraması, çocuğun ruh sağlığını ve gelişim alanlarını (bilişsel, sosyal- duygusal, fiziksel, dil ve özbakım) negatif etkileyen kötü muameleler ya da çocuk istismarı olarak tanımlanmaktadır. Bu kötü muamelelerin cinsel, fiziksel, duygusal istismar ve ihmal olarak dört farklı boyutu vardır (50). Çocuk tarafından istismar ya da şiddet olarak algılanmayan veya yetişkinler tarafından istismar olarak kabul edilmeyen davranışlar da bu tanıma dahil edilmektedir. Çocuğun davranışı istismar olarak algılanması ya da yetişkinin bunu bilinçli yapması gerekli değildir. En genel tanımı ile çocuk istismarı, yetişkin tarafından çocuğa o toplumun kabul etmediği davranışların yapılmasıdır. Diğer bir ifade ile çocuğun gelişimini ve büyümesini negatif yönde etkileyen tüm davranışlar çocuk istismarına girmektedir (51).

Çocuk istismarının tanımında ve algılanmasında kültürlere göre farklılıklar ortaya çıkmaktadır (52). Çocuğa yapılan uygulamaların hangisinin istismar ya da ihmal şeklinde algılandığı; halk içindeki inançları, değer yargıları, kabul etikleri normlar, aile içindeki ilişkileri ve çocukların gelişimsel özelliklerine dair bilgilerine göre farklılaşmaktadır. Bu sebeple çocuk istismarı ve ihmalinin evrensel tanımının belirlenmesinde zorluklar meydana gelmektedir (53).

Çocuk istismarının kültürler arasında benzer olabilecek bazı ortak özellikleri de vardır. Örneğin, çocuk istismarı genellikle güç dengesizliği olan ilişkilerde ortaya çıkar ve istismarcı genellikle güçlü bir yetişkin veya otorite figürüdür (54).

UNICEF (55) Türkiye'de 7-18 yaş grubu çocuklarda çocuk istismarı ve aile içi şiddeti ele alan araştırmasında çocukların % 51'inde duygusal istismar, % 43'ünde fiziksel istismar, % 3'ünde cinsel istismar görüldüğünü ortaya koymuştur.

2.2.2. Çocukluk Örselenme Yaşantıları Türleri

Dünya Sağlık Örgütü (56) çocuk istismarını dörde ayırmıştır: Fiziksel istismar, duygusal istismar, cinsel istismar ve ihmal. Bu kapsamda dört istismar türü ile ilgili ayrıntılı bilgiler aşağıda yer almaktadır.

a. Fiziksel İstismar

Dünya Sağlık Örgütü fiziksel istismarı; çocuktan sorumlu olan, çocuğun üzerinde etkisi olan, çocuğun güvendiği birinin kabul edilebilir düzeyde kontrolünde olan bir etki veya etkisizlik sebebiyle çocukta zarara yol açmasına ya da olası zarara maruz bırakmasına sebep olması olarak açıklamaktadır (57). Bakım vereni tarafından çocuğa fiziksel olarak zarar verilmesi başka bir deyişle bedensel bütünlüğünün bozulması fiziksel istismar olarak adlandırılmaktadır (58). Bunun sonucunda fiziksel hasar, istismara uğrayan çocuğun yaşı ve istismarın süresi örselenmenin neden olacağı zararları belirlemektedir (59).

Fiziksel istismarın en sık görülen ve kolaylıkla belirlenen istismar türü olduğu belirtilmektedir (60). Ancak çocuklar sakat kalabilmekte ya da ölebilmektedir bu da fiziksel istismarın çocuk üzerindeki etkisine yönelik ciddi sonuçlara örnektir (61). Fiziksel olarak istismar edilen çocuk aynı zamanda duygusal olarak da hasara uğramaktadır. Gelişimi bütün olarak etkilediğinden bu hasar yetişkinliğe kadar devam edebilmektedir (59).

Ülkemizde yapılan bazı araştırmalarda fiziksel istismarın görülme sıklığı %24 olarak ortaya çıkmıştır (62). Diğer çalışmalarda da çocukların %65.72' sinin ebeveynleri tarafından fiziksel istismara maruz kaldığı saptanmıştır (63).

Fiziksel istismara uğrayan çocukların yetişkinlikte saldırgan ve suça yatkın davranışlar sergilediği aynı zamanda güvenli bağlanma gerçekleştirmediği, özsaygısının düşük olduğu ve travma sonrası stres bozukluğu belirtileri gösterdiği ortaya konmuştur (64). Çocukluk döneminde fiziksel istismara uğrayan çocuklarda; çaresizlik, problem çözmede zorluk, çekingenlik, sessizlik ve içkapanık davranışlar görülebilir. Aynı zamanda çocuğun negatif durumlara karşı çaresiz ve korkak hissetmesiyle boyun eğme davranışının gelişmesine neden olabileceği, boyun eğme davranışının sonucunda istismar durumunun azalmasıyla bu davranışın pekişebileceği belirtilmiştir (65).

Literatürde çocukluk çağı fiziksel istismarının gelişim üzerindeki etkilerini inceleyen diğer araştırmalara bakıldığında fiziksel istismara maruz kalan çocuklarda duygu düzenleme sorunlarının (66), stres, yoksulluk, sağlık sorunları gibi olumsuz durumların görüldüğü (67), beyin yapılarını ve işlevlerini değiştirerek sonrasında davranışsal sonuçlara yol açabileceği (68), travma sonrası stres bozukluğu oranlarının artabileceği (69) belirtilmektedir.

b. Cinsel İstismar

Uluslararası Çocuk İstismarı ve İhmalini Önleme Derneği tarafından yapılan tanımda cinsel istismar; onay yaşının altında olmasına rağmen çocuğun yetişkin bireyin cinsel doyumuna ulaşmasına neden olacak şekilde bir edim içerisinde olması ve mevcut durumun görmezden gelinmesi olarak verilmiştir. Tanıma göre bu edimin fiziksel veya genital temas gerektirmediği ve çocuk tarafından başlatılıp başlatılmamasının ya da zararlı sonuca neden olup olmamasının dikkate alınmadığı belirtilmektedir. (57).

Faller (70) cinsel istismarı yediye ayırmıştır. Bunlar: 1. Temas içermeyen cinsel istismar 2. Oral/ genital seks 3. Cinsel dokunma 4. İnterfemoral ilişki 5. Penetrasyon 6. Cinsel sömürü 7. Diğer istismar türlerini içeren cinsel istismar

Kendall-Tackett ve arkadaşları (71) ampirik 45 çalışmanın bulgularını gözden geçirme amacıyla yaptığı araştırma sonucunda; cinsel istismara uğrayan çocukların cinsel istismara uğramayanlara göre davranış problemi geliştirdiği, benlik saygısının düşük olduğu, ve korkularının daha fazla olduğunu ortaya koymuştur.

Cinsel istismara maruz kalan çocuklarda davranışsal ve psikolojik problemler, ilişki kurmada güçlük, öz saygıda azalma, intihar düşüncesi, madde bağımlılığı ve riskli cinsel davranışlar görülmektedir. Cinsel istismarın uzun süre devam etmesi çocuklar üzerinde kalıcı hasara neden olmaktadır (58).

Literatürde çocukluk çağı cinsel istismarının gelişim üzerindeki etkilerini inceleyen diğer araştırmalara bakıldığında cinsel istismara maruz kalan çocuklarda psikoz riskinin arttığı (72), beyin gelişiminde yapısal değişiklikler meydana geldiği (73), yaşam kalitesinin düştüğü (74), eğitim performansı ve okul başarısının düştüğü (75), yetişkin döneminde iş yerindeki performanslarının düşük olduğu (76), genç

hamilelikler ve genç boşanmalar (77) ve cinsel problemler (78) görülebileceği belirtilmektedir.

c. Duygusal İstismar

Çocukların gerekli sevgi, ilgi ve bakımdan mahrum kalması ve tutum ve davranışlardan etkilenmesi hem bilimsel hem de toplumsal normlara göre psikolojik olarak zarara uğramaları durumudur. Yaşı, statüsü, bilgisi ve konumu çocukların üzerinde etkili olan kişiler tarafından bu davranışların uygulandığı görülmektedir. Duygusal istismar sık rastlanmasına rağmen tanımlanırken zorlanılmaktadır. Çocukların psikolojik olarak duraklamasına sebep olabilen sözlü istismarı, çocuğun kimlik gelişimini zedeleyen negatif davranışları, tavırları ve emirleri içermektedir. Bu nedenle duygusal istismar, bütün diğer kötü uygulamaları bünyesinde barındıran bir olgudur (51).

UNICEF (55), bilimsel ve toplumsal normlara göre psikolojik bakımdan çocuğa yönelik uygulanan ya da ihmal edilen hasar verici olduğu tespit edilen davranışları, duygusal istismar olarak tanımlamaktadır.

Taner ve Gökler (53) ise duygusal istismarı tanımlamada aşağıdaki ölçütlerin dikkate alınması gerektiğini belirtmektedir:

- Duygusal istismar, ebeveyn ile çocuk arasındaki ilişkiyi tanımlamaktadır.
- Mevcut ilişki çocuğun psikolojik iyi olma halini ve gelişimini olumsuz etkileyerek zarar vermektedir.
- Duygusal istismarın meydana gelmesi için fiziksel temas gerekli olmamaktadır.

Duygusal istismarı diğer istismar türlerinden ayıran iki özellik vardır. Birincisi cinsel ve fiziksel istismarda mevcut olan somut bedensel bulguların olmamasıdır. İkincisi ise duygusal istismarın hem tek başına hem de çoğu vakada cinsel ve fiziksel istismarla beraber görülmesidir. (58).

Çocuklukta maruz kalınan duygusal istismarın bireyin kendisine yönelik negatif duygular oluşturmaya yol açtığı görülmektedir. Çocuklukta maruz kalınan duygusal istismarın, üniversite döneminde kendini feda etme ve utanma duygusu ile ilişki olduğu belirtilmektedir (79).

İlgili araştırmalar incelendiğinde kompleks travma maruziyetinde duygusal istismarın en yaygın istismar türü olduğu (80), çocukluk çağı duygusal istismarının depresyon ve anksiyete ile ilişkili olduğu(81, 82), depresif belirtiler, duygu düzensizliği ve kişilerarası problemler (83) ve erkeklerde partnerlerine yönelik şiddet eğilimi ile ilişkili olduğu (84) belirtilmektedir.

d. İhmal

Çocuk ihmali, çocuğun sağlıklı gelişimi için gereken yaşam şartlarının (beslenme, güvenli barınma, eğitim ve sağlık) sağlanmamasına nedeniyle çocuğun gelişiminin hasara uğramasıdır. (56).

Çocuğun sağlıklı büyümesi ve gelişimi için temel gereksinimi olan davranışların eksik olması ya da hiç olmaması olarak açıklanan ihmalin, istismar türleri içinde en çok göz ardı edilen türüdür (57). Kaya (85)'nın aktardığını şekliyle; Topbaş (52) istismarın aktif, ihmalin pasif bir davranış olmasının ikisi arasındaki en temel fark olduğunu ifade etmektedir. Bir diğer fark ise diğer istismar türleri genelde olaya dayalı yaşanırken ihmalin kronik olarak devam etmesidir.

Çocuklukta ihmalin gelişime etkilerini inceleyen kesitsel ve boylamsal çalışmalara bakıldığında ihmal edilen çocukların genellikle diğer çocuklara kıyasla bilişsel işlevlerinde zayıflık (86), dikkat güçlüğü ve konsantrasyon problemi (87) tespit edilmiştir. Yeniden mağduriyet yaşama riskinin yüksek olduğu (88) bulgularına ulaşılmıştır.

Ulusal Bilimsel Gelişen Çocuk Konseyi (*National Scientific Council on the Developing Child*) tarafından 2009 yılında yayınlanan "Çocuk İhmalinin Uzun Vadeli Etkileri" raporuna göre çocuklukta ihmalin, ilerleyen yaşlarda psikolojik, fiziksel ve sosyal problemlere neden olabileceğini ortaya koymaktadır. İhmal edilen çocukların, beyin gelişiminde, duygusal düzenlemede, zihinsel sağlıkta ve davranışsal düzenlemelerde sorunlar yaşayabileceği ve çocuk ihmalinin sadece çocukluk döneminde değil, yetişkinlik döneminde de uzun vadeli etkileri olabileceği belirtilmektedir. İhmal edilen çocukların yetişkinlikte daha fazla sağlık sorunları, suç eğilimi, işsizlik ve evlilik problemleri yaşayabileceği ifade edilmektedir (89)

Çocuklarını ihmal eden ebeveynlerin, çocukluk döneminde ihmale uğramış olması nedeniyle ihmalin nesiller boyunca aktarım özelliği gösterdiği belirtilmektedir (90).

2.2.3. Çocukluk Örseleme Yaşantıları ile İlgili Değişkenler

Fiziksel istismarda cinsiyet grupları arasında önemli farklılıklar olmamasına rağmen, kızların erkeklere oranla ergenlik döneminde daha fazla fiziksel istismara uğradığı görülmüştür (53). Yılmaz (91) tarafından yapılan çalışmada, anne yaşının küçük olması, anne eğitim düzeyinin düşük olması ve fazla sayıda çocuğa sahip olunması gibi değişkenlerin çocuklarda cinsel istismara maruz kalma riskini arttırdığı bulgusuna ulaşılmıştır. Yine Horton and Cruise (92)'e göre, düşük sosyoekonomik seviye ve aile üyeleri arasındaki bağın zayıf olması cinsel istismara yol açan risk faktörleridir. İstismarın uygulanmasında en etkili koşulun, kültürel gelişmişlik seviyesinden bağımsız olarak ailenin sosyoekonomik seviyesi olduğu öne sürülmüştür (93). Annelerin çocuklarına duygusal ve fiziksel istismar uygulamalarını etkileyen faktörlerden birisi ebeveynlerin düşük eğitim düzeyinde olmaları olarak görülmektedir (94).

Kabasakal (4)'ün şiddet ve boyun eğme davranışları arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmada, boyun eğme davranışı sonucunda çaresizlik ve çözüm bulamamanın agresif davranışlara ya da utangaç tutumlara neden olabileceği belirtilmektedir. Duygusal istismar, fiziksel istismar ve ihmale uğrayan çocukların depresif ruh haline büründüğü, çaresiz hissettiği ve içine kapandığı (4) ve savunma mekanizması olarak boyun eğme davranışı gösterdiği görülebilmektedir (6).

Berber Çelik (65) üniversite öğrencileri ile gerçekleştirdiği çalışma bulguları sonucunda, boyun eğme davranışları ve tüm çocukluk örseleyici yaşantılar (fiziksel, duygusal ve cinsel istismar) arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki saptamıştır.

Dolayısıyla ebeveyn psikolojik kontrolüne ve çocukluk çağı örseleyici yaşantılara maruz kalan genç yetişkinlerin, arkadaş çevresinin ve sosyal yaşamın önem kazandığı bu dönemde toplumsal kabul ve uyum için bağımsız davranışlar yerine boyun eğici davranışlara başvurabileceği üzerinde durulmaktadır.

2.3. Boyun Eğici Davranış

2.3.1. Boyun Eğici Davranışın Tanımı

Boyun eğme davranışı, özellikle Milgram (95)'in otoriteye itaat ve kişisel vicdan arasındaki çatışmayı incelemek için yaptığı ampirik çalışmasından sonra psikoloji alan yazınında sıkça ele alınmıştır. Araştırmanın sonuçları deneklerin %65'inin boyun eğme davranışı gösterdiğine işaret etmektedir.

Boyun eğme, ahlaki olarak eylemlerinin seçimlerinden uzaklaştırılmasıyla otoritenin etkisi altında olmaktır (95). Bu terim psikoloji alanında bir anlamda, kişinin diğer seçeneklere erişim eksikliği nedeniyle benlik duygusundan uzaklaşan bir şekilde davranmasıdır. Boyun eğen kişi benimsememesine rağmen otoritenin beklentisine uygun hareket edebilir (5) Otoriteye direnme yeteneği, bir kişinin "yeterince güçlü" olmasından ziyade, otoriteyi o birey için daha az güçlü kılan avantajlara, seçeneklere veya ek kaynaklara erişebilmesiyle ilgilidir (96). Bu bireyler kendilerinden üstün gördükleri insanlarla göz teması kurmaktan kaçınır ve baskın kişilik özelliklerine sahip insanlarla karşılaştıklarında bilseler dahi kendilerine güvenerek konuşmak yerine boyun eğici davranış sergilerler. Özetle diğer insanlara göre kendisini yetersiz bulan bireylerin boyun eğme davranışı sergileme eğilimi daha fazladır (97).

Boyun eğme davranışında kişi istemese bile, başka bir kişiye veya gruba uyduğu gibi (98), bununla birlikte hakkını savunmama, her şeyi kabul etme, hayır demekte zorlanma, başkalarını memnun etme ve istismara uğramayı içerebilmektedir (99).

Boyun eğme davranışının ortaya çıkışı gelişim kuramcıları tarafından aşağıdaki gibi ele alınmıştır:

Erikson (100)' un Psikososyal Gelişim Kuramına göre insanların yaşam boyu belirli gelişim görevleriyle karşı karşıya kaldıklarını ve bu görevleri çözmek için belirli bir psikolojik kriz yaşadıklarını öne sürer. Teori, kişilik gelişiminin sekiz aşamasını tanımlar ve her aşama için birincil bir kriz tanımlar. İkinci aşama olan "utanç ve şüphe" aşaması, yaklaşık 1-3 yaş arasındaki çocukların karşı karşıya kaldığı bir aşamadır. Bu aşamada, çocuklar temel ihtiyaçlarını karşılamak için bağımsızlıklarını geliştirmeye çalışmaktadır. Ancak, yetişkinlerin aşırı koruyucu ya da eleştirel davranışları,

çocukların bu aşamada kendilerine güven duygusunu kaybetmelerine ve boyun eğici davranışlar sergilemelerine neden olabileceği belirtilmektedir.

Piaget (101)'e göre, çocuklar belli bir yaşa kadar otorite figürlerine itaat etmeyi öğrenmemektedir. 7-11 yaş arasındaki çocuklar, genellikle otorite figürlerinin (öğretmen, anne-baba, büyük ebeveynler vb.) isteklerine daha fazla uyum sağlama eğilimindedirler. Bu yaş aralığındaki çocuklar, kuralların ve sınırların ne olduğunu anlamaya başlarlar ve bu kurallara uymak için bir ihtiyaç hissederler.

Baumrind (102), Ebeveynlik Stilleri Kuramına göre ebeveynlik stillerini otoriter, demokratik ve ilgisiz şeklinde üçe ayırmıştır ve bu teoriye göre, otoriter ebeveynler çocuklarına sert kurallar koyma eğiliminde oldukları için, çocuklar boyun eğici davranışlar sergileyebilirler.

Bowlby (103)'nin Bağlanma Kuramına göre, çocukların yaşamlarındaki ilk bağlanma deneyimleri, yetişkinlikteki romantik ilişkiler ve diğer sosyal bağlantılar üzerinde büyük bir etkiye sahiptir. Güvenli bağlanma ilişkisi kuran çocuklar, ileriki yaşamlarında daha az boyun eğici davranışlar sergilerken, güvensiz bağlanma ilişkisi kuran çocuklar daha fazla boyun eğici davranışlar sergileyebilirler.

Araştırmalar boyun eğme davranışının ortaya çıkma sürecinde üç etmenin etkili olduğuna işaret etmektedir. Bu etmenlerden ilki iletişimsel etkidir. Burada diğer bireyler, boyun eğici davranışı yapılabilecek en doğru şey olarak göstermektedir. Otoriteye koşulsuz boyun eğme, bazı kültürlerde beklenen ve takdir edilen bir davranış olarak çocukluk döneminden itibaren öğretilmektedir. Seligman (104)'ün Öğrenilmiş Çaresizlik Kuramında, küçüklükten beri şiddete maruz kalan organizmaların davranışları arasında en yaygını tepkisizliktir. (105). İkinci etmen normatif etkidir. Burada birey, diğer insanların onayını almak ve reddedilmemek için boyun eğici davranış göstermektedir (106). Onaylanmak ve başkalarını memnun etmek için boyun eğen insanlarda; başarı, saygın olma, güçsüz görünmeme duygularına bağlı olarak yetersizlik ve korku görülmektedir (107). Bilişsel görüşün temsilcilerinden Young ve arkadaşları (108) bireyin kendi ihtiyaçlarının farkında olmaması ve diğer insanların ihtiyaçlarını karşılamak için kendinden ödün vermesini, negatif şemalardan “boyun eğme/ bireysellik eksikliği” şeması olduğunu belirtmektedir. Negatif şemaların içselleştirilmesiyle klinik depresyon riski artmaktadır (109). Üçüncüsü etmen ise

bilinçsiz uyumdur. Sosyal ve toplumsal normların sorgulanmaksızın benimsenmesidir (106). Kişi kendi beklentisinden önce toplumun beklentisine değer vermektedir. Bu durum bireyde olduğu kişi ve olmak istediği kişi bakımından dengesizliğe neden olmaktadır (110).

Boyun eğme davranışı gösteren birey, hayır demekte zorlanmakta, kendi düşüncelerini özgür biçimde ifade edememekte ve negatif duygularını kesinlikle karşısındaki kişiye söyleyememektedir. Başkaları tarafından suçlama ya da aşağılanmaya maruz kaldığında hakkını arayamamaktadır. İçinden gelmemesine rağmen başka insanlara yakın olmaya çalışmakta ve küçük hataları sebebiyle devamlı af dilemektedir. Anı zamanda bu bireylerin liderlik davranışları göstermediği, kolay şekilde girişimde bulunmadığı, sorumluluk almaktan kaçtığı görülmektedir (99, 107).

Boyun eğme davranışıyla benlik saygısı (99, 111, 112) utanç ve derin düşünce (113), suçluluk hissi, negatif değerlendirilme korkusu ve sosyal anksiyete (97) arasında ilişki bulunduğunu gösteren araştırmalar vardır. Boyun eğme davranışı, bireylerin iyilik halini olumlu etkilememektedir (114).

Boyun eğici davranışın; ergenlerde öz yeterlik (115), okul başarısı (116), öz saygı (99), sosyal beceriler (117) üzerinde olumsuz etkileri olduğu ve akran mağduriyeti ile pozitif yönde ilişkili olduğu (118) belirtilmiştir.

Boyun eğme davranışının genç yetişkinlerde utangaçlık, derin düşüncelere dalma (6), sosyal kaygı (119), umutsuzluk (120), romantik ilişkide algılanan istismar (121) ve depresyon ile pozitif yönde ilişki olduğu (122), romantik ilişkilerde mutluluk ve tatmin düzeyini olumsuz etkilediği (123) belirtilmiştir. Ayrıca boyun eğme davranışı gösteren genç yetişkinlerin diğer insanlarla etkileşimde sosyal korku ve sosyal kaçınma davranışlarında buldukları (124) tespit edilmiştir.

Üniversitelerin hedeflediği değerler arasında insana ve çevreye en üst düzeyde özen gösteren, kendini iyi ifade edebilen ve kendine güvenen, takım çalışmasına yatkın, insanlığın sorunlarını keşfedip sorgulayan bireylerin yetiştirilmesi yer almaktadır (125). Boyun eğme davranışı; bireyin üniversite döneminde mesleki kimliğini kazanması için gerekli davranışsal becerileri, bilişsel yeterliği ve duyuşsal özellikleri kazanmasında ve toplumsal hayat için gereken sorumluluk alma, iş birliği

yapma ve paylaşım gibi özellikleri kazanmasında olumsuz etkiye neden olmakta ve bireyin ruh sağlığını farkında olmadan olumsuz etkilemektedir (126).

2.3.2. Boyun Eğici Davranışlar ile İlgili Değişkenler

Boyun eğme davranışı ile cinsiyet grupları arasındaki ilişki incelendiğinde birbiri ile tutarlı olmayan bulgulara ulaşıldığı görülmektedir. Erkeklerin boyun eğici davranışlarının kızlardan daha yüksek olduğu ortaya konmuştur (116, 127, 128, 129, 130). Ancak Tümkaya ve arkadaşları (131)'nin çalışmasında boyun eğme davranışının kız ergenlerde erkek ergenlere oranla daha yüksek olduğu görülmüştür. Beştepe ve arkadaşları (132)'nin evli çiftlerle gerçekleştirdiği çalışmada da kadınların erkeklere oranla daha fazla boyun eğme davranışı sergiledikleri bulgusuna ulaşılmıştır.

Boyun eğici davranışlar ile sosyoekonomik düzey arasındaki ilişkiye bakıldığında, Tekin ve Filiz (127) ile Tuzcuoğulları ve Abakay (133) araştırmalarında boyun eğme davranışının gelir düzeyine göre farklılaşmadığı görülmektedir. Tümkaya ve arkadaşları (131)'nin gerçekleştirdiği araştırmada ise gelir düzeyinin boyun eğme davranışını anlamlı düzeyde etkilemediği ancak gelir düzeyi düşük bireylerde boyun eğme davranışı puanlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır. Yıldırım (134)'in gerçekleştirdiği çalışmada aile gelir düzeyi değişkeni ile öğrencilerin boyun eğme davranışı puanı arasında negatif yönlü ve anlamlı ilişki görülmüştür. Atli ve arkadaşları (128)'nin araştırmasında da sosyoekonomik düzey azaldıkça boyun eğme davranışı puanı artmıştır. Dikmen ve arkadaşları (130)'nin yaptığı araştırmada sosyoekonomik düzeyin, algılanan gelir düzeyi dikkate alınarak belirlenmesi çalışmanın sınırlılığını oluşturmuş ve sosyoekonomik düzeyin boyun eğme davranışı üzerinde etkisi olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Boyun eğme davranışı ile yerleşim birimi değişkeni arasındaki ilişkiye bakıldığında, Atli ve arkadaşları (128) araştırmasında, yerleşim birimi değişkeni bakımından incelendiğinde köyde yaşayan ilköğretim ikinci kademe öğrencilerin ilde yaşayanlara oranla daha yüksek boyun eğme davranışı puanına sahip olduğuna ulaşımlardır. Koç ve arkadaşları (126) yaptıkları çalışmada, ilçe ve köyde yaşayan üniversite öğrencilerinin diğerlerine oranla daha yüksek boyun eğme davranışı puanına sahip olduğu görülmüştür. Bu durumun nedeni olarak ilçe ve köyden gelerek üniversiteye giren öğrencilerin yeni bir ortama girmeleri ve uyum sağlamak amacıyla

çevrenin yönlendirmesine bağlı davranmalarının olabileceği belirtilmiştir. Ancak Yıldırım (134)'ın yaptığı çalışmada lise öğrencilerinin boyun eğici davranışlarının yaşamlarının çoğunu geçirdikleri yerleşim birimine göre değişmediği görülmüştür.

Boyun eğme davranışı ile aile eğitim düzeyi arasındaki ilişkiye bakıldığında Tuzcuoğlu ve Korkmaz (135)'in üniversite öğrencileri ile yaptığı çalışmada, boyun eğme davranışı ve depresyon düzeyi yüksek olanların annelerinin eğitim düzeyinin daha düşük olduğu görülürken boyun eğme davranışı ve depresyon düzeyi ile baba eğitim düzeyi arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Kaya ve diğerleri (7) yaptıkları araştırmada, anne babasının eğitim düzeyi düşük olan üniversite öğrencilerinin boyun eğme davranışı puanlarının anlamlı olmamakla birlikte daha yüksek olduğu görülmüştür. Tekin ve Filiz (127)'in üniversite öğrencileri ile gerçekleştirdiği araştırmada anne öğrenim düzeyi bakımından boyun eğme davranışı puanlarında farklılık görülmemiştir.

Boyun eğme davranışı ile demografik değişkenler arasındaki ilişki incelendiğinde birbiri ile tutarlılık göstermeyen bulgular elde edildiğinden bu araştırmada boyun eğme davranışı ile cinsiyet, sosyoekonomik düzey, yerleşim birimi ve anne-babanın eğitim durumu değişkenlerinin ilişkisinin incelenmesi önemli görünmektedir.

Boyun eğici özelliğe sahip olan bireylerin; otoriter, baskı uygulayan, sıkı disiplin ve denetim kuralları olan, kısıtlayıcı ebeveyn tutum ve davranışlarıyla yetiştirilmesi nedeniyle boyun eğme davranışı sergilediği görülmektedir (136). Ebeveyn davranışlarını inceleyen araştırmalar; aşırı koruyuculuk, reddedilme ve duygusal yakınlık faktörlerinin psikolojik sorunlara kaynak oluşturduğunu ileri sürmektedir (137, 138). Bu bağlamda araştırmalar; ebeveynleri tarafından yeterince sıcaklık gösterilmeyen, yakın davranılmayan ve katı kontrol edilen çocuklarda depresyon (139), çeşitli nevrotik (140) ve psikotik bozukluklar (141) görüldüğüne kanıt oluşturmaktadır.

Tümkiye ve arkadaşları (131)'nin lise öğrencileri ile gerçekleştirdiği çalışmada, boyun eğici davranışlarının ebeveyn tutumuna göre farklılık gösterdiği saptanmıştır. Demokratik ebeveyn tutumuna sahip öğrencilerin boyun eğici davranış puanının daha az olduğu görülmüştür. Odacı (142), çalışmasında, ergenlerdeki

depresyon düzeyinin çeşitli psikolojik değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemiş ve ebeveynleri ile olumsuz ilişkiye sahip ergenlerde psikolojik problemlerde ve boyun eğme davranışlarında artışa neden olabileceğini belirtmiştir.

Bireyin içinde bulunduğu ilk sosyal ortamın ailesi olduğu ve aile- çocuk ilişkilerinin çocuğun kişiliğini oluşturan en önemli etmen olması aynı zamanda gelecekteki insan ilişkilerinde etkili olması (143) göz önüne alındığında psikolojik kontrol gibi olumsuz ebeveynlik uygulamalarının boyun eğme davranışı üzerindeki rollerinin ele alınması önemli görünmektedir.

Literatür incelendiğinde, anne- babalık uygulamalarından ve ebeveynin davranışlarından çok ebeveynlik tarzlarına odaklanıldığı görülmektedir. Ebeveyn desteği ile boyun eğme davranışı arasında negatif korelasyon olduğu görülürken (134) ebeveyn psikolojik kontrolü ile boyun eğme davranışı arasındaki ilişkiyi doğrudan inceleyen bir araştırmaya rastlanmamıştır.

3. GEREÇ ve YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Üniversite öğrencilerinin algıladıkları ebeveyn psikolojik kontrolünün ve çocukluk örseleyici yaşantılarının, boyun eğici davranışlarıyla ilişkisinin incelenmesi amacıyla çalışmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Bu modelde değişkenler arasında birlikte değişimin varlığını ve derecesini belirlemek amaçlanmaktadır (144).

3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini Türkiye’de öğrenimine devam eden üniversite öğrencileri oluşturmaktadır. Katılımcılar amaca uygun örnekleme (convenience sampling) yöntemi ile belirlenmiştir. Çalışmaya dahil edilen öğrenciler 18- 30 yaş aralığındaki genç yetişkinlerdir (145). Hata oranı %5, güven aralığı %95 kabul edilerek hesaplama yapıldığında araştırmaya en az 383 katılımcının dahil edilmesi gerektiği belirlenmiştir

Veri toplama sürecinde 396 katılımcıya ulaşılmıştır. Yaş aralığı 18-30 arasında olmayan 3 öğrencinin verilerinin analiz dışı bırakılmasıyla araştırmanın örneklemini 393 katılımcı oluşturmuştur. Örneklemi oluşturan bireylerin % 69.7’si (n= 274) kadın, % 30.3’ü (n= 119) erkektir. Yaş ortalaması 21.91’dir (s= 3.16). Katılımcılara ait demografik özellikler, sıklık ve yüzde değerleri Tablo 3.1’de verilmiştir.

Tablo 3.1. Örneklemin Demografik Özellikleri (N= 393)

		Sıklık (f)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Erkek	119	30.3
	Kadın	274	69.7
Sınıf	Hazırlık	6	1.5
	1.Sınıf	97	24.7
	2.Sınıf	115	29.3
	3.Sınıf	78	19.8
	4.Sınıf	97	24.7
Anne eğitim durumu	İlkokul	161	41.0
	Ortaokul	49	12.5
	Lise	101	25.7
	Ön Lisans	17	4.3
	Lisans	55	14.0
	Yüksek Lisans ve üstü	10	2.5
Baba eğitim durumu	İlkokul	86	21.9
	Ortaokul	62	15.8
	Lise	107	27.2
	Ön Lisans	31	7.9
	Lisans	90	22.9
	Yüksek Lisans ve üstü	17	4.3
Algılanan ekonomik düzey	Alt	39	9.9
	Alt-Orta	104	26.5
	Orta	207	52.7
	Üst-Orta	41	10.4
	Üst	2	.5
Yaşamın büyük bölümünün geçtiği yer	Metropol (İstanbul, Ankara, İzmir)	154	39.2
	İl	135	34.4
	İlçe	83	21.1
	Kasaba	3	0.8
	Köy	18	4.6
	Toplam	393	100.0

3.3. Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada, katılımcıların demografik bilgileri belirlemek için Demografik Bilgi Formu, çocukluk örselenme yaşantılarını değerlendirmek amacıyla Çocukluk Örselenme Yaşantıları Ölçeği Kısa Formu, ebeveyn psikolojik kontrolünü

değerlendirmek amacıyla Psikolojik Kontrol Ölçeği ve boyun eğici davranışı değerlendirmek amacıyla Boyun Eğici Davranışlar Ölçeği uygulanmıştır.

3.3.1. Demografik Bilgi Formu

Katılımcıların yaşı, sınıfı, cinsiyeti, eğitim gördüğü okul, yaşamlarının büyük bölümünü geçirdikleri yerleşim birimi, algılanan aile gelir düzeyi ve anne- babanın eğitim durumuna yönelik bilgiler yer almaktadır. Demografik Bilgi Formu Ek 2’de verilmiştir.

3.3.2. Boyun Eğici Davranışlar Ölçeği (BEDÖ)

Orijinal ölçek Gilbert ve Allan (107) tarafından 1994 yılında lise öğrencileri ile boyun eğme davranışlarını ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçeğin Cronbach Alfa değeri .89 iken test-tekrar test güvenilirliği .84’tir. Bu ölçek ile Beck Depresyon Envanteri ve Sosyotropi Ölçeği arasında .52 ile .66 arasında değişen yüksek korelasyonlar bulunmuştur. Özerklik Ölçeği ile korelasyonu -.19 ile .06 arasında değişmektedir (6). Türkçeye uyarlama çalışmasını Şahin ve Şahin (146) yapmıştır. 12-26 yaşındaki üniversite öğrencilerine uygulanmıştır. Alan yazındaki çalışmalarda 12-78 yaş aralığındaki bireylere uygulandığı görülmektedir. (7, 135) Ölçek 16 maddeden (örn., “Belirli bir konuda hatam olmasa bile tatsızlık çıkmaması için sessiz kalırım”) oluşmakta ve 5’li likert üzerinden (1- “hiç yapmam”, “çok ender yaparım”, “bazen yaparım”, “sıklıkla yaparım” ve 5- “her zaman yaparım”) değerlendirilmektedir. Ölçeğin bir örneği Ek 3’de verilmiştir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 16, en yüksek puan da 80’dir ve puanların yüksek olması boyun eğme davranışının arttığını göstermektedir. Ölçeğin Türkçe uyarlamasının Cronbach Alfa değeri .89 iken test-tekrar test güvenilirlik katsayısı ise .84 olarak hesaplanmıştır. Sosyal Karşılaştırma Ölçeği ile .50, Beck Depresyon Envanteri ile .66, Otonomi Ölçeği ile .06 ve Sosyotropi Ölçeği ile arasında .65 korelasyon bulunmuştur. Ölçek için gerekli izinler mail yoluyla alınmış olup EK 6’da verilmiştir.

3.3.3. Psikolojik Kontrol Ölçeği

Ölçeğin orijinali Barber(12) tarafından, 1996 yılında gençlerden alınan bilgilerle, ergenlerin ebeveynlerinden algıladıkları psikolojik kontrolü belirlemek

amacıyla geliştirilmiştir. Ölçeğin orijinalinin Cronbach Alfa Katsayıları .83- .90 arasında değişmektedir (147). Sayıl ve Kındap (35) tarafından Türkçeye uyarlama çalışması 2010 yılında yapılmıştır. 11-18 yaş aralığındaki ilköğretim ve lise öğrencilerine uygulanmıştır. Alan yazındaki çalışmalarda 11-29 yaş aralığındaki bireylere uygulandığı görülmektedir (49). Ölçek 8 maddeden (örn., “Annem / babam ben konuşurken sık sık sözümü keser”) oluşmakta ve 4’lü likert üzerinden değerlendirilmektedir (1- “babamın- annemin özelliklerine hiç benzemiyor”, 4- “babamın- annemin özelliklerine çok benziyor”). Ölçeğin bir örneği Ek 4’te verilmiştir. Ölçekten yüksek puan elde edilmesi, anne ya da babanın yüksek psikolojik kontrol uygulamalarında bulunduğunu göstermektedir. Psikolojik kontrol ölçeğinin ergenlerin annesinden algıladıkları PK için Cronbach Alfa katsayısı .85; babadan algıladıkları PK için ise .89 olarak bulunmuştur. Mevcut çalışmada üniversite öğrencilerinin hem anne hem de babadan algıladıkları psikolojik kontrol ölçülmüştür. Ölçek için gerekli izinler mail yoluyla alınmış olup Ek 7’de verilmiştir.

3.3.4. Çocukluk Örselenme Yaşantıları Ölçeği Kısa Formu

Orijinal ölçek Bernstein ve arkadaşları (148) tarafından çocukluk dönemindeki örseleyici yaşantıları değerlendirmek amacıyla 2003 yılında geliştirilmiş olup, Cronbach Alfa katsayıları fiziksel istismar için .81-.86, duygusal istismar için .84-.89, cinsel istismar için .92-.95, duygusal ihmal için .85-.91 olarak bulunmuştur. Türkçe uyarlaması Kaya (149) tarafından 2014’te yapılmıştır. 18-30 yaş aralığındaki üniversite öğrencilerine uygulanmıştır. Ölçek; duygusal istismar, cinsel istismar, fiziksel istismar, duygusal ihmal ve fiziksel ihmal olmak üzere 5 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçek 28 maddeden (örn. “Çocukluğumda ailemdeki kişiler birbirine yakındır”) oluşmaktadır. Ölçek, 5’li likert üzerinden değerlendirilmektedir (1- kesinlikle katılmıyorum, 5-kesinlikle katılıyorum). Ölçeğin bir örneği Ek 5’te verilmiştir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 25, en yüksek puan 125’tir. Alınan yüksek puan, örselenme yaşantısının yoğunluğunu göstermektedir. Türkçe uyarlamasının Cronbach Alfa katsayısı toplam ölçek için .77 iken fiziksel istismar alt boyutu için .79, duygusal istismar alt boyutu için .81, duygusal ihmal alt boyutu için .81, fiziksel ihmal alt boyutu için .38 ve cinsel istismar alt boyutu için .80, olarak bulunmuştur. Ölçek için gerekli izinler mail yoluyla alınmış olup Ek 8’de verilmiştir.

3.4. Veri Toplama Süreci

Bu araştırmanın yürütülebilmesi için gerekli etik izin Hacettepe Üniversitesi Etik Komisyonu'ndan alınmış (Bkz. EK 9) ve ardından veriler 2022 Bahar Dönemi'nde toplanmaya başlanmış, 2023 Bahar Dönemi'nde tamamlanmıştır. Katılımcılara çalışmanın konusunun, katılımın gönüllük esasına dayandığının, katılımın yaklaşık olarak 15 dakika süreceğinin, kimlik bilgileri istenmediğinin, araştırma sonucunda elde edilen bilgilerin başka bir amaçla kullanılmayacağını, tamamının gizli tutulacağını, rahatsız olunması durumunda katılımının sonlandırılacağına belirtildiği Bilgilendirilmiş Onam Formu (Bkz. EK 1) verilmiştir. Çevrimiçi olarak uygulama yapılabilmesi için ölçekler Google Form aracılığıyla çevrimiçi ortama aktarılmıştır. Çalışmanın bağlantı bilgisi Ankara başta olmak üzere çeşitli illerdeki üniversitelerin farklı bölüm ve sınıflarından katılımcılara kartopu metodu ile çeşitli sosyal ağlar ve e-posta yoluyla iletilmiş ancak yeterli veriye ulaşabilmek için kolay ulaşılabilir olması sebebiyle Hacettepe Üniversitesi'nde eğitim gören lisans öğrencilerine mail yoluyla iletilmiştir. Toplamda 116'sı Hacettepe Üniversitesi öğrencisi olmakla birlikte toplamda 396 katılımcı anketi doldurmuştur. Veri toplama sürecinde katılımcılardan gelen her türlü sorulara ölçümü bozmayacak şekilde cevap verilmiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Çalışma verileri SPSS programı kullanılarak analiz edilmiştir. Analizler yapılmadan önce araştırmanın verileri, normallik varsayımlarının karşılanıp karşılanmaması bakımından değerlendirilmiştir. Çalışmada, kullanılan her bir ölçek ya da alt ölçek için toplam puan alınarak değişkenler arası ilişkiler alınan toplam puanlara göre değerlendirilmiştir. Normalliği belirlemek için Kolmogrov Smirnov Testi kullanılmıştır. Araştırmadaki ana değişkenlerin normalliğine ilişkin istatistikler Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 3.2. Ana Değişkenlerin Normalliğine İlişkin İstatistikler

Ölçekler	İstatistik	df	p	Çarpıklık	Basıklık
Boyun Eğici Davranışlar Ölçek Puanı	.074	393	.000	4.983	1.036
Anne Psikolojik Kontrol Ölçek Puanı	.115	393	.000	7.507	1.996
Baba Psikolojik Kontrol Ölçek Puanı	.118	393	.000	6.694	-0.200
Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları Ölçek Puanı	.146	393	.000	11.386	7.699

Verilerin normal dağılmadığı belirlenmiş ve ikili grupları karşılaştırmak için Mann-Whitney U Testi, üç ve daha fazla grupları karşılaştırmak için Kruskal Wallis Testi kullanılmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkide Spearman Korelasyon Katsayısı kullanılmıştır. Algılanan ebeveyn psikolojik kontrolü ve çocukluk örselenme yaşantılarının, üniversite öğrencilerinde boyun eğici davranışı yordamada anlamlı etkileri olup olmadığını belirlemek için Regresyon Aracılık Modeli kullanılmıştır. Analiz yapılırken “Ailenizi ekonomik olarak hangi seviyede görüyorsunuz?” sorusu için “Alt” ve “Alt-Orta” cevabı ile “Üst” ve “Üst-Orta” cevabı, “Yaşamınızın büyük bir bölümünü geçirdiğiniz yerleşim birimi nedir?” sorusu için ise “Kasaba” ve “Köy” cevabı yeterli veri olmaması nedeniyle birleştirilmiştir. Anlamlılık seviyesi olarak 0.05 kullanılmış olup $p < .05$ olması durumunda anlamlı farklılığın olduğu $p > .05$ olması durumunda ise anlamlı farklılığın olmadığı belirtilmiştir.

4. BULGULAR

Üniversite öğrencilerinin algıladıkları ebeveyn psikolojik kontrol ve çocukluk örseleyici yaşantılarının boyun eğici davranışlarla ilişkisi incelemek amacıyla yapılan çalışmanın bu bölümünde araştırma sorularını yanıtlamaya yönelik gerçekleştirilen istatistiksel analizlerin bulgularına yer verilmiştir. İlk olarak ebeveyn psikolojik kontrolü, çocukluk dönemi örselenme yaşantıları ve boyun eğici davranışlara ait betimleyici özelliklere yer verilmiş ve demografik değişkenler ile arasındaki ilişkiler açıklanmıştır. Sonrasında değişkenler arasındaki ilişki ve aracı rollerini incelemek için Regresyon Aracılık Modeli sonuçlarına yer verilmiştir.

4.1. Ebeveyn Psikolojik Kontrolü, Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları ve Boyun Eğici Davranışlar Ölçeğine Ait Betimsel Bulgular

Araştırmadaki ölçek puanlarına ilişkin ortalama, standart sapma, minimum ve maksimum değerleri Tablo 4.1.'de aktarılmıştır.

Tablo 4.1. Ebeveyn Psikolojik Kontrolü, Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları ve Boyun Eğici Davranışlar Ölçeğine Ait Betimsel Bulgular

	n	Ortalama	Medyan	Minimum	Maksimum	s
Boyun Eğici Davranışlar Ölçek Puanı	393	36.46	35.00	16.00	72.00	10.15
Anne Psikolojik Kontrol Ölçek Puanı	393	15.13	14.00	8.00	32.00	5.10
Baba Psikolojik Kontrol Ölçek Puanı	393	15.66	14.00	8.00	32.00	6.14
Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları Ölçek Puanı	393	43.72	40.00	27.00	105.00	14.86

Tablo 4.1’de görüldüğü gibi, boyun eğici davranışlar ölçeğinin ortalaması 36.46 (s= 10.15) anne psikolojik kontrol ölçeğinin ortalaması 15.13 (s= 5.10), baba psikolojik kontrol ölçeğinin ortalaması 15.66 (s= 6.14), çocukluk örselenme yaşantıları ölçeğinin ortalaması 43.72 (s= 14.86) olduğu görülmüştür.

4.2. Ebeveyn Psikolojik Kontrolü, Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları ve Boyun Eğici Davranışlar Ölçeği ve Demografik Değişkenlere Ait Bulgular

Bu bölümde araştırmada kullanılan ölçeklerin demografik değişkenlere göre farklılıklarına ilişkin analizler yer almaktadır.

Tablo 4.2 Ebeveyn Psikolojik Kontrolü, Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları ve Boyun Eğici Davranışlar Ölçeğinin Cinsiyete Dayalı Farklılıklarına İlişkin Bulgular

		Cinsiyet					s
		n	Ortalama	Medyan	Min.	Maks.	
Boyun Eğici Davranışlar Ölçek Puanı	Erkek	119	35.25	35.00	16.00	65.00	9.80
	Kadın	274	36.99	36.00	18.00	72.00	10.28
Anne Psikolojik Kontrol Ölçek Puanı	Erkek	119	14.76	15.00	8.00	27.00	4.38
	Kadın	274	15.29	14.00	8.00	32.00	5.38
Baba Psikolojik Kontrol Ölçek Puanı	Erkek	119	15.80	16.00	8.00	32.00	5.49
	Kadın	274	15.59	14.00	8.00	32.00	6.41
Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları Ölçek Puanı	Erkek	119	44.41	40.00	28.00	105.00	15.53
	Kadın	274	43.42	39.00	27.00	103.00	14.57

Tablo 4.2 incelendiğinde erkeklerde boyun eğici davranışlar ölçek puan ortalaması 35.25 (s= 9.80), anne psikolojik kontrolü ölçek puan ortalaması 14.76 (s= 4.38), baba psikolojik kontrolü ölçek puan ortalaması 15.80 (s= 5.49) ve çocukluk dönemi örselenme yaşantıları ölçek puan ortalaması 44.41 (s= 15.53) olduğu görülmüştür.

Kadınlarda boyun eğici davranışlar ölçek puan ortalaması 36.99 (s= 10.29), anne psikolojik kontrolü ölçek puan ortalaması 15.29 (s= 5.38), baba psikolojik kontrolü ölçek puan ortalaması 15.59 (s= 6.41) ve çocukluk dönemi örselenme yaşantıları ölçek puan ortalaması 43.42 (s= 14.57) olduğu görülmüştür.

Tablo 4.3. Ebeveyn Psikolojik Kontrolü, Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları ve Boyun Eğici Davranışlar Ölçeğinin Cinsiyete Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları

		Mann Whitney U Testi			
		n	Sıra Ort.	U	p
Boyun Eğici Davranışlar Ölçek Puanı	Erkek	119	185.21	14900	0.175**
	Kadın	274	202.12		
Anne Psikolojik Kontrol Ölçek Puanı	Erkek	119	194.27	15978	0.753**
	Kadın	274	198.19		
Baba Psikolojik Kontrol Ölçek Puanı	Erkek	119	205.71	15266	0.315**
	Kadın	274	193.22		
Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları Ölçek Puanı	Erkek	119	198.88	16079	0.828**
	Kadın	274	196.18		

* $p < .05$, ** $p > .05$

Tablo 4.3'de görüldüğü gibi cinsiyet grupları arasında; boyun eğici davranışlar ölçek puanı, anne psikolojik kontrol ölçek puanı, baba psikolojik kontrol ölçek puanı ve çocukluk dönemi örselenme yaşantıları ölçek puanı bakımından anlamlı bir farklılık görülmemektedir ($p > .05$).

Tablo 4.4. Ebeveyn Psikolojik Kontrolü, Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları ve Boyun Eğici Davranışlar Ölçeğinin Sınıf Düzeyine Dayalı Farklılıklarına İlişkin Sonuçlar

		Sınıf					
		n	Ortalama	Medyan	Min.	Maks.	ss
Boyun Eğici Davranışlar Ölçek Puanı	Hazırlık	6	40.50	38.50	26.00	58.00	10.77
	1.Sınıf	97	37.07	36.00	19.00	70.00	9.22
	2.Sınıf	115	34.78	33.00	16.00	70.00	9.94
	3.Sınıf	78	36.81	34.00	18.00	66.00	10.15
	4.Sınıf	97	37.32	37.00	19.00	72.00	11.14
Anne Psikolojik Kontrol Ölçek Puanı	Hazırlık	6	15.00	16.00	10.00	19.00	4.15
	1.Sınıf	97	15.71	14.00	8.00	32.00	5.72
	2.Sınıf	115	14.55	14.00	8.00	31.00	4.66
	3.Sınıf	78	14.91	14.50	8.00	30.00	4.69
	4.Sınıf	97	15.42	15.00	8.00	32.00	5.30
Baba Psikolojik Kontrol Ölçek Puanı	Hazırlık	6	15.17	14.00	9.00	22.00	5.98
	1.Sınıf	97	15.82	15.00	8.00	32.00	6.12
	2.Sınıf	115	15.77	15.00	8.00	32.00	5.89
	3.Sınıf	78	15.42	15.00	8.00	32.00	5.98
	4.Sınıf	97	15.57	13.00	8.00	32.00	6.68
Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları Ölçek Puanı	Hazırlık	6	39.17	32.00	28.00	57.00	13.92
	1.Sınıf	97	42.95	40.00	29.00	103.00	12.78
	2.Sınıf	115	42.51	40.00	28.00	105.00	14.51
	3.Sınıf	78	44.71	37.00	27.00	96.00	16.89
	4.Sınıf	97	45.42	39.00	28.00	87.00	15.55

Tablo 4.4 incelendiğinde hazırlık sınıfında olan öğrencilerin boyun eğici davranışlar ölçek puan ortalaması 40.50 ($s= 10.57$), anne psikolojik kontrolü ölçek puan ortalaması 15.00 ($s= 4.15$), baba psikolojik kontrolü ölçek puan ortalaması 15.17 ($s= 5.98$) ve çocukluk dönemi örselenme yaşantıları ölçek puan ortalaması 39.17 ($s= 13.92$) olduğu görülmüştür.

1.sınıf öğrencilerinin boyun eğici davranışlar ölçek puan ortalaması 37.07 ($s= 9.22$), anne psikolojik kontrolü ölçek puan ortalaması 15.71 ($s= 5.72$), baba psikolojik kontrolü ölçek puan ortalaması 15.82 ($s= 6.12$) ve çocukluk dönemi örselenme yaşantıları ölçek puan ortalaması 42.95 ($s= 12.78$) olduğu görülmüştür.

2. sınıf öğrencilerinin boyun eğici davranışlar ölçek puan ortalaması 34.78 (s= 9.94), anne psikolojik kontrolü ölçek puan ortalaması 14.55 (s= 4.66), baba psikolojik kontrolü ölçek puan ortalaması 15.77 (s= 5.89) ve çocukluk dönemi örselenme yaşantıları ölçek puan ortalaması 42.51 (s= 14.51) olduğu görülmüştür.

3.sınıf öğrencilerinin boyun eğici davranışlar ölçek puan ortalaması 36.81 (s= 10.15), anne psikolojik kontrolü ölçek puan ortalaması 14.91 (s= 4.69), baba psikolojik kontrolü ölçek puan ortalaması 15.42 (s= 5.98) ve çocukluk dönemi örselenme yaşantıları ölçek puan ortalaması 44.71 (s= 16.89) olduğu görülmüştür.

Son olarak 4. Sınıf öğrencilerinin boyun eğici davranışlar ölçek puan ortalaması 37.32 (s= 11.14), anne psikolojik kontrolü ölçek puan ortalaması 15.42 (s= 5.30), baba psikolojik kontrolü ölçek puan ortalaması 15.57 (s= 6.68) ve çocukluk dönemi örselenme yaşantıları ölçek puan ortalaması 45.42 (s= 15.55) olduğu görülmüştür.

Tablo 4.5. Ebeveyn Psikolojik Kontrolü, Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları ve Boyun Eğici Davranışlar Ölçeğinin Sınıf Düzeyine Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları

		Kruskal Wallis Testi			
		n	Sıra Ort.	H	p
Boyun Eğici Davranışlar Ölçek Puanı	Hazırlık	6	242.42	5.179	0.269**
	1.Sınıf	97	206.84		
	2.Sınıf	115	178.50		
	3.Sınıf	78	199.44		
	4.Sınıf	97	204.32		
Anne Psikolojik Kontrol Ölçek Puanı	Hazırlık	6	205.75	1.803	0.772**
	1.Sınıf	97	205.72		
	2.Sınıf	115	186.42		
	3.Sınıf	78	195.20		
	4.Sınıf	97	201.74		
Baba Psikolojik Kontrol Ölçek Puanı	Hazırlık	6	190.17	0.75	0.945**
	1.Sınıf	97	201.27		
	2.Sınıf	115	201.64		
	3.Sınıf	78	193.53		
	4.Sınıf	97	190.44		
Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları Ölçek Puanı	Hazırlık	6	147.17	3.31	0.507**
	1.Sınıf	97	201.14		
	2.Sınıf	115	186.48		
	3.Sınıf	78	196.62		
	4.Sınıf	97	208.72		

* $p < .05$, ** $p > .05$

Tablo 4.5’de görüldüğü gibi sınıf düzeyleri arasında; boyun eğici davranışlar ölçek puanı, anne psikolojik kontrol ölçek puanı, baba psikolojik kontrol ölçek puanı ve çocukluk dönemi örselenme yaşantıları ölçek puanı bakımından anlamlı bir farklılık görülmemiştir($p > .05$).

Tablo 4.6. Ebeveyn Psikolojik Kontrolü, Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları ve Boyun Eğici Davranışlar Ölçeğinin Anne Eğitim Durumuna Dayalı Farklılıklarına İlişkin Sonuçlar

		Anne Eğitim Durumu					
		n	Ort.	Medyan	Min.	Maks.	s
Boyun Eğici Davranışlar Ölçek Puanı	İlkokul	161	37.48	37.00	16.00	72.00	10.49
	Ortaokul	49	34.45	32.00	20.00	63.00	9.34
	Lise	101	36.24	35.00	18.00	70.00	10.37
	Ön Lisans	17	35.47	33.00	19.00	61.00	11.60
	Lisans	55	36.11	37.00	19.00	56.00	8.83
	Y. Lisans ve üstü	10	35.80	36.00	19.00	51.00	11.04
Anne Psikolojik Kontrol Ölçek Puanı	İlkokul	161	15.68	15.00	8.00	32.00	5.32
	Ortaokul	49	14.98	13.00	8.00	32.00	5.39
	Lise	101	15.30	15.00	8.00	29.00	5.13
	Ön Lisans	17	16.00	16.00	8.00	25.00	4.74
	Lisans	55	13.65	13.00	8.00	24.00	4.08
	Y. Lisans ve üstü	10	11.90	12.00	8.00	18.00	3.03
Baba Psikolojik Kontrol Ölçek Puanı	İlkokul	161	16.43	16.00	8.00	32.00	6.20
	Ortaokul	49	15.94	14.00	8.00	32.00	7.17
	Lise	101	15.85	14.00	8.00	30.00	6.21
	Ön Lisans	17	15.53	14.00	8.00	25.00	5.76
	Lisans	55	13.47	12.00	8.00	31.00	4.45
	Y. Lisans ve üstü	10	12.10	11.00	8.00	24.00	4.82
Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları Ölçek Puanı	İlkokul	161	45.39	41.00	28.00	97.00	15.60
	Ortaokul	49	45.96	43.00	29.00	103.00	15.38
	Lise	101	42.94	40.00	27.00	96.00	13.23
	Ön Lisans	17	42.76	36.00	29.00	79.00	14.91
	Lisans	55	40.71	34.00	28.00	105.00	15.16
	Y. Lisans ve üstü	10	32.10	31.50	29.00	40.00	3.63

Tablo 4.6 incelendiğinde anne eğitim durumu ilkokul olan öğrencilerin boyun eğici davranışlar ölçek puan ortalaması 37.48 ($s = 10.49$), anne psikolojik kontrolü ölçek puan ortalaması 15.68 ($s = 5.32$), baba psikolojik kontrolü ölçek puan ortalaması

16.43 (s= 6.20) ve çocukluk dönemi örselenme yaşantıları ölçek puan ortalaması 45.39 (s= 15.60) olduğu görülmüştür.

Anne eğitim durumu ortaokul olan öğrencilerin boyun eğici davranışlar ölçek puan ortalaması 34.45 (s= 9.34), anne psikolojik kontrolü ölçek puan ortalaması 14.98 (s= 5.39), baba psikolojik kontrolü ölçek puan ortalaması 15.94 (s= 7.17) ve çocukluk dönemi örselenme yaşantıları ölçek puan ortalaması 45.96 (s= 15.38) olduğu görülmüştür.

Anne eğitim durumu lise olan öğrencilerin boyun eğici davranışlar ölçek puan ortalaması 36.24 (s= 10.37), anne psikolojik kontrolü ölçek puan ortalaması 15.30 (s= 5.13), baba psikolojik kontrolü ölçek puan ortalaması 15.85 (s= 6.21) ve çocukluk dönemi örselenme yaşantıları ölçek puan ortalaması 42.94 (s= 13.23) olduğu görülmüştür.

Anne eğitim durumu ön lisans olan öğrencilerin boyun eğici davranışlar ölçek puan ortalaması 35.47 (s= 11.60), anne psikolojik kontrolü ölçek puan ortalaması 16.00 (s= 4.74), baba psikolojik kontrolü ölçek puan ortalaması 15.53 (s= 5.76) ve çocukluk dönemi örselenme yaşantıları ölçek puan ortalaması 42.76 (s= 14.91) olduğu görülmüştür.

Anne eğitim durumu lisans olan öğrencilerin boyun eğici davranışlar ölçek puan ortalaması 36.11 (s= 8.83), anne psikolojik kontrolü ölçek puan ortalaması 13.65 (s= 4.08), baba psikolojik kontrolü ölçek puan ortalaması 13.47 (s= 4.45) ve çocukluk dönemi örselenme yaşantıları ölçek puan ortalaması 40.71 (s= 15.16) olduğu görülmüştür.

Son olarak anne eğitim durumu yüksek lisans ve üstü olan öğrencilerin boyun eğici davranışlar ölçek puan ortalaması 35.80 (s= 11.04), anne psikolojik kontrolü ölçek puan ortalaması 11.90 (s= 3.03), baba psikolojik kontrolü ölçek puan ortalaması 12.10 (s= 4.82) ve çocukluk dönemi örselenme yaşantıları ölçek puan ortalaması 32.10 (s= 3.63) olduğu görülmüştür.

Tablo 4.7. Ebeveyn Psikolojik Kontrolü, Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları ve Boyun Eğici Davranışlar Ölçeğinin Anne Eğitim Durumuna Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları

		Kruskal Wallis Testi			
		n	Sıra Ort.	H	p
Boyun Eğici Davranışlar Ölçek Puanı	İlkokul	161	208.21	4.198	0.521**
	Ortaokul	49	173.49		
	Lise	101	191.96		
	Ön Lisans	17	182.29		
	Lisans	55	199.65		
	Y. Lisans ve üstü	10	193.00		
Anne Psikolojik Kontrol Ölçek Puanı	İlkokul	161	208.45	10.619	0.059**
	Ortaokul	49	189.73		
	Lise	101	200.39		
	Ön Lisans	17	224.29		
	Lisans	55	168.80		
	Y. Lisans ve üstü	10	122.80		
Baba Psikolojik Kontrol Ölçek Puanı	İlkokul	161	213.16	13.332	0.02*
	Ortaokul	49	193.81		
	Lise	101	199.83		
	Ön Lisans	17	197.82		
	Lisans	55	160.56		
	Y. Lisans ve üstü	10	122.85		
Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları Ölçek Puanı	İlkokul	161	208.57	18.193	0.003*
	Ortaokul	49	220.41		
	Lise	101	197.58		
	Ön Lisans	17	191.65		
	Lisans	55	162.88		
	Y. Lisans ve üstü	10	86.85		

* $p < .05$, ** $p > .05$

Tablo 4.7'e göre; anne eğitim durumları arasında boyun eğici davranışlar ölçek puanı bakımından anlamlı bir farklılık görülmemektedir ($p > .05$).

Anne eğitim durumları arasında anne psikolojik kontrol ölçek puanı bakımından anlamlı bir farklılık görülmemektedir ($p > .05$). İstatistiksel olarak anlamlı olmamakla birlikte anne eğitim durumu ön lisans olan üniversite öğrencilerinin anne psikolojik kontrol ölçek puanı yüksek görülmektedir.

Anne eğitim durumları arasında, baba psikolojik kontrol ölçek puanı bakımından anlamlı bir farklılık görülmektedir ($p < .05$). Anne eğitim durumu lisans olan üniversite öğrencilerinin baba psikolojik kontrol ölçek puanı, anne eğitim durumu ilkokul, ortaokul, lise ve ön lisans olanlara göre anlamlı derecede daha düşük görülmektedir.

Anne eğitim durumları arasında çocukluk dönemi örselenme yaşantıları ölçek puanı bakımından anlamlı bir farklılık görülmektedir ($p < .05$). Anne eğitim durumu yüksek lisans ve üstü olan üniversite öğrencilerinin; toplam çocukluk dönemi örselenme yaşantıları ölçek puanı, anne eğitim durumu ilkökul, ortaokul, lise, ön lisans ve lisans olanlara göre anlamlı derecede daha düşük görülmektedir.

Tablo 4.8. Ebeveyn Psikolojik Kontrolü, Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları ve Boyun Eğici Davranışlar Ölçeğinin Baba Eğitim Durumuna Dayalı Farklılıklarına İlişkin Sonuçlar

		Baba Eğitim Durumu					
		n	Ortalama	Medyan	Min.	Maks.	s
Boyun Eğici Davranışlar Ölçek Puanı	İlkokul	86	36.93	36.50	19.00	72.00	10.20
	Ortaokul	62	35.74	35.00	16.00	65.00	8.79
	Lise	107	37.91	36.00	18.00	70.00	11.54
	Ön Lisans	31	35.74	37.00	19.00	56.00	10.37
	Üniversite (4 yıllık)	90	35.20	33.50	18.00	58.00	9.35
	Y. Lisans ve üstü	17	35.65	37.00	19.00	51.00	9.01
	Anne Psikolojik Kontrol Ölçek Puanı	İlkokul	86	15.35	15.00	8.00	29.00
Ortaokul		62	15.39	14.00	8.00	32.00	5.48
Lise		107	15.82	15.00	8.00	32.00	5.90
Ön Lisans		31	15.00	15.00	8.00	25.00	4.73
Lisans		90	14.31	14.00	8.00	24.00	3.94
Y. Lisans ve üstü		17	13.29	12.00	8.00	24.00	4.79
Baba Psikolojik Kontrol Ölçek Puanı		İlkokul	86	15.76	15.00	8.00	32.00
	Ortaokul	62	16.92	15.50	8.00	32.00	7.57
	Lise	107	15.90	14.00	8.00	32.00	6.24
	Ön Lisans	31	16.97	17.00	8.00	26.00	5.52
	Lisans	90	14.44	13.00	8.00	29.00	5.10
	Y. Lisans ve üstü	17	13.06	12.00	8.00	31.00	5.29
	Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları Ölçek Puanı	İlkokul	86	45.40	41.50	28.00	97.00
Ortaokul		62	44.27	40.00	29.00	103.0	15.90
Lise		107	46.00	40.00	28.00	96.00	15.98
Ön Lisans		31	42.19	41.00	29.00	77.00	12.07
Lisans		90	40.27	34.50	27.00	105.0	13.01
Y. Lisans ve üstü		17	40.00	33.00	29.00	80.00	16.73

Tablo 4.8 incelendiğinde baba eğitim durumu ilkokul olan öğrencilerin boyun eğici davranışlar ölçek puan ortalaması 36.93 ($s= 10.20$), anne psikolojik kontrolü ölçek puan ortalaması 15.35 ($s= 4.92$), baba psikolojik kontrolü ölçek puan ortalaması 15.76 ($s= 6.01$) ve çocukluk dönemi örselenme yaşantıları ölçek puan ortalaması 45.40 ($s= 14.52$) olduğu görülmüştür.

Baba eğitim durumu ortaokul olan öğrencilerin boyun eğici davranışlar ölçek puan ortalaması 35.74 ($s= 8.79$), anne psikolojik kontrolü ölçek puan ortalaması 15.39 ($s= 5.48$), baba psikolojik kontrolü ölçek puan ortalaması 16.92 ($s= 7.57$) ve çocukluk dönemi örselenme yaşantıları ölçek puan ortalaması 44.27 ($s= 15.90$) olduğu görülmüştür.

Baba eğitim durumu lise olan öğrencilerin boyun eğici davranışlar ölçek puan ortalaması 37.91 ($s= 11.54$), anne psikolojik kontrolü ölçek puan ortalaması 15.82 ($s= 5.90$), baba psikolojik kontrolü ölçek puan ortalaması 15.90 ($s= 6.24$) ve çocukluk dönemi örselenme yaşantıları ölçek puan ortalaması 46.00 ($s= 15.98$) olduğu görülmüştür.

Baba eğitim durumu ön lisans olan öğrencilerin boyun eğici davranışlar ölçek puan ortalaması 35.74 ($s= 10.37$), anne psikolojik kontrolü ölçek puan ortalaması 15.00 ($s= 4.73$), baba psikolojik kontrolü ölçek puan ortalaması 16.97 ($s= 5.52$) ve çocukluk dönemi örselenme yaşantıları ölçek puan ortalaması 42.19 ($s= 12.07$) olduğu görülmüştür.

Baba eğitim durumu lisans olan öğrencilerin boyun eğici davranışlar ölçek puan ortalaması 35.20 ($s= 9.35$), anne psikolojik kontrolü ölçek puan ortalaması 14.31 ($s= 3.94$), baba psikolojik kontrolü ölçek puan ortalaması 14.44 ($s= 5.10$) ve çocukluk dönemi örselenme yaşantıları ölçek puan ortalaması 40.27 ($s= 13.01$) olduğu görülmüştür.

Son olarak baba eğitim durumu yüksek lisans ve üstü olan öğrencilerin boyun eğici davranışlar ölçek puan ortalaması 35.65 ($s= 9.01$), anne psikolojik kontrolü ölçek puan ortalaması 13.29 ($s= 4.79$), baba psikolojik kontrolü ölçek puan ortalaması 13.06 ($s= 5.29$) ve çocukluk dönemi örselenme yaşantıları ölçek puan ortalaması 40.00 ($s= 16.73$) olduğu görülmüştür.

Tablo 4.9. Ebeveyn Psikolojik Kontrolü, Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları ve Boyun Eğici Davranışlar Ölçeğinin Baba Eğitim Durumuna Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları

		Kruskal Wallis Testi			
		n	Sıra Ort.	H	p
Boyun Eğici Davranışlar Ölçek Puanı	İlkokul	86	202.94	2.62	0.758 **
	Ortaokul	62	192.84		
	Lise	107	207.71		
	Ön Lisans	31	192.03		
	Lisans	90	183.43		
	Y. Lisans ve üstü	17	195.59		
Anne Psikolojik Kontrol Ölçek Puanı	İlkokul	86	203.41	4.693	0.454 **
	Ortaokul	62	201.84		
	Lise	107	204.36		
	Ön Lisans	31	199.92		
	Lisans	90	186.97		
	Y. Lisans ve üstü	17	148.41		
Baba Psikolojik Kontrol Ölçek Puanı	İlkokul	86	200.88	9.347	0.096 **
	Ortaokul	62	208.80		
	Lise	107	201.82		
	Ön Lisans	31	228.24		
	Lisans	90	178.62		
	Y. Lisans ve üstü	17	144.38		
Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları Ölçek Puanı	İlkokul	86	216.60	14.99	0.01 *
	Ortaokul	62	201.87		
	Lise	107	213.60		
	Ön Lisans	31	191.29		
	Lisans	90	167.19		
	Y. Lisans ve üstü	17	143.79		

* $p < .05$, ** $p > .05$

Tablo 4.9 incelendiğinde, baba eğitim durumları arasında boyun eğici davranışlar ölçek puanı, anne psikolojik kontrol ölçek puanı ve baba psikolojik kontrol ölçek puanı bakımından anlamlı bir farklılık görülmemektedir ($p > .05$).

Baba eğitim durumları arasında toplam çocukluk dönemi örselenme yaşantıları ölçek puanı bakımından anlamlı bir farklılık görülmektedir ($p < .05$). Baba eğitim durumu lisans ve yüksek lisans ve üstü olan üniversite öğrencilerinin; çocukluk

dönemi örselenme yaşantıları ölçek puanı, baba eğitim durumu ilkokul, ortaokul ve lise olanlara göre anlamlı derecede daha düşük görülmektedir.

Tablo 4.10. Ebeveyn Psikolojik Kontrolü, Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları ve Boyun Eğici Davranışlar Ölçeğinin Algılanan Ekonomik Düzeye Dayalı Farklılıklarına İlişkin Sonuçlar

		Algılanan Ekonomik Düzey					
		n	Ort.	Medyan	Min.	Maks.	s
Boyun Eğici Davranışlar Ölçek Puanı	Alt+ Alt-Orta	143	38.16	37.00	16.00	72.00	11.31
	Orta	207	35.80	36.00	18.00	65.00	9.37
	Üst+ Üst-Orta	43	34.02	33.00	19.00	58.00	9.03
Anne Psikolojik Kontrol Ölçek Puanı	Alt+ Alt-Orta	143	16.49	16.00	8.00	32.00	5.66
	Orta	207	14.59	14.00	8.00	32.00	4.70
	Üst+ Üst-Orta	43	13.21	12.00	8.00	22.00	3.80
Baba Psikolojik Kontrol Ölçek Puanı	Alt+ Alt-Orta	143	16.86	16.00	8.00	32.00	6.25
	Orta	207	15.16	14.00	8.00	32.00	6.08
	Üst+ Üst-Orta	43	14.05	13.00	8.00	32.00	5.42
Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları Ölçek Puanı	Alt+ Alt-Orta	143	48.07	44.00	29.00	103.00	16.07
	Orta	207	41.88	37.00	27.00	105.00	13.74
	Üst+ Üst-Orta	43	38.14	33.00	28.00	74.00	12.19

Tablo 4.10 incelendiğinde algılanan ekonomik düzeyi alt ve alt orta olan üniversite öğrencilerinin boyun eğici davranışlar ölçek puan ortalaması 38.16 ($s=11.31$), anne psikolojik kontrolü ölçek puan ortalaması 16.49 ($s=5.66$), baba psikolojik kontrolü ölçek puan ortalaması 16.86 ($s=6.25$) ve çocukluk örselenme yaşantıları ölçek puan ortalaması 48.07 ($s=16.07$) olduğu görülmüştür.

Algılanan ekonomik düzeyi orta olan üniversite öğrencilerinin boyun eğici davranışlar ölçek puan ortalaması 35.80 ($s=9.37$), anne psikolojik kontrolü ölçek puan ortalaması 14.59 ($s=4.70$), baba psikolojik kontrolü ölçek puan ortalaması 15.16 ($s=$

6.08) ve çocukluk örselenme yaşantıları ölçek puan ortalaması 41.88 (s= 13.74) olduğu görülmüştür.

Algılanan ekonomik düzeyi üst ve üst orta olan üniversite öğrencilerinin boyun eğici davranışlar ölçek puan ortalaması 34.02 (s= 9.03), anne psikolojik kontrolü ölçek puan ortalaması 13.21 (s= 3.80), baba psikolojik kontrolü ölçek puan ortalaması 14.05 (s= 5.42) ve çocukluk örselenme yaşantıları ölçek puan ortalaması 38.14 (s= 12.19) olduğu görülmüştür.

Tablo 4.11. Ebeveyn Psikolojik Kontrolü, Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları ve Boyun Eğici Davranışlar Ölçeğinin Algılanan Ekonomik Düzeye Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları

		Kruskal Wallis Testi				
		n	s	Sıra Ort.	H	p
Boyun Eğici Davranışlar Ölçek Puanı	Alt+ Alt-Orta	143	11.31	212.01		
	Orta	207	9.37	192.14	5.232	0.073**
	Üst+ Üst-Orta	43	9.03	170.44		
Anne Psikolojik Kontrol Ölçek Puanı	Alt+ Alt-Orta	143	5.66	224.59		
	Orta	207	4.70	186.35	15.81	0.0001*
	Üst+ Üst-Orta	43	3.80	156.49		
Baba Psikolojik Kontrol Ölçek Puanı	Alt+ Alt-Orta	143	6.25	220.53		
	Orta	207	6.08	187.01	10.815	0.004*
	Üst+ Üst-Orta	43	5.42	166.83		
Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları Ölçek Puanı	Alt+ Alt-Orta	143	16.07	233.56		
	Orta	207	13.74	183.26	28.133	0.0001*
	Üst+ Üst-Orta	43	12.19	141.57		

* $p < .05$, ** $p > .05$

Tablo 4.11 incelendiğinde, algılanan ekonomik düzeyler arasında boyun eğici davranışlar ölçek puanı bakımından anlamlı bir farklılık görülmemektedir ($p > .05$).

Algılanan ekonomik düzeyler arasında anne psikolojik kontrol ölçek puanı bakımından anlamlı bir farklılık görülmektedir ($p < .05$). Ekonomik düzeyi üst, üst-orta ve orta olan üniversite öğrencilerinin, anne psikolojik kontrol ölçek puanı, alt ve alt-orta olanlara göre anlamlı derecede daha düşük görülmektedir.

Algılanan ekonomik düzeyler arasında baba psikolojik kontrol ölçek puanı bakımından anlamlı bir farklılık görülmektedir ($p < .05$). Ekonomik düzeyi üst, üst-orta ve orta olan üniversite öğrencilerinin baba psikolojik kontrol ölçek puanı, alt ve alt-orta olanlara göre anlamlı derecede daha düşük görülmektedir.

Algılanan ekonomik düzeyler arasında çocukluk dönemi örselenme yaşantıları ölçek puanı bakımından anlamlı bir farklılık görülmektedir ($p < .05$). Ekonomik düzeyi üst, üst-orta ve orta olan üniversite öğrencilerinin çocukluk dönemi örselenme yaşantıları ölçek puanı, alt ve alt-orta olanlara göre anlamlı derecede daha düşük görülmektedir.

Tablo 4.12. Ebeveyn Psikolojik Kontrolü, Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları ve Boyun Eğici Davranışlar Ölçeğinin Yerleşim Birimine Dayalı Farklılıklarına İlişkin Sonuçlar

		Yerleşim Birimi					
		n	Ort.	Medyan	Min.	Maks.	s
BEDÖ Puanı	Metropol	154	35.83	35.00	18.00	63.00	9.81
	İl	135	35.36	34.00	19.00	65.00	9.44
	İlçe	83	39.10	37.00	16.00	72.00	11.44
	Kasaba +Köy	21	37.81	35.00	20.00	56.00	10.46
Anne Psikolojik Kontrol Ölçek Puanı	Metropol	154	14.66	14.00	8.00	30.00	4.64
	İl	135	14.84	14.00	8.00	32.00	5.08
	İlçe	83	16.23	15.00	8.00	31.00	5.61
	Kasaba +Köy	21	16.14	16.00	9.00	32.00	5.86
Baba Psikolojik Kontrol Ölçek Puanı	Metropol	154	14.97	13.00	8.00	32.00	5.99
	İl	135	16.10	15.00	8.00	32.00	6.35
	İlçe	83	16.08	15.00	8.00	32.00	5.95
	Kasaba +Köy	21	16.14	15.00	8.00	27.00	6.55
Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları Ölçek Puanı	Metropol	154	40.29	35.00	28.00	105.00	13.16
	İl	135	44.71	41.00	27.00	97.00	15.20
	İlçe	83	46.99	44.00	28.00	96.00	14.47
	Kasaba +Köy	21	49.67	42.00	29.00	103.00	20.38

Tablo 4.12 incelendiğinde yerleşim birimi metropol olan üniversite öğrencilerinin boyun eğici davranışlar ölçek puan ortalaması 35.83 ($s = 9.81$), anne

psikolojik kontrolü ölçek puan ortalaması 14.66 (s= 4.64), baba psikolojik kontrolü ölçek puan ortalaması 14.97 (s= 5.99) ve çocukluk dönemi örselenme yaşantıları ölçek puan ortalaması 40.29 (s= 13.16) olduğu görülmüştür.

Yerleşim birimi il olanların fiziksel alt boyutu ölçek puan ortalaması 35.36 (s= 9.44), anne psikolojik kontrolü ölçek puan ortalaması 14.84 (s= 5.08), baba psikolojik kontrolü ölçek puan ortalaması 16.10 (s= 6.35) ve çocukluk dönemi örselenme yaşantıları ölçek puan ortalaması 44.71 (s= 15.20) olduğu görülmüştür.

Yerleşim birimi ilçe olanların boyun eğici davranışlar ölçek puan ortalaması 39.10 (s= 11.44), anne psikolojik kontrolü ölçek puan ortalaması 16.23 (s= 5.61), baba psikolojik kontrolü ölçek puan ortalaması 16.08 (s= 5.95) ve çocukluk dönemi örselenme yaşantıları ölçek puan ortalaması 46.99 (s= 14.47) olduğu görülmüştür.

Yerleşim birimi kasaba ve köy olanların boyun eğici davranışlar ölçek puan ortalaması 37.81 (s= 10.46), anne psikolojik kontrolü ölçek puan ortalaması 16.14 (s= 5.86), baba psikolojik kontrolü ölçek puan ortalaması 16.14 (s= 6.55) ve çocukluk dönemi örselenme yaşantıları ölçek puan ortalaması 49.67 (s= 20.38) olduğu görülmüştür.

Tablo 4.13. Ebeveyn Psikolojik Kontrolü, Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları ve Boyun Eğici Davranışlar Ölçeğinin Yerleşim Birimine Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları

		Kruskal Wallis Testi				
		n	Sıra Ort.	H	p	İkili Karş.
BEDÖ Puanı	Metropol (İstanbul, Ankara, İzmir)	154	190.96	6.204	0.102**	-
	il	135	185.94			
	ilçe	83	222.14			
	Kasaba +Köy	21	213.02			
Anne Psikolojik Kontrol Ölçek Puanı	Metropol (İstanbul, Ankara, İzmir)	154	189.47	4.815	0.186**	-
	il	135	189.50			
	ilçe	83	218.36			
	Kasaba +Köy	21	216.02			

Tablo 4.13. (Devam) Ebeveyn Psikolojik Kontrolü, Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları ve Boyun Eğici Davranışlar Ölçeğinin Yerleşim Birimine Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Baba Psikolojik Kontrol Ölçek Puanı	Metropol (İstanbul, Ankara, İzmir)	154	183.22	3.784	0.286**	-
	İl	135	204.96			
	İlçe	83	207.93			
	Kasaba +Köy	21	203.71			
Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları Ölçek Puanı	Metropol (İstanbul, Ankara, İzmir)	154	168.26	18.95	0.0001*	1-2
	İl	135	204.91			1-3
	İlçe	83	229.11			1-4
	Kasaba +Köy	21	230.02			

* $p < .05$, ** $p > .05$

Tablo 4.13 incelendiğinde, yerleşim birimleri arasında boyun eğici davranışlar ölçek puanı, anne psikolojik kontrol ölçek puanı ve baba psikolojik kontrol ölçek puanı bakımından anlamlı bir farklılık görülmektedir ($p > .05$).

Yerleşim birimleri arasında toplam çocukluk dönemi örselenme yaşantıları ölçek puanı bakımından anlamlı bir farklılık görülmektedir ($p < .05$). Yerleşim birimi metropol olan üniversite öğrencilerinin çocukluk dönemi örselenme yaşantıları ölçek puanı; il, ilçe, kasaba ve köy olanlara göre anlamlı derecede daha düşük görülmektedir.

4.3. Ebeveyn Psikolojik Kontrolü, Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları ve Alt Boyutları ve Boyun Eğici Davranışlar Arasındaki İlişkilere Yönelik Korelasyon Analizi Sonuçları

Ebeveyn psikolojik kontrolü, çocukluk örselenme yaşantıları ve boyun eğici davranışlar ve alt boyutlar arasındaki ilişkilerin değerlendirilmesi amacıyla Spearman Korelasyon Analizi gerçekleştirilmiştir. Analizden elde edilen Spearman Korelasyon Katsayıları Tablo 4.14’de verilmiştir.

Tablo 4.14. Ebeveyn Psikolojik Kontrolü, Çocukluk Örselenme Yaşantıları ve Boyun Eğici Davranışlar ve Alt Boyutlar Arasındaki Korelasyon

Korelasyon								
	Anne Psikolojik Kontrol	Baba Psikolojik Kontrol	Fiziksel İstismar	Cinsel İstismar	Duygusal İstismar	Duygusal İhmal	Fiziksel İhmal	Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları (Toplam)
Boyun Eğici Davranışlar	.404*	.371*	.196*	.166*	.357*	.244*	.238*	.337*
Anne Psikolojik Kontrol		.484*	.283**	.187*	.534*	.398*	.318*	.460*
Baba Psikolojik Kontrol			.318*	.202*	.557*	.392*	.307*	.481*
Fiziksel İstismar				.413*	.493*	.481*	.459*	.658*
Cinsel İstismar					.379*	.342*	.347*	.610*
Duygusal İstismar						.609*	.474*	.814*
Duygusal İhmal							.583*	.813*
Fiziksel İhmal								.738*

* $p < .01$, ** $p > .05$

Tablo 4.14 incelendiğinde, Boyun Eğici Davranışlar Ölçeğinden elde edilen puanlar ile Anne Psikolojik Kontrol Ölçeği ($r = .404$, $p = .000$), Baba Psikolojik Kontrol Ölçeği ($r = .371$, $p = .000$), Fiziksel İstismar Alt Boyut Ölçeği ($r = .196$, $p = .000$), Cinsel İstismar Alt Boyut Ölçeği ($r = .166$, $p < .001$), Duygusal İstismar Alt Boyut Ölçeği ($r = .357$, $p = .000$), Duygusal İhmal Alt Boyut Ölçeği ($r = .244$, $p = .000$), Fiziksel İhmal Alt Boyut Ölçeği ($r = .238$, $p = .000$) ve Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları Ölçeği ($r = .337$, $p = .000$) puanları arasında anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki görülmektedir.

Anne Psikolojik Kontrol Ölçeğinden elde edilen puanlar ile Baba Psikolojik Kontrol Ölçeği ($r = .484$, $p = .000$), Fiziksel İstismar Alt Boyut Ölçeği ($r = .283$, $p = .000$), Cinsel İstismar Alt Boyut Ölçeği ($r = .187$, $p = .000$), Duygusal İstismar Alt Boyut

Ölçeği ($r=.534$, $p=.000$), Duygusal İhmal Alt Boyut Ölçeği ($r=.398$, $p<.05$), Fiziksel İhmal Alt Boyut Ölçeği ($r=.318$, $p=.000$) ve Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları Ölçeği ($r=.46$, $p=.000$) puanları arasında anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki görülmektedir.

Baba Psikolojik Kontrol Ölçeğinden elde edilen puanlar ile Fiziksel İstismar Alt Boyut Ölçeği ($r=.318$, $p<.05$), Cinsel İstismar Alt Boyut Ölçeği ($r=.202$, $p=.000$), Duygusal İstismar Alt Boyut Ölçeği ($r=.557$, $p<.05$), Duygusal İhmal Alt Boyut Ölçeği ($r=.392$, $p=.000$), Fiziksel İhmal Alt Boyut Ölçeği ($r=.392$, $p=.000$) ve Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları Ölçeği ($r=.481$, $p=.000$) puanları arasında anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki görülmektedir.

Fiziksel İstismar Alt Boyut Ölçeğinden elde edilen puanlar ile Cinsel İstismar Alt Boyut Ölçeği ($r=.413$, $p=.000$), Duygusal İstismar Alt Boyut Ölçeği ($r=.493$, $p=.000$), Duygusal İhmal Alt Boyut Ölçeği ($r=.481$, $p<.000$), Fiziksel İhmal Alt Boyut Ölçeği ($r=.459$, $p=.000$) ve Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları Ölçeği ($r=.658$, $p=.000$) puanları arasında anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki görülmektedir.

Cinsel İstismar Alt Boyut Ölçeğinden elde edilen puanlar ile Duygusal İstismar Alt Boyut Ölçeği ($r=.342$, $p=.000$), Duygusal İhmal Alt Boyut Ölçeği ($r=.342$, $p=.000$), Fiziksel İhmal Alt Boyut Ölçeği ($r=.347$, $p=.000$) ve Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları Ölçeği ($r=.61$, $p<.000$) puanları arasında anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki görülmektedir..

Duygusal İstismar Alt Boyut Ölçeğinden elde edilen puanlar ile Duygusal İhmal Alt Boyut Ölçeği ($r=.609$, $p=.000$), Fiziksel İhmal Alt Boyut Ölçeği ($r=.474$, $p=.000$) ve Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları Ölçeği ($r=.814$, $p=.000$) puanları arasında anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki görülmektedir.

Duygusal İhmal Alt Boyut Ölçeğinden elde edilen puanlar ile Fiziksel İhmal Alt Boyut Ölçeği ($r=.583$, $p=.000$) ve Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları Ölçeği ($r=.813$, $p=.000$). puanları arasında anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki görülmektedir..

Fiziksel İhmal Alt Boyut Ölçeğinden elde edilen puanlar ile Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları Ölçeği ($r = .738$, $p = .000$) arasında anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki görülmektedir.

4.4. Ebeveyn Psikolojik Kontrolü, Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları Boyun Eğici Davranışlar ve Alt Boyutları ile Yaş ve Ortalama Aylık Gelir Arasındaki İlişkilere Yönelik Korelasyon Analizi Sonuçları

Tablo 4.15. Ebeveyn Psikolojik Kontrolü, Çocukluk Örselenme Yaşantıları Boyun Eğici Davranışlar Ölçeği ve Alt Boyutlarının Yaş ve Ortalama Aylık Gelir ile Korelasyonu

Korelasyon									
	BEDÖ	Anne PK	Baba PK	Fiziksel İstismar	Cinsel İstismar	Duygusal İstismar	Duygusal İhmal	Fiziksel İhmal	ÇÖYÖ-KF
Yaş	.030**	.095**	-.014**	.208*	.166*	.027**	.057**	.100*	.119*
Ortalama aylık gelir	.011**	.008**	.037**	-.118*	-.026**	.052**	-.126*	-.202*	-.107*

* $p < .05$, ** $p > .05$

Tablo 4.15 incelendiğinde yaş ile Boyun Eğici Davranışlar Ölçeği, Anne Psikolojik Kontrol ve Baba Psikolojik Kontrol Ölçeği, Duygusal İstismar ve Duygusal İhmal Alt Boyut Ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılık görülmemektedir ($p > .05$).

Yaş ile Fiziksel İstismar Alt Boyut Ölçeği ($r = .208$, $p < .05$), Cinsel İstismar Alt Boyut Ölçeği ($r = .166$, $p < .05$), Fiziksel İhmal Alt Boyut Ölçeği ($r = .10$, $p < .05$) ve Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları Ölçeği ($r = .119$, $p < .05$) puanları arasında anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki görülmektedir.

Ortalama aylık gelir ile Boyun Eğici Davranışlar Ölçeği, Anne Psikolojik Kontrol ve Baba Psikolojik Kontrol Ölçeği, Cinsel İstismar ve Duygusal İstismar Alt Boyut Ölçeği puanı arasında anlamlı bir farklılık görülmemektedir ($p > .05$). Ortalama aylık gelir ile Fiziksel İstismar Alt Boyut Ölçeği ($r = -.118$, $p < .05$), Duygusal İhmal Alt Boyut Ölçeği ($r = -.126$, $p < .05$), Fiziksel İhmal Alt Boyut Ölçeği ($r = -.202$, $p < .05$)

.05) ve Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları Ölçeği ($r = -.107$, $p < .05$) puanları arasında anlamlı ve negatif yönde bir ilişki görülmektedir.

4.5. Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantılarının Boyun Eğici Davranışlarla İlişkisinde Anne ve Baba Psikolojik Kontrolünün Aracı Rolüne Yönelik Analizler

Çocukluk dönemi örselenme yaşantıları ve ebeveyn psikolojik kontrolünün birlikte boyun eğici davranışlar üzerindeki dolaylı ve doğrudan etkilerini incelemek amacıyla regresyon aracılık modeli kullanılmıştır. Analiz sonucunda ebeveyn psikolojik kontrolü (aracı değişken), çocukluk dönemi örselenme yaşantılarının (bağımsız değişken) boyun eğici davranışlara (bağımlı değişken) ait yordayıcı rolünü tamamen kaybeder ise tam aracı değişken özelliği taşır. Yordayıcı rolünde sınırlı düzeyde azalma olması halinde ise kısmi aracı değişken özelliği taşır. Boyun eğici davranışlar ile çocukluk dönemi örselenme yaşantıları arasında var olan ilişkiye ebeveyn kontrolü modelde aracı değişken olarak dahil edilerek analiz sonuçları aşağıda incelenmiştir.

Tablo 4.16. Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantılarının Boyun Eğici Davranışlar Üzerindeki Etkisi

Model	B	SH	Beta	t	Sig.
1					
Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları Ölçek Puanı	25.767	1.490		17.293	.000
	.245	.032	.358	7.580	.000

a. Bağımlı Değişken: Boyun Eğici Davranışlar Ölçek Puanı

Tablo 4.16'ya göre Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları Ölçeği puanının, Boyun Eğici Davranışlar Ölçeği puanı üzerinde anlamlı bir etkisi olduğu görülmektedir ($p < .05$).

Tablo 4.17. Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantılarının Anne Psikolojik Kontrolü Üzerindeki Etkisi

Model	B	SH	Beta	t	Sig.
1					
Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları Ölçek Puanı	7.332	.684		10.717	.000
	.178	.015	.520	12.035	.000

a. Bağımlı Değişken: Anne Psikolojik Kontrol Ölçek Puanı

Tablo 4.17’ye göre Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları Ölçeği puanının, Anne Psikolojik Kontrol Ölçek puanı üzerinde anlamlı bir etkisi olduğu görülmektedir ($p < .05$).

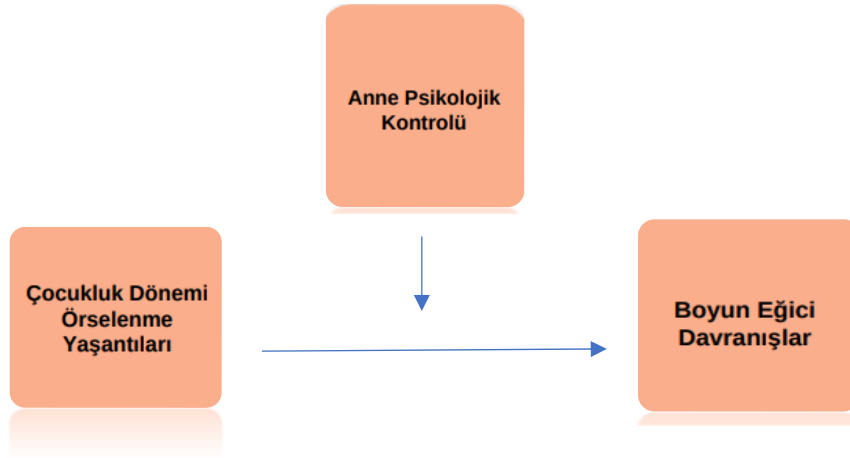
Tablo 4.18. Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları ve Anne Psikolojik Kontrolünün Birlikte, Boyun Eğici Davranışlar Üzerindeki Etkisi

Model	B	SH	Beta	t	Sig.
1					
Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları Ölçek Puanı	20.203	1.591		12.701	.000
Anne Psikolojik Kontrol Ölçek Puanı	.109	.035	.160	3.082	.002
	.759	.103	.381	7.342	.000

a. Bağımlı Değişken: Boyun Eğici Davranışlar Ölçek Puanı

Tablo 4.18’ye göre Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları Ölçeği puanı ve Anne Psikolojik Kontrol Ölçeği puanının birlikte, Boyun Eğici Davranışlar Ölçeği puanı üzerinde anlamlı bir etkisi olduğu görülmektedir ($p < .05$).

Çocukluk dönemi örselenme yaşantıları ve boyun eğici davranışlar arasındaki önceden var olan anlamlı ilişkinin aracı değişken modele dahil edildikten sonra ortadan kalkmadığını görülmektedir ($p < .05$). Buna ek olarak anne psikolojik kontrolü üzerinden de bir dolaylı etki kurulduğunu ve buradaki “Anne Psikolojik Kontrol Ölçek Puanı” değişkeninin kısmi aracı değişken olduğunu göstermektedir. Aynı zamanda önceden Beta= .358 olan ilişkinin gücünün aracı değişken modele dahil edildikten sonra doğrudan etkide Beta= .160’a düştüğü görülmektedir.

Şekil 4.1. Anne Psikolojik Kontrolünün Aracı Rolü Modeli

Anne Psikolojik Kontrol Ölçek Puanının aracı rolü modeli için:

a) Dolaylı Etki;

“Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları Ölçek Puanı” ve “Anne Psikolojik Kontrol Ölçek Puanı” arasındaki regresyon katsayısı (.178) ile “Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları Ölçek Puanı” ve “Anne Psikolojik Kontrol Ölçek Puanının”, “Boyun Eğici Davranışlar Ölçek Puanı” üzerindeki birlikte etkisi dikkate alındığında, dolaylı etki “Anne Psikolojik Kontrol Ölçek Puanı” ile “Boyun Eğici Davranışlar Ölçek Puanı” arasındaki regresyon katsayısı (.759) çarpımı ile bulunmaktadır.

$$=0.178*0.759=0.136$$

b) Doğrudan Etki;

“Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları Ölçek Puanı” ile “Boyun Eğici Davranışlar Ölçek Puanı” arasındaki regresyon katsayısı (0.109)

$$=0.109$$

c) Toplam Etki= Doğrudan Etki + Dolaylı Etki

$$=0.109+0.136=0.245$$

Dolaylı etkinin toplam etki içindeki oranı= Dolaylı Etki/Toplam Etki

“Boyun Eğici Davranışlar Ölçek Puanı” üzerine gelen etkinin %55.5’i dolaylı etki olarak sağlanmaktadır. Geriye kalan %44.5’i ise doğrudan etki olarak sağlanmaktadır.

Analiz sonucunda anne psikolojik kontrolünün boyun eğici davranışlar üzerinde dolaylı etkisi olduğu (% 55.5) görülmüştür.

Tablo 4.19. Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantılarının Baba Psikolojik Kontrolü Üzerindeki Etkisi

Model	B	SH	Beta	t	Sig.
1					
Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları Ölçek Puanı	6.476	.831		7.795	.000
Baba Psikolojik Kontrol Ölçek Puanı	.210	.018	.508	11.669	.000

a. Bağımlı Değişken: Baba Psikolojik Kontrol Ölçek Puanı

Tablo 4.19’ e göre Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları Ölçeği puanının, Baba Psikolojik Kontrol Ölçek puanı üzerinde anlamlı bir etkisi olduğu görülmektedir ($p < .05$).

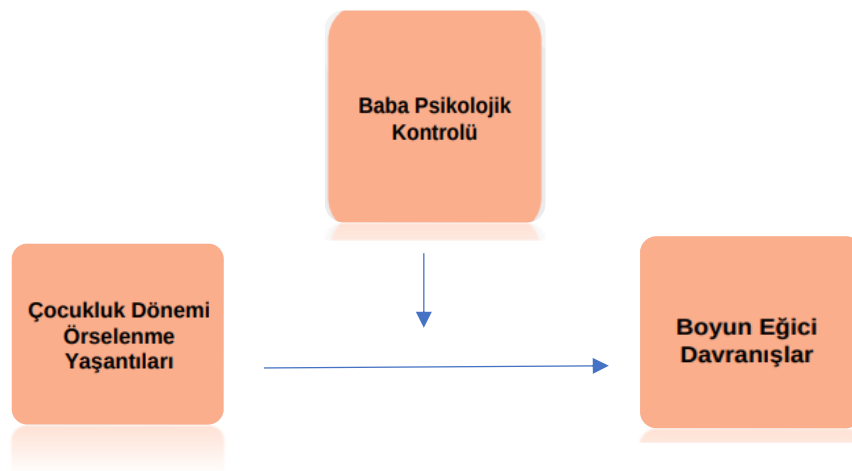
Tablo 4.20. Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları ve Baba Psikolojik Kontrolünün Birlikte, Boyun Eğici Davranışlar Üzerindeki Etkisi

Model	B	SH	Beta	t	Sig.
1					
Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları Ölçek Puanı	22.631	1.544		14.656	.000
Baba Psikolojik Kontrol Ölçek Puanı	.143	.036	.209	3.957	.002
Boyun Eğici Davranışlar Ölçek Puanı	.484	.087	.293	5.537	.000

a. Bağımlı Değişken: Boyun Eğici Davranışlar Ölçek Puanı

Tablo 4.20’ye göre Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları Ölçeği puanı ve Baba Psikolojik Kontrol Ölçeği puanının birlikte, Boyun Eğici Davranışlar Ölçeği puanı üzerinde anlamlı bir etkisi olduğu görülmektedir ($p < .05$).

Çocukluk dönemi örselenme yaşantıları ve boyun eğici davranışlar arasındaki önceden var olan anlamlı ilişkinin aracı değişken modele dahil edildikten sonra ortadan kalkmadığını görülmektedir ($p < .05$). Buna ek olarak baba psikolojik kontrolü üzerinden de bir dolaylı etki kurulduğunu ve buradaki “Baba Psikolojik Kontrol Ölçek Puanı” değişkeninin kısmi aracı değişken olduğunu göstermektedir. Aynı zamanda önceden $Beta = .308$ olan ilişkinin gücünün aracı değişken modele dahil edildikten sonra doğrudan etkide $Beta = .209$ 'a düştüğü görülmektedir.

Şekil 4.2. Baba Psikolojik Kontrolünün Aracı Rolü Modeli

Baba Psikolojik Kontrol Ölçek Puanının aracı rolü modeli için:

a) Dolaylı Etki;

“Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları Ölçek Puanı” ve “Baba Psikolojik Kontrol Ölçek Puanı” arasındaki regresyon katsayısı (.210) ile “Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları Ölçek Puanı” ve “Baba Psikolojik Kontrol Ölçek Puanının”, “Boyun Eğici Davranışlar Ölçek Puanı” üzerindeki birlikte etkisi dikkate alındığında, dolaylı etki “Baba Psikolojik Kontrol Ölçek Puanı” ile “Boyun Eğici Davranışlar Ölçek Puanı” arasındaki regresyon katsayısı (.484) çarpımı ile bulunmaktadır.

$$= 0.210 * 0.484 = 0.102$$

b) Doğrudan Etki;

“Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları Ölçek Puanı” ile “Boyun Eğici Davranışlar Ölçek Puanı” arasındaki regresyon katsayısı (.143)

$$= 0.143$$

c) Toplam Etki= Doğrudan Etki + Dolaylı Etki

$$= 0.102+ 0.143= 0.245$$

Dolaylı etkinin toplam etki içindeki oranı= Dolaylı Etki/Toplam Etki

“Boyun Eğici Davranışlar Ölçek Puanı” üzerine gelen etkinin %41.6’sı dolaylı etki olarak sağlanmaktadır. Geriye kalan %58.4’ü ise doğrudan etki olarak sağlanmaktadır.

Analiz sonucunda baba psikolojik kontrolünün boyun eğici davranışlar üzerinde dolaylı etkisi olduğu (%41.6) görülmüştür.

5. TARTIŞMA

Üniversite öğrencilerinin ebeveynlerinden algıladıkları psikolojik kontrol ve çocukluk dönemi örselenme yaşantılarının boyun eğici davranışlarla ilişkisinin ve demografik değişkenlere göre farklılıklarının incelenmesi amacıyla yapılan bu çalışmanın bulguları alan yazın dikkate alınarak bu bölümde tartışılmıştır. Çalışmanın hipotezleri doğrultusunda analiz sonuçlarına dair tartışmalar aşağıda yer almaktadır.

5.1.Ebeveyn Psikolojik Kontrolü, Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları ve Boyun Eğici Davranışlara Dair Betimsel Bulguların Tartışılması

Ebeveyn psikolojik kontrolünün betimsel bulguları incelendiğinde, en yüksek 32 puanın alınabildiği ölçekte araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin annelerinden algıladıkları psikolojik kontrol puanı ortalamaları 15.13 (s= 5.10), babalarından algıladıkları psikolojik kontrol puanı ortalamaları 15.66 (s= 6.14) olarak saptanmıştır (Bkz. Tablo 4.1). Üniversite yılları hem genç yetişkinler hem de ebeveynleri için değişimin gerçekleştiği dönemdir. Bu dönemde üniversite eğitimi için ailesinin yanından ayrılan ergenlerin, akranlarıyla daha çok vakit geçireceği ve özerk davranışlarının artacağı düşünülmektedir. Ebeveynlerin çocuklarına sağladığı destek, kurduğu yakınlık ve kontrol uygulamaları bu dönemde sağlıklı sosyal ilişkiler kurulabilmesi için önemli görünmektedir.

Ülkemizde yapılan araştırmalar incelendiğinde Cengiz Türk (37)'ün üniversite öğrencileri ile gerçekleştirdiği çalışmada anne ve baba psikolojik kontrol puanı ortalaması 13 (s_{anne}= 3.68, s_{baba}= 4.35), Çap (150)'ın üniversite öğrencileri ile gerçekleştirdiği çalışmada anne psikolojik kontrol puanı ortalaması 12.77 (s= 3.68) olarak belirtilmiştir. Uluslararası literatür incelendiğinde, Vietnam'da ergenlerle gerçekleştirilen çalışmada ebeveyn psikolojik kontrolü puan ortalaması 13.51 (s= 4.69) (151) , Belçika'da ergenlerle gerçekleştirilen çalışmada ebeveyn psikolojik kontrolü puan ortalaması 2.14 (s= 0.50) (152), İtalya'da ergenlerle gerçekleştirilen çalışmada anne psikolojik kontrol puan ortalaması 1.73 (s= 0.39) (25) olarak belirtilmiştir. Ebeveyn psikolojik kontrolünün ve etkilerinin kültürlere göre farklılaştığı görülmektedir. Soenens ve ark (26)' a göre bireyi temel alan toplumlarda psikolojik kontrol negatif algılanırken, Chao ve Aque (153)'e göre toplumu temel alan

toplumlarda psikolojik kontrolün etkilerinin diğer toplumlara göre daha az negatif olduğuna dair görüş belirtmektedir. Ancak farklı kültürden ergenlerle gerçekleştirilen çalışmada ebeveyn psikolojik kontrolünün işlevselliği negatif etkilediği ve dolayısıyla kültürlerarası genellenebilir özellikte olduğu ortaya konmuştur (2).

Çocukluk dönemi örselenme yaşantılarının betimsel bulguları incelendiğinde, en yüksek 125 puanın alınabildiği ölçekte araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin puan ortalaması 43.72 ($s= 14.86$) olarak saptanmıştır (Bkz. Tablo 4.1). Çocukluk döneminde örselenen bireylerin ileriki dönemde ruhsal ve psikolojik sağlıklarını negatif etkilemektedir (154). Ebeveynler çocuğun ihtiyacı olan sağlıklı gelişim ortamını sağlamak ve onları korumakla yükümlüdür. Çocukluk döneminde örselenme yaşantılarının bireylerde ileri dönemlerde kendilerine karşı negatif duygular oluşturma, kendini feda etme ve utangaçlığa yol açtığı görülmektedir (79).

Ülkemizde yapılan araştırmalar incelendiğinde Berber Çelik'in eğitim fakültesi öğrencileri ile gerçekleştirdiği çalışmada çocukluk dönemi örselenme yaşantıları puan ortalaması 64.21 ($s= 19.66$), Kaya'nın üniversite öğrencileri ile gerçekleştirdiği çalışmada çocukluk dönemi örselenme yaşantıları puan ortalaması 34.22 ($s= 10.58$) olarak belirtilmiştir. Uluslararası literatür incelendiğinde, Çinli ergenlerde çocukluk dönemi örselenme yaşantıları puan ortalaması 47.48 ($s= 6.48$) (155), İranlı ilkökul öğrencilerinde çocukluk dönemi örselenme yaşantıları puan ortalaması 43.12 ($s= 12.24$) (156) olarak belirtilmiştir. Chapman ve ark. (157) San Diego'da yetişkinlerle gerçekleştirdiği çalışma, çocukluk örselenme yaşantılarına maruz kalmanın, ileride depresif bozukluk riskinin artmasıyla ilişkili olduğunu göstermiştir. Çocukluk döneminde istismara maruz kalan yetişkinlerin 30'lu yaşların sonlarında istismara maruz kalmayanlara göre sosyoekonomik dezavantajlar yaşadığı, kadınların işe katılımında azalmaya yol açtığı (158), ebeveynlikte yeterlilik duygularının daha az olduğu (159) ve aile içi istismarının aile dışı istismarına göre daha fazla psikolojik hasara yol açtığı (160) göz önüne alındığında çocukluk örselenme yaşantılarının yetişkinlikteki etkilerinin incelenmesi önemli görünmektedir.

Boyun eğici davranışların betimsel bulguları incelendiğinde, en yüksek 80 puanın alınabildiği ölçekte araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin puan

ortalaması 36.46 (s= 10.15) olarak saptanmıştır (Bkz. Tablo 4.1). Üniversiteye geçişle birlikte bu dönemde yeni sosyal roller ile özerkliklerinin artmasıyla bireylerin bireysel sorumluluk almaları ve sosyal yaşama katılmaları bakımından toplumun beklentileri de artmaktadır (161). Boyun eğme davranışının, iş birliği, sorumluluk alma ve kendi duygu ve düşüncelerini ifade etme becerilerinin sağlanmasını olumsuz etkileyebileceği ve bu nedenle bireyin lisans hayatı boyunca gerekli olan eleştirel düşünme, problem çözme ve liderlik becerilerinin kazanılmasında aksaklık yaratacağı düşünülmektedir.

Ülkemizde yapılan araştırmalar incelendiğinde, Ulusoy ve ark.(162)'nin Sağlık Yönetimi öğrencileri ile gerçekleştirdiği çalışmada boyun eğici davranışlar puan ortalaması 36 (s= 8.4), Tuzcuoğlu ve Korkmaz (135)'in üniversite öğrencileri ile gerçekleştirdiği çalışmada boyun eğici davranışlar puan ortalaması 32.89 (s = 7.67), Şahan Yılmaz'ın eğitim fakültesi 1. ve 4. Sınıf öğrencileri ile gerçekleştirdiği çalışmada boyun eğici davranışlar puan ortalaması 36.53 (s= 10.16) olduğu görülmektedir. Uluslararası literatür incelendiğinde, Troop ve ark. (163)'nin İngiltere'de yeme bozukluğu olan genç yetişkinlerle gerçekleştirdiği çalışmada boyun eğici davranışlar puan ortalaması 36.42 (s= 10.9), Giacolini ve ark.(164)'nin İtalya'da lise öğrencileri ile gerçekleştirdiği çalışmada boyun eğici davranışlar puan ortalaması 18.98 (s= 8.67) olarak belirtilmiştir. Çocukluktan yetişkinliğe geçiş, kişilerarası ilişkilerde, statü ve rütbe algılarında sorunlara karşı savunmasızlığın arttığı büyük değişikliklere neden olmaktadır (165). Boyun eğme davranışı depresyon, sosyal kaygı, madde bağımlılığı, yeme bozukluğu ve psikoz gibi birçok psikolojik problemle ilişkilidir (166).

5.2.Ebeveyn Psikolojik Kontrolü, Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları ve Boyun Eğici Davranışların Cinsiyete Dayalı Farklılıklarına Dair Bulguların Tartışılması

Ebeveyn psikolojik kontrolünün cinsiyet gruplarına göre farklılaşp farklılaşmadığı incelendiğinde araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinde kadınların annelerinden algıladığı psikolojik kontrol puanının (\bar{X} = 15.29), erkeklere (\bar{X} = 14.76) göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Ancak bu farklılık istatistiksel olarak anlamlı

değildir (Bkz. Tablo 4.3). Bu durumun araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin birçoğunun ekonomik düzeyinin orta olmasından kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Ailenin ekonomik düzeyinin düşük olması pozitif ebeveynlik davranışlarını azaltarak ve daha sıkı disiplin uygulamalarının tercih edilmesine yol açmaktadır (167). Araştırmanın bulguları ve alan yazın incelendiğinde cinsiyetin ebeveyn psikolojik kontrol üzerindeki etkisinin farklılık gösterdiği görülmüştür. Kındap ve ark. 12-18 yaş arasındaki ergenler (41) ve ilköğretim ikinci kademe öğrencileri (168) ile gerçekleştirdikleri çalışmada psikolojik kontrolün cinsiyete göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşmıştır. Sayıl ve Kındap (35) 11-18 yaşlarındaki öğrencilerle gerçekleştirdikleri çalışmada, Kurt ve ark. (49) üniversite öğrencileri ile gerçekleştirdikleri çalışmada erkeklerin kadınlara göre ebeveynlerinden daha fazla psikolojik kontrol algıladığı buna ek olarak Aydın (169)'ın lise öğrencileri ile gerçekleştirdiği çalışmada erkek ergenlerin babalarından daha fazla psikolojik kontrol algıladığı sonucuna ulaşmıştır.

Boyun eğici davranışların cinsiyet gruplarına göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelendiğinde araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinde kadınların puanı 36.99 (s= 10.29), erkeklere 35.25 (s= 9.80) göre yüksek olsa da istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemiştir (Bkz. Tablo 4.1). Bu durumuna iki cinsiyetin de akademik ve sosyal olarak benzer şartlarda olmalarının neden olabilmektedir (170). Literatür incelendiğinde boyun eğici davranışlar ile cinsiyet arasındaki ilişkiye yönelik birbirinden farklı sonuçlar elde edildiği görülmüştür. Üniversite öğrencileri ile gerçekleştirilen çalışmalarda erkeklerin daha fazla boyun eğme davranışı gösterdiği sonucuna ulaşılırken [Bkz. (126) (127) (171)] Topuz ve arkadaşları (172) boyun eğici davranışlar ile cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Köktuna (173)'nın alt sosyoekonomik düzeydeki yetişkin kadınlarla gerçekleştirdiği çalışmada örneklemin boyun eğici davranış puan ortalaması 54.03 (s= 12.41) olduğu görülmüştür. Sonuçların farklılaşmasında örneklem grubunun eğitim düzeyi, sosyoekonomik düzeyi, sosyal çevre ve ebeveyn tutumlarının etkili olabileceği düşünülmektedir.

Çocukluk dönemi örselenme yaşantılarının cinsiyet gruplarına göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelendiğinde araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinde toplam

çocukluk dönemi örselenme yaşantıları puan ortalamalarının erkeklerde, kadınlara göre daha yüksek olduğu görülürken bu fark istatistiksel olarak anlamlı değildir (Bkz. Tablo 4.3). Bostancı ve ark.(174)'nın üniversite öğrencileri ile Özcan-Can (175)'in ortaokul öğrencileri ile gerçekleştirdiği çalışmada araştırma bulgularını destekler nitelikte istismar yaşantılarında cinsiyete dayalı farklılık tespit etmemiştir. Ancak alan yazında ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinde kadınların cinsel istismar (176), ergen erkeklerde ise fiziksel istismar (177) yaşantılarının daha fazla olduğunu gösteren araştırmalar mevcuttur.

5.3.Ebeveyn Psikolojik Kontrolü, Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları ve Boyun Eğici Davranışların Sınıf Düzeyine Dayalı Farklılıklarına Dair Bulguların Tartışılması

Ebeveyn psikolojik kontrolünün sınıf düzeyi ile ilişkisi incelendiğinde araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinde sınıf düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemiştir (Bkz. Tablo 4.5.1). Literatür incelendiğinde ebeveyn psikolojik kontrolü ile sınıf düzeyi arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmaların az olduğu görülmüştür. Şahin (178)'in 15-18 yaşındaki lise öğrencileri ile gerçekleştirdiği çalışmada ebeveynden algılanan psikolojik kontrol sınıf düzeyine göre farklılaşmazken Aksu(40)'nun 12- 15 yaş arası ergenlerle gerçekleştirdiği çalışmada 8. sınıf öğrencilerinin ebeveynlerinden algıladıkları psikolojik kontrolün diğer sınıf düzeylerindeki öğrencilerden anlamlı derecede yüksek olduğu saptanmıştır. Geniş örnekleme yapılacak çalışmaların sınıf düzeyi ve psikolojik kontrol arasındaki ilişkiyi daha net ortaya koyacağı düşünülmektedir.

Çocukluk dönemi örselenme yaşantılarının sınıf düzeyi ile ilişkisi incelendiğinde araştırmaya katılan üniversite 4. sınıf öğrencilerinin çocukluk örselenme yaşantıları puan ortalamasının 45.42 (s= 15.55, hazırlık sınıfı öğrencilerine 39.17 (s= 13.92) göre yüksek olduğu görülmüştür ancak bu fark istatistiksel olarak anlamlı görülmemiştir (Bkz. Tablo 4.5.1).

Boyun eğici davranışlar ile sınıf düzeyi arasındaki ilişki incelendiğinde araştırmaya katılan üniversite hazırlık sınıfında olan öğrencilerin puan ortalaması (\bar{X} = 40.50) diğerlerine göre yüksek olsa da istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık

görülmemiştir (Bkz. Tablo 4.5.1). Bunun sebebinin araştırmaya katılım gösteren 383 öğrencinin sınıf düzeylerinin homojen olarak dağılmamasından kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Literatür incelendiğinde üniversite öğrencileri ile yapılan çalışmalarda boyun eğici davranışlar ile sınıf düzeyi arasındaki ilişkiye dair farklı sonuçlara rastlanmaktadır. Tuzcuoğlu ve Korkmaz (135), üniversite 1. Sınıf öğrencilerinin 4. Sınıf öğrencilerine göre anlamlı düzeyde daha yüksek boyun eğici davranış sergilediği sonucuna ulaşmıştır. Bozyiğit ve Çetin (179) spor bilimleri fakültesi öğrencileri ile gerçekleştirdikleri çalışmada, Koç ve arkadaşları (126) ve Eren (124) üniversite öğrencileri ile gerçekleştirdiği çalışmada boyun eğici davranışlar ile sınıf düzeyleri arasında anlamlı bir farklılığa ulaşmamıştır. Tüm dünyayı etkileyen COVID-19 pandemisi nedeniyle uzaktan öğretime geçilmesi ve araştırmaya katılan öğrencilerin üniversite yaşamlarından uzak kalması sebebiyle sınıf düzeyleri ile boyun eğici davranışlar arasındaki ilişkiye dair farklılıklar olabileceği düşünülmektedir.

5.4.Ebeveyn Psikolojik Kontrolü, Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları ve Boyun Eğici Davranışların Anne-Baba Eğitim Durumuna Dayalı Farklılıklarına Dair Bulguların Tartışılması

Ebeveyn psikolojik kontrolü ile anne- baba eğitim durumu arasındaki ilişki incelendiğinde araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin anne- baba eğitim durumu ile anneden algılanan psikolojik kontrol arasında anlamlı bir farklılık görülmezken (Bkz. Tablo 4.7 ve 7.1) anne eğitim durumu lisans olan üniversite öğrencilerinin baba psikolojik kontrol ölçek puanı ($\bar{X}= 13.47$) anne eğitim durumu ilkökul, ortaokul, lise ve ön lisans olanlara göre istatistiksel olarak anlamlı derecede daha düşük görülmektedir (Bkz. Tablo 4.7). Annenin eğitim seviyesinin baba psikolojik kontrol puanını etkilediği bulgusunun toplumumuzda çocuk yetiştirmeden büyük oranda annelerin sorumlu olmasından kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Alan yazın incelendiğinde ülkemizde daha çok ergenlik dönemindeki bireylerde psikolojik kontrol incelemelerinin yapıldığı görülmektedir. Ergenlerle gerçekleştirilen çalışmalarda psikolojik kontrolün anne eğitim düzeyine göre farklılaştığı, anne eğitim düzeyi arttıkça algılanan psikolojik kontrolün azaldığı görülmektedir (39, 180). Baba eğitim düzeyinin ise algılanan psikolojik kontrol üzerinde anlamlı etkisi olmadığı

görülmektedir (36). Güler (181)'in 7-16 yaş arasındaki çocuklarla gerçekleştirdiği çalışmada algılanan psikolojik kontrol ile ebeveyn eğitim düzeyi arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır.

Çocukluk dönemi örselenme yaşantılarının anne-baba eğitim durumu ile ilişkisi incelendiğinde araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinde anne eğitim durumu yüksek lisans ve üstü olanların çocukluk dönemi örselenme yaşantıları ölçek puanı, anne eğitim durumu ilkököl, ortaokul, lise, ön lisans ve lisans olanlara göre istatistiksel olarak anlamlı derecede daha düşük görülmektedir (Bkz. Tablo 4.7). Aynı zamanda baba eğitim durumu lisans ve yüksek lisans ve üstü olan üniversite öğrencilerinin; çocukluk dönemi örselenme yaşantıları ölçek puanı, baba eğitim durumu ilkököl, ortaokul ve lise olanlara göre istatistiksel olarak anlamlı derecede daha düşük görülmektedir (Bkz. Tablo 4.9). Çocukluk dönemi örselenme yaşantıları alt boyutları ile anne- baba eğitim durumu arasındaki ilişkiye bakıldığında hem anne ve baba eğitim durumu yüksek lisans ve üstü olan üniversite öğrencilerinin fiziksel istismar ve duygusal ihmal alt boyutu ölçek puanı, ilkököl, ortaokul, lise, ön lisans olanlara göre anlamlı derecede daha düşük görülmektedir. Anne eğitim durumu ön lisans olan üniversite öğrencilerinin fiziksel istismar alt boyutu ölçek puanı, anne eğitim durumu ilkököl ve ortaokul olanlara göre anlamlı derecede daha düşük görülmektedir. Anne eğitim durumu lisans olanlarda fiziksel istismar alt boyutu ölçek puanı, anne eğitim durumu ilkököl ve ortaokul olanlara göre anlamlı derecede daha düşük görülmektedir. Yücel (51) çalışmasında fiziksel istismara ek olarak duygusal istismarın da anne eğitim düzeyi ile negatif yönde ilişkili olduğunu ortaya koymuştur. Buna ek olarak anne ve baba eğitim durumu lisans olanlarda fiziksel ihmal alt boyutu ölçek puanı, anne ilkököl ve ortaokul olanlara göre anlamlı derecede daha düşük görülmektedir. Son olarak çalışmamızda duygusal ve cinsel istismar alt boyutlarında anne- baba eğitim durumu bakımından anlamlı bir farklılık görülmemiştir.

Boyun eğici davranışlar ile anne- baba eğitim durumu değişkeni arasındaki ilişki incelendiğinde anne ve baba eğitim durumu ile boyun eğici davranışlar arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir (Bkz. Tablo 4.7 ve 7.1). Literatürde boyun eğici davranışların anne-baba eğitim durumuna göre farklılıklarını inceleyen araştırmalarda Atli ve ark.(128) babası ilkököl mezunu olan ilköğretim öğrencilerinin boyun eğici

davranışlarının anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulgusuna ulaşırken Kaya ve ark.(7) tıp fakültesi öğrencileri ile gerçekleştirdiği çalışmada boyun eğici davranışların anne-baba eğitim durumuna göre farklılaşmadığı bulgusuna ulaşmıştır.

5.5.Ebeveyn Psikolojik Kontrolü, Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları ve Boyun Eğici Davranışların Algılanan Ekonomik Düzeye Dayalı Farklılıklarına Dair Bulguların Tartışılması

Ebeveyn psikolojik kontrolü ile algılanan ekonomik düzey arasındaki ilişki incelendiğinde araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinde algıladıkları ekonomik düzey üst, üst-orta ve orta olanları hem anne hem de babadan algıladıkları psikolojik kontrol , alt ve alt-orta olanlara göre anlamlı derecede daha düşük görülmektedir (Bkz. Tablo 4.11). Literatür incelendiğinde ebeveyn psikolojik kontrolü ile algılanan sosyoekonomik düzey arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırma bulgusuna rastlanmamıştır. Şengönül (182) ekonomik düzeyin düşmesiyle birlikte ailedeki stres faktörlerinin arttığı ve yüksek sosyoekonomik düzeydeki ebeveynlere göre ebeveynliğin pozitif işlevlerinin, çocuklara gösterilen sevgi ve saygının azaldığını belirtmektedir.

Boyun eğici davranışlarla algılanan ekonomik düzey arasındaki ilişki incelendiğinde anlamlı bir farklılık görülmemiş ve ortalama aylık gelir miktarı ile ilişkisi incelenmiştir. Sonuçlar boyun eğici davranışların hem algılanan ekonomik düzey hem de ortalama aylık gelire göre farklılaşmadığını göstermiştir. Literatürde boyun eğici davranışların ilköğretim öğrencilerinde (128), lise öğrencilerinde (134) ve üniversite öğrencilerinde (110, 162) sosyoekonomik düzeye göre farklılaştığını saptayan çalışmalar mevcut olmakla birlikte Ulu Botan ve Yüksel (183) 15-22 yaş arasındaki gençlerle gerçekleştirdikleri çalışmada boyun eğici davranışlar ile sosyoekonomik düzey arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

Çocukluk dönemi örselenme yaşantılarının algılanan ekonomik düzeyle ilişkisi incelendiğinde araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinde ekonomik düzeyi üst, üst-orta ve orta olanların toplam çocukluk dönemi örselenme yaşantıları ölçek puanı, alt ve alt-orta olanlara göre anlamlı derecede daha düşük görülmektedir (Bkz. Tablo 4.11). Çocukluk dönemi örselenme yaşantıları alt boyutları ile algılanan ekonomik

düzey arasındaki ilişki incelendiğinde ekonomik düzeyi üst ve üst-orta olan üniversite öğrencilerinin fiziksel istismar, duygusal istismar ve fiziksel ihmal alt boyut ölçek puanı, alt ve alt-orta ve orta olanlara göre anlamlı derecede daha düşük görülmektedir. Buna ek olarak ekonomik düzeyi üst, üst-orta ve orta olanlarda fiziksel ihmal alt boyutu ölçek puanı, alt ve alt-orta olanlara göre anlamlı derecede daha düşük görülmüştür. Dönmez ve ark. (184) cinsel istismara maruz kalmış 4- 18 yaş arası çocuklarla gerçekleştirdikleri çalışmada çocukların %73'ünün ebeveynlerinin sosyoekonomik düzeyinin düşük olduğunu tespit etmiştir. Ancak çalışmamız bulguları cinsel istismarın algılanan ekonomik düzeye farklılaşmadığı yönündedir. Maguire-Jack ve Wang (185) ekonomik yoksunluk yaşayan toplulukların yoksulluk ve mahalle koşullarının neden olduğu stres faktörlerini hafifletmeye yardımcı olabilecek daha az sosyal hizmet ve desteğe sahip olduğunu ve bu tür bölgelerde yaşayan ebeveynlerin kronik strese tepki olarak çocuklarını daha fazla istismara maruz bırakabileceklerini belirtmektedir.

5.6.Ebeveyn Psikolojik Kontrolü, Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları ve Boyun Eğici Davranışların Yerleşim Birimine Dayalı Farklılıklarına Dair Bulguların Tartışılması

Ebeveyn psikolojik kontrolü ile yerleşim birimi arasındaki ilişki incelendiğinde araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinde kasaba ve köyde yaşayanların ebeveyn psikolojik kontrol puan ortalaması (\bar{X} = 16.14) diğer yerleşim birimlerinde yaşayan öğrencilere göre yüksek olmakla birlikte bu fark istatistiksel olarak anlamlı değildir (Bkz. Tablo 4.12). Korkmaz (180) köy ve kasabada yaşayan ergenlerin diğerlerine göre daha fazla psikolojik kontrol algıladığını sonucuna ulaşırken Aydın (169) ise kırsal kesimde yaşayanların şehir merkezinde yaşayanlara göre daha az psikolojik kontrol algıladığı sonucuna ulaşmıştır.

Boyun eğici davranışlar ile yerleşim birimi değişkeni arasındaki ilişki incelendiğinde araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinde ilçede yaşayanların puan ortalaması (\bar{X} = 39.10) diğer birimlere göre daha yüksek olsa da istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemiştir (Bkz. Tablo 4.12). Köy ve kasabada yaşayan öğrenci sayısının (n= 21) az olmasının sonucu etkileyeceği düşünülmektedir. Aynı

zamanda ilçe ve köyden gelen öğrencilerin üniversite ortamına uyum sağlamak için daha fazla boyun eğici davranış göstereceği (126) göz önüne alındığında çevrimiçi eğitim sürecinde bulunan üniversite öğrencilerinin yerleşim birimlerini değiştirmemesinin de sonucu etkileyebileceği düşünülmektedir. Çalışma sonuçlarıyla paralel olarak Sayar (186)'ın üniversite öğrencileri ile gerçekleştirdiği çalışmada da yerleşim birimine bağlı anlamlı farklılık bulunmamıştır. Türkiye'de üniversite öğrencileri ile gerçekleştirilen çalışmalarda boyun eğici davranışların yaşanılan bölgeye göre farklılaştığı, Güney Doğu Anadolu bölgesinde yaşayan öğrencilerin Marmara bölgesinde yaşayanlara göre daha yüksek boyun eğici davranış puanına sahip olduğu bulgusuna ulaşılmıştır (187).

Çocukluk dönemi örselenme yaşantılarının yerleşim birimi ile ilişkisi incelendiğinde tüm alt boyutlar ve toplam ölçek puanına bakılarak yerleşim birimi metropol olan üniversite öğrencilerinin ölçek puanı ($\bar{X} = 40.29$; $s = 13.16$); il, ilçe, kasaba ve köy olanlara göre anlamlı derecede daha düşük görülmüştür (Bkz. Tablo 4.12). Sedlak ve ark (188) kırsal alanlarda yaşayan çocukların, büyük kentsel alanlarda yaşayan çocuklardan yaklaşık iki kat daha yüksek çocukluk örselenme yaşantıları oranına sahip olduğunu saptarken Beatriz ve ark. (189) kentsel alanlardaki çocukların örselenme yaşantılarını bildirme olasılıklarının daha yüksek olduğunu saptamıştır. Kotlajaa (190) de ailelerin ve çocukların ikamet ettiği yerlerin çocuk istismarı için risk faktörü oluşturduğunu belirtmektedir.

5.7.Ebeveyn Psikolojik Kontrolü, Boyun Eğici Davranışlar, Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları ve Alt Boyutlar Arasındaki İlişkilere Yönelik Korelasyon Analizi Sonuçlarının Tartışılması

Çalışmanın bulguları incelendiğinde boyun eğici davranışlar ile çocukluk dönemi örselenme yaşantıları arasında anlamlı ve pozitif yönde ($r = .337$, $p < .05$) ilişki olduğu görülmüştür. Bu ilişki tüm çocukluk dönemi örselenme yaşantıları alt boyutlarında mevcuttur (Bkz. Tablo 4.14). Sonuçlar Berber Çelik (65)'in eğitim fakültesi öğrencileri ile gerçekleştirdiği çalışma ve Özçelik (191)'in üniversite öğrencileri ile gerçekleştirdiği çalışma sonuçları ile paralellik göstermektedir.

Çalışma bulgularına göre ebeveyn psikolojik kontrolü arttıkça boyun eğici davranışların arttığı görülmüştür [Anne PK ($r = .404$, $p = .000$), Baba PK ($r = .371$, $p = .000$)]. Literatürde boyun eğme davranışları ebeveynlik uygulamalarından ziyade ebeveyn tutumları ile ilişkilendirilmiştir. Sezan (187) boyun eğici davranışlar, girişkenlik ve kişilik gelişiminin bölgelere göre farklılıklarını incelediği çalışmada, ebeveynleri otoriter tutuma sahip üniversite öğrencilerinin demokratik tutuma sahip olanlara göre daha yüksek boyun eğici davranışlar sergilediği buna ek olarak ebeveynleri baskıcı tutuma sahip olan öğrencilerin daha az girişimci davranışlar gösterdiğini saptamıştır. Kumcağız ve ark. (121) üniversite öğrencileri ile gerçekleştirdiği çalışmada anne babadan algılanan kabul/ ilgi ile boyun eğici davranışlar arasında anlamlı ve negatif yönde ilişki olduğu sonucuna ulaşmıştır.

5.8.Ebeveyn Psikolojik Kontrolü, Boyun Eğici Davranışlar, Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları ve Alt Boyutları ile Yaş ve Ortalama Aylık Gelir Arasındaki İlişkilere Yönelik Korelasyon Analizi Sonuçlarının Tartışılması

Ebeveyn psikolojik kontrolü ile yaş arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir (Bkz. Tablo 4.15). Aksu (40) 12-15 yaş arasındaki öğrencilerle gerçekleştirdiği çalışmada ergenin yaşı ile ebeveynlerden algıladıkları psikolojik kontrol arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki olduğunu saptamıştır. Aydın (169) çalışmasında 14 yaş ve üzerindeki ergenlerin 11 yaşındakilere göre anneden algıladıkları psikolojik kontrolün anlamlı derecede daha yüksek olduğu bulgusuna ulaşmış ancak bu öğrencilerin sınav döneminde olması nedeniyle annelerinden daha yüksek psikolojik kontrol algılayabileceği görüşünde bulunmuştur. Demircioğlu ve ark. (192) tarafından 11-18 yaş arasındaki özel yetenekli çocuklar ile gerçekleştirilen çalışmada ise anne psikolojik kontrolünün yaşa göre farklılık göstermediği, baba psikolojik kontrolü ile yaş arasında anlamlı ve pozitif yönde ilişki olduğu saptanmış ve ebeveynler tarafından gerçekleştirilen ilave kursların, çocuklarca baskı şeklinde algılandığı yorumunda bulunulmuştur. İlgili çalışmalardan yola çıkarak örneklemimizi oluşturan üniversite öğrencilerinin algıladıkları psikolojik kontrolün sınav döneminde olma ve ebeveynle birlikte yaşama değişkenlerine göre farklılaşabileceği düşünülmektedir.

Boyun eğici davranışlar ile yaş anlamlı bir farklılık görülmemiştir (Bkz. Tablo 4.15). Literatür incelendiğinde çalışma bulgularını destekler nitelikte Eşer ve ark.

(193)'nın hemşirelik, ebelik ve tıp öğrencileri ile gerçekleştirdiği çalışmada yaş grupları ve boyun eğici davranışlar arasında anlamlı farklılık saptanmamıştır. Torun ve ark. (112)'nin hemşirelik öğrencileri ile gerçekleştirdiği çalışma sonuçları da boyun eğici davranışlar ile yaş arasında ilişki olmadığı bulgusuna ulaşmıştır.

Çocukluk dönemi örselenme yaşantıları ve alt boyutları ile yaş arasındaki ilişki incelendiğinde yaş ile duygusal istismar ve duygusal ihmal arasında anlamlı bir farklılık görülmezken fiziksel istismar ($r = .208, p < .05$), cinsel istismar ($r = .166, p < .05$), fiziksel ihmal ($r = .10, p < .05$) ve çocukluk dönemi örselenme yaşantıları ($r = .119, p < .05$) arasında anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki görülmektedir (Bkz. Tablo 4.15). Sofuoğlu ve ark.(194)'nın 11-16 yaş arasındaki çocuklarla gerçekleştirdiği epidemiyolojik çalışması araştırmamızda çocukluk örselenme yaşantıları ile yaşa dair elde edilen bulguları desteklemektedir.

Ebeveyn psikolojik kontrolü ile ortalama aylık gelir arasındaki ilişki incelendiğinde anlamlı bir farklılık görülmemiştir (Bkz. Tablo 4.15). Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin ebeveyninden algıladıkları psikolojik kontrolün algıladıkları ekonomik düzeye göre farklılaşırken ortalama aylık gelire göre farklılaşmasına veri toplama süreci boyunca ülkemizdeki asgari ücret miktarının hızlı değişiminin neden olduğu ve öğrencilerin algıladıkları ekonomik düzey değişkeninin objektifliğini sürdürdüğü düşünülmektedir.

Boyun eğici davranışlar ile ortalama aylık gelir arasındaki ilişki incelendiğinde anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Literatür incelendiğinde Yıldırım (134)'ın lise öğrencileri ile gerçekleştirdiği çalışmada aile geliri ile boyun eğici davranışlar arasında negatif ve anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır. Tümkaya ve ark. (131) ergenlerle gerçekleştirdiği çalışmada gelir düzeyi ile boyun eğici davranışlar arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Çocukluk dönemi örselenme yaşantıları ve alt boyutları ile ortalama aylık gelir arasındaki ilişki incelendiğinde cinsel istismar ve duygusal istismar arasında anlamlı bir farklılık görülmezken ortalama aylık gelir ile fiziksel istismar ($r = -.118, p < .05$), duygusal ihmal ($r = -.126, p < .05$), fiziksel ihmal ($r = -.202, p < .05$) ve toplam çocukluk dönemi örselenme yaşantıları puanı ($r = -.107, p < .05$) arasında anlamlı ve negatif yönde bir ilişki görülmektedir (Bkz. Tablo 4.15). Gelir düzeyi ile istismar

yaşantıları arasında negatif ve anlamlı derecede ilişki olduğunu gösteren araştırmalar mevcuttur (195, 196).

5.9.Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantılarının Boyun Eğici Davranışlarla İlişkisinde Anne ve Baba Psikolojik Kontrolünün Aracı Rolüne Yönelik Analiz Sonuçlarının Tartışılması

Çalışma bulguları incelendiğinde boyun eğici davranışlar ile hem ebeveyn kontrolü hem de çocukluk dönemi örselenme yaşantıları arasında pozitif ve anlamlı ilişki görülmüştür (Bkz. Tablo 4.14). Bu ilişkide çocukluk dönemi örselenme yaşantıları ve ebeveyn psikolojik kontrolünün birlikte boyun eğici davranışlar üzerindeki dolaylı ve doğrudan etkileri incelenmiş anne ve babadan algılanan psikolojik kontrolün aracı rolüne bakılmıştır. Çocukluk örselenme yaşantılarının boyun eğici davranışlar üzerindeki etkisinde anne psikolojik kontrolü modele dahil olduğunda etkinin %55.5'i dolaylı etki (anne psikolojik kontrolü) olarak sağlanırken geriye kalan %44.5'i ise doğrudan etki olarak sağlanmaktadır. Çocukluk örselenme yaşantılarının boyun eğici davranışlar üzerindeki etkisinde baba psikolojik kontrolü modele dahil olduğunda etkinin %41.6'sı dolaylı etki (baba psikolojik kontrolü) olarak sağlanırken geriye kalan %58.4'ü ise doğrudan etki olarak sağlanmaktadır. Bulgular dikkate alındığında hem anne hem de baba psikolojik kontrolünün kısmi aracı değişken olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Üniversite öğrencilerinin algıladıkları ebeveyn psikolojik kontrolü ve çocukluk dönemi örselenme yaşantılarının boyun eğici davranışlarla ilişkisinin incelenmesi amacıyla yapılan bu araştırmanın sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Araştırmanın Hipotezlerine Dair Sonuçlar:

- Üniversite öğrencilerinin boyun eğici davranışlarının cinsiyet, sınıf düzeyi, anne-baba eğitim durumu, yerleşim birimi, yaş ve ortalama aylık gelir bakımından anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir.
- Üniversite öğrencilerinin çocukluk dönemi örselenme yaşantılarının cinsiyet ve sınıf düzeyi bakımından anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir.
- Üniversite öğrencilerinin çocukluk dönemi örselenme yaşantılarının anne ve baba eğitim durumu, algılanan ekonomik düzey, ortalama aylık gelir miktarı yaş ve yerleşim birimi bakımından anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir.
- Anne- baba eğitim durumu yüksek lisans ve üstü olan üniversite öğrencilerinin çocukluk örselenme yaşantıları diğerlerine göre anlamlı derecede daha düşüktür.
- Üniversite öğrencilerinin sosyoekonomik düzeyi arttıkça çocukluk dönemi örselenme yaşantıları puanlarının azaldığı belirlenmiştir.
- Üniversite öğrencilerinin yaşı arttıkça çocukluk dönemi örselenme yaşantıları puanlarının arttığı belirlenmiştir.
- Yerleşim birimi metropol olan üniversite öğrencilerinin çocukluk dönemi örselenme yaşantıları diğer yerleşim birimlerinde yaşayanlara göre anlamlı derecede daha düşük olduğu belirlenmiştir.
- Üniversite öğrencilerinin ebeveynlerinden algıladıkları psikolojik kontrolün cinsiyet, sınıf düzeyi ve yerleşim birimi bakımından anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir.
- Üniversite öğrencilerinin anneden algıladıkları psikolojik kontrolün anne- baba eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir.
- Üniversite öğrencilerinin babadan algıladıkları psikolojik kontrolün anne eğitim durumuna göre farklılaştığı belirlenmiştir.

- Anne eğitim durumu üniversite olan öğrencilerin babalarından algıladıkları psikolojik kontrolün diğerlerine göre anlamlı derecede daha düşük olduğu belirlenmiştir.
- Üniversite öğrencilerinin ebeveynlerinden algıladıkları psikolojik kontrolün algılanan ekonomik düzeye göre farklılaştığı belirlenmiştir.
- Üniversite öğrencilerinin ebeveynlerinden algıladıkları psikolojik kontrolün ortalama aylık gelire göre anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir.
- Algıladıkları ekonomik düzey üst, üst-orta ve orta olan üniversite öğrencilerinin hem anne hem de babadan algıladıkları psikolojik kontrol , alt ve alt-orta olanlara göre anlamlı derecede daha düşük görülmektedir.
- Üniversite öğrencilerinin ebeveynden algıladıkları psikolojik kontrol ile boyun eğici davranışları arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir.
- Üniversite öğrencilerinin boyun eğici davranışları ve çocukluk dönemi örselenme yaşantıları arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir.
- Üniversite öğrencilerinin çocukluk örselenme yaşantılarının boyun eğici davranışları üzerindeki etkisinde anne ve baba psikolojik kontrolünün dolaylı etkilerinin olduğu ve kısmi aracı değişken olduğu belirlenmiştir.
- Üniversite öğrencilerinin çocukluk örselenme yaşantılarının boyun eğici davranışları üzerindeki etkisinde anne psikolojik kontrolünün dolaylı etkisinin %55.5 olduğu belirlenmiştir.
- Üniversite öğrencilerinin çocukluk örselenme yaşantılarının boyun eğici davranışları üzerindeki etkisinde baba psikolojik kontrolünün dolaylı etkisinin % 41.6 olduğu belirlenmiştir.
- Üniversite öğrencilerinin çocukluk örselenme yaşantılarının boyun eğici davranışları üzerindeki etkisinde anne psikolojik kontrolünün kısmi aracı rolünün baba psikolojik kontrolünün kısmi aracı rolüne göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Araştırmanın Sonuçlarına Dair Öneriler:

1) Milli Eğitim Bakanlığı ile İlgili Öneriler:

- Farklı eğitim kademeleri ile gerçekleştirilen çalışmalar ve bu araştırma dikkate alındığında yetişkinlikte eleştirel düşünebilen, liderlik özelliğine sahip, ruhsal ve psikolojik yönden sağlıklı bireylerin yetişmesi için eğitim hayatının başlangıcından itibaren çocukların kendini ifade etmesinin teşvik edildiği eğitim yaklaşımlarının uygulanmasında fayda görülmektedir.
- Milli Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü tarafından yaygın eğitim kapsamında düzenlenen Aile Okulu ve Aile ve Evlilik Hayatı Kurs Programı'nın içeriğine ebeveynlik uygulamalarının eklenmesi ve çeşitli iletişim ve medya kanalları aracılığıyla kursların bilinirliğinin ve katılımın artırılmasında fayda vardır.
- Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü ve Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF) iş birliği ile öğretmenler, örgün eğitime devam eden çocuklar ve velilerine yönelik geliştirilen önleyici ve güçlendirici psikososyal destek programında yer alan cinsel istismara ek olarak tüm ihmal ve istismar türlerine, ebeveynlik uygulamalarına yer verilen projelerin artmasında fayda vardır.
- Gelişimsel riskler ve destekleyici ebeveynlik uygulamalarına yönelik toplumsal bilinç düzeyini belirlemek için gerçekleştirilen önleyici eğitim programlarının sonuçlarının takip edilmesinde fayda vardır.

2) Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile İlgili Öneriler:

- Ebeveyn psikolojik kontrolünün ve çocukluk dönemi örselenme yaşantılarının yetişkinlikte boyun eğici davranışlara yol açabileceği göz önüne alındığında bireylerin sağlıklı bir sosyal yaşam sürmelerini için, Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından uygulanan Aile Sosyal Destek Programı (ASDEP) kapsamında ailenin huzurunu ve mutluluğunu tehdit eden, sağlıklı bireylerin yetişmesini engelleyen sorunların çözümüne dair eğitim programı hazırlamak ve aile ve çocuğa yönelik tüm uygulamaları koordine etmekle görevli çocuk gelişimcilerin istihdam sayılarının artmasında fayda vardır.

3) Sağlık Bakanlığı ile İlgili Öneriler:

- Ebeveynlerin çocuklarının gelişimsel ihtiyaçlarına ve çocukluk yaşantılarının yetişkinlikteki sonuçlarına dair bilgi düzeyini arttırmak için, Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü tarafından, doğum öncesi dönemden yenidoğan bakımına kadar geçirilen süreç hakkında bilgi vermek amacıyla oluşturulan Gebelik Eğitim Sınıflarının eğitim programının kapsamının genişletilmesinde fayda vardır.
- Gebelik eğitimi veren Toplum Sağlığı Merkezi, Aile Sağlığı Merkezi gibi birinci basamak sağlık kuruluşlarında her bakımdan sağlıklı bireylerin yetişmesi için disiplinler arası bir yaklaşımla ailenin ve çocuğun ihtiyaç duyduğu ruh sağlığı hizmetini alabilmesi ve izleminin yapılabilmesi için çocuk gelişimci, psikolog vb. meslek elemanlarının sayısının artmasında fayda vardır.

4) Milli Savunma Bakanlığı ile İlgili Öneriler:

- Zorunlu askerlik uygulaması göz önüne alındığında babaların ve baba adaylarına askeri eğitimlere ek olarak babalık uygulamaları ve çocuğun gelişimi konularını içeren eğitimlerin verilmesinde bilgi düzeylerinin artması ve çocuklarının gelişiminde daha fazla rol almaları bakımından fayda vardır.

5) Sivil Toplum Kuruluşları ile İlgili Öneriler:

- Anne eğitim durumunun babadan algılanan psikolojik kontrolü etkilemesi ve anneden algılanan psikolojik kontrolün boyun eğici davranışlar üzerinde kısmi aracı rolünün babadan algılanan psikolojik kontrole göre daha fazla olması sonucu dikkate alındığında, babaların çocuğun gelişim sürecinde daha fazla rol almasında fayda olacağı düşünülmektedir. Bu kapsamda anne ve babaları birlikte aile eğitimine dahil eden projelerin ve sivil toplum kuruluşlarının artmasında fayda vardır.

6) Yerel Yönetimler ile İlgili Öneriler:

- Yerel yönetimlerin çocuk ve aileye ulaşılabilirliğinin kolay olması göz önüne alınarak çocukluk örselenme yaşantılarına ve ebeveynlik uygulamalarına bağlı gelişimsel risklerin azaltılmasında ve sosyal, ekonomik ve eğitim bakımından dezavantajlı bölgeler başta olmak üzere ilgili birimlerin yaygınlaştırılmasında fayda vardır.

7) Üniversiteler ile İlgili Öneriler:

- Araştırma sonuçları ve 11. Kalkınma Planı 618. madde “Gençlerin güçlü yaşam becerilerine, insani ve millî değerlere sahip olarak yetişmelerinin, iktisadi ve sosyal hayata ve karar alma mekanizmalarına aktif katılımlarının sağlanması temel amaçtır” kapsamında gençlerin sosyal olarak işlevselliğinin artması ve boyun eğici davranışlardan ziyade eleştirel düşünme becerilerine sahip olması için proje ve faaliyetlerin artmasında fayda vardır.
- Genç yetişkin olan üniversite öğrencilerinin birer potansiyel anne- baba olduğu göz ardı edilmeden, çocukluk dönemi yaşantılarının ileri dönemlerde etkilerine yönelik olumsuz sonuçları belirlemek, nesiller arası aktarımını azaltmak ve sağlıklı bireylerin gelişimine katkı sağlamak için üniversitelerde ilgili birimlerin, derslerin ve etkinliklerin artması faydalı olacaktır.

8) Yapılan Araştırma ile İlgili Öneriler:

- Genç yetişkinlerin özerk davranışlarda bulunmaları, otoriteye uyum sağlamasa da duygu ve düşüncelerini açıkça ifade etmeleri ve olumlu sosyal ilişkiler geliştirerek toplumsal yaşama katılmaları için başta ebeveynler olmak üzere çocuğun sosyal çevresini oluşturan tüm bireylerin bilinçli olması gereklidir.
- Çocukluk döneminde istismara maruz kalan yetişkinlerin istismara maruz kalmayanlara göre sosyoekonomik dezavantajlar yaşadığı, işe katılımında azalmaya yol açtığı göz önüne alındığında istismarın ilerideki sonuçlarını konu alan çalışmaların yalnızca ruhsal hastalıklar bakımından değil bireyin sosyal ilişkileri bakımından da incelenmesinde fayda vardır.
- Bireysel refahı sağlamak, toplumsal maliyetleri dengelemek ve sağlıklı nesillerin yetişmesine katkı sağlamak için ebeveynlerin ve alanda çalışan çeşitli meslek elemanlarının psikolojik kontrol, istismar türleri ve ihmale karşı önlemler alması faydalı olacaktır.
- Ebeveyn psikolojik kontrolünde etkili olan değişkenlerin bütüncül olarak belirlenmesi için ergenlik dönemine yoğunlaşan psikolojik kontrol çalışmalarının yanı sıra bebeklik döneminden itibaren yapılacak boylamsal çalışmalara yer verilmesi faydalı olacaktır.

7. KAYNAKLAR

1. Barber BK, Harmon EL. Intrusive parenting: How psychological control affects children and adolescents. In: Barber BK, editor. *Violating the self: Parental psychological control of early adolescents and adolescents*: Washington, DC: American Psychological Association Press.; 2002. p. 15-52.
2. Barber BK, Stolz HE, Olsen JA, Maughan SL. Parental support, psychological control, and behavioral control: Assessing relevance across time, method, and culture. *Monographs of the Society for Research in Child Development*. 2005;70:1-151.
3. Assor A, Roth G, Deci EL. The emotional costs of perceived parents' conditional regard: A self-determination theory analysis. *Journal of Personality*. 2004;72: 47-89.
4. Kabasakal K. *Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinde boyun eğici davranışlar ve şiddetle ilişkisi [Yüksek Lisans Tezi]*. Konya: Selçuk Üniversitesi; 2007.
5. Budak S. *Psikoloji sözlüğü*: Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları; 2003.
6. Gilbert P, Cheung M, Grandfield T, Campey F, Irons C. Recall of threat and submissiveness in childhood: Development of a new scale and its relationship with depression, social comparison and shame. *Clinical Psychology and Psychotherapy*. 2003; 10(2):108–15.
7. Kaya M, Güneş G, Kaya B, Pehlivan E. Tıp fakültesi öğrencilerinde boyun eğici davranışlar ve şiddet ile ilişkisi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*. 2004; 5: 5-10.
8. Nelson LJ, Padilla-Walker LM, Carroll JS, Madsen SD, Barry CM, Badger S. "If you want me to treat you like an adult, start acting like one!" Comparing the criteria that emerging adults and their parents have for adulthood. *J Fam Psychol*. 2007;21(4):665-74.
9. Padilla-Walker LM, Nelson LJ. Black hawk down?: Establishing helicopter parenting as a distinct construct from other forms of parental control during emerging adulthood. *Journal of Adolescence*. 2012;35(5):1177-90.

10. Mullen P, Martin JL, Anderson JC, Romans SE, Herbison GP. The Longterm impact of the physical, emotional, and sexual abuse of children: A community study. *Child Abuse and Neglect*. 1996; 20: 7-21.
11. Schaefer EW. Children's reports of parental behavior: An inventory. *Child Development*. 1965;36:413-24.
12. Barber BK. Parental psychological control: Revisiting a neglected construct. *Child Development*. 1996;67:3296-319.
13. Olsen SF, Yang C, Hart CH, Robinson CC, Wu P, Nelson DA, et al. Maternal psychological control and preschool children's behavioral outcomes in China, Russia, and the United States. *Intrusive parenting: How psychological control affects children and adolescents*. Washington, DC, US: American Psychological Association; 2002. p. 235-62.
14. Soenens B, Vansteenkiste M. A theoretical upgrade of the concept of parental psychological control: Proposing new insights on the basis of self-determination theory. *Developmental Review*. 2010;30:74-99.
15. Kakihara F, Tilton-Weaver L. Adolescents interpretations of parental control: Differentiated by domain and types of control. *Child Development*. 2009;80:1722-38.
16. Nelson DA, Yang C, Coyne SM, Olsen JA, Hart CH. Parental psychological control dimensions: Connections with Russian preschoolers' physical and relational aggression. *Journal of Applied Developmental Psychology*. 2013;34(1):1-8.
17. Xu S, Chen X, Liu M. Longitudinal Relations Among Parental Psychological Control, Aggressive Behaviors, and Gender in Chinese Children. *Child development*. 2019;90:e179-e96.
18. Snoek HM, Engels RCME, Janssens JMAM, van Strien T. Parental behaviour and adolescents' emotional eating. *Appetite*. 2007;49(1):223-30.
19. Bruch H. *Eating disorders. Obesity, anorexia nervosa, and the person within*: Routledge & Kegan Paul.; 1974.
20. Romm KF, Metzger A, Alvis LM. Parental Psychological Control and Adolescent Problematic Outcomes: A Multidimensional Approach. *Journal of Child and Family Studies*. 2020;29(1):195-207.

21. Cui L, Morris AS, Criss MM, Houltberg BJ, Silk JS. Parental Psychological Control and Adolescent Adjustment: The Role of Adolescent Emotion Regulation. *Parenting*. 2014;14(1):47-67.
22. Li X, Li D, Newman J. Parental Behavioral and Psychological Control and Problematic Internet Use Among Chinese Adolescents: The Mediating Role of Self-Control. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*. 2013;16(6):442-7.
23. Wijsbroek SAM, Hale Iii WW, Raaijmakers QAW, Meeus WHJ. The direction of effects between perceived parental behavioral control and psychological control and adolescents' self-reported GAD and SAD symptoms. *European Child & Adolescent Psychiatry*. 2011;20(7):361-71.
24. Li D, Zhang W, Wang Y. Parental Behavioral Control, Psychological Control and Chinese Adolescents' Peer Victimization: The Mediating Role of Self-Control. *Journal of Child and Family Studies*. 2015;24(3):628-37.
25. Cacioppo M, Pace U, Zappulla C. Parental Psychological Control, Quality of Family Context and Life Satisfaction Among Italian Adolescents. *Child Indicators Research*. 2013;6(1):179-91.
26. Soenens B, Vansteenkiste M, Luyten P. Toward a Domain-Specific Approach to the Study of Parental Psychological Control: Distinguishing Between Dependency-Oriented and Achievement-Oriented Psychological Control. *Journal of Personality*. 2010;78(1):217-56.
27. Gong X, Wang C. Interactive effects of parental psychological control and autonomy support on emerging adults' emotion regulation and self-esteem. *Current Psychology*. 2021.
28. Leondari A, Kiosseoglou G. Parental, psychological control and attachment in late adolescents and young adults. *Psychological Reports*. 2002;90:1015-30.
29. Smetana JG, Campione-Barr N, Metzger A. Adolescent development in interpersonal and societal contexts. *Annual review of psychology*. 2013;64:451-71.
30. Manzeske DP, Stright AD. Parenting Styles and Emotion Regulation: The Role of Behavioral and Psychological Control During Young Adulthood. *Journal of Adult Development*. 2009;16(4):223-9.

31. Deneault A-A, Gareau A, Bureau J-F, Gaudreau P, Lafontaine M-F. Fear of Failure Mediates the Relation Between Parental Psychological Control and Academic Outcomes: A Latent Mediated-Moderation Model of Parents' and Children's Genders. *Journal of Youth and Adolescence*. 2020;49(8):1567-82.
32. Beyarlan SD, Uzer T. Psychological control and indulgent parenting predict emotional-abuse victimization in romantic relationships. *Current Psychology*. 2022;41(8):5532-45.
33. Bornstein MH. Parenting science and practice. *Handbook of parenting*. 2007;2:5-59.
34. Patterson JM. Understanding family resilience. *Journal of clinical psychology*. 2002;58:233-46.
35. Sayıl M, Kındap Y. Ergenin anne-babadan algıladığı psikolojik kontrol: Psikolojik kontrol ölçeğinin geçerlik ve güvenilirliği. *Türk Psikoloji Yazıları*. 2010;13(25):62-71.
36. Sayıl M, Kındap Y, Bayar Y, Bayraktar F, Kurt D, Tığrak A, et al. Ergenlik döneminde ebeveynlik ve ergenin psikososyal uyumu. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları; 2012.
37. Cengiz Türk EG. İç göç deneyimi, yerleşim yeri, cinsiyet ve eğitim düzeyi açısından algılanan anababalık. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*. 2019;52(3): 713-36.
38. Büyükşahin G. Boşanmış ve boşanmamış (tam) ailelerden gelen 11-13 yaş arası çocukların anne baba tutumlarını algılama biçimlerinin sosyal uyum düzeyleri ile ilişkisi [Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul: Maltepe Üniversitesi; 2009.
39. Selçuk Ş. Psikolojik ve davranışsal kontrolün ergenin davranış problemleri ile ilişkisi: ergenin ebeveyn kontrolüne ilişkin değerlendirmelerinin aracı rolü [Doktora Tezi]. Ankara: Hacettepe Üniversitesi; 2019.
40. Aksu G. 12-15 yaş arası ergenlerin zorbalık davranışı ile ebeveyn den algıladıkları psikolojik kontrol arasındaki ilişkide olumsuz otomatik düşüncelerin aracı rolünün incelenmesi [Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul: Işık Üniversitesi; 2019.

41. Kındap Y, Sayıl M, Kumru A. Anneden algılanan kontrolün niteliği ile ergenin psikososyal uyumu ve arkadaşlıkları arasındaki ilişkiler: Benlik değerinin aracı rolü. *Türk Psikoloji Dergisi*. 2008; 23(61): 92-107.
42. Özdemir Y. Ergenlerin öznel iyi oluşlarının özerk, ilişkisel ve özerk-ilişkisel benlik kurguları açısından incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*. 2012; 4(38): 188-98.
43. Kağıtçıbaşı Ç. Kültür ve ana babalık: Kuram ve uygulama çıkarsamaları. In: Sayıl M, Selçuk B, editors. *Ana babalık: Kuram ve araştırma*. İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları; 2012. p. 61-79.
44. Conger KJ, Conger RD, Scaramella LV. Parents, siblings, psychological control, and adolescent adjustment. *Journal of Adolescent Research*. 1997;12:113-38.
45. Hein C, Lewko JH. Gender differences in factors related to parenting style: A study of higher performing science students. *Journal of Adolescent Research*. 1994; 9: 262- 81.
46. Steinberg L, Elmen JD, Mounts NS. Authoritative parenting, psychosocial maturity, and academic success among adolescents. *Child Development*. 1989;60: 1424-36.
47. Garber J, Robinson NS, Valentiner D. The relation between parenting and adolescent depression: Self-worth as a mediator. *Journal of Adolescent Research*. 1997;12: 12- 33.
48. Doyle AB, Markiewicz D. Parenting, Marital Conflict and Adjustment From Early- to Mid-Adolescence: Mediated by Adolescent Attachment Style? *Journal of Youth and Adolescence*. 2005;34:97-110.
49. Kurt D, Sayıl M, Tepe YK. Ana babanın psikolojik kontrolü ile gencin yalnızlığı arasındaki ilişkide kişilerarası güven inancı ve bağlanmanın rolü. *Türk Psikoloji Dergisi*. 2013;28(71):105-16.
50. Organization WH. *Preventing child maltreatment: a guide to taking action and generating evidence*. 2006.
51. Yücel D. Çocukluk çağı istismar yaşantılarının genç yetişkinlik dönemindeki bağlanma süreçleri, psikopatolojik semptomlar, ilişki yeterlilikleri ve aşk

- tutumları ile ilişkilerinin incelenmesi [Doktora Tezi]. İstanbul: İstanbul Üniversitesi; 2014.
52. Topbaş M. İnsanlığın büyük bir ayıbı: Çocuk istismarı. TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni. 2004;3(4): 76-80.
 53. Taner Y, Gökler B. Çocuk istismarı ve ihmali: Psikiyatrik yönleri. Hacettepe Tıp Dergisi. 2004;35: 82-6.
 54. Fontes LA. Child Abuse and Culture: Working with Diverse Families. New York: Guilford Press; 2018.
 55. UNICEF. United Nations Children's Fund, measuring and monitoring child protection systems: Proposed core indicators for the east asia and pacific region. Bangkok: UNICEF EAPRO; 2012.
 56. Organization WH. Report of the consultation on child abuse prevention. Geneva, Switzerland; 1999 29-31 March.
 57. Yalçınkaya A. Kartal ilçesinde çocukta cinsel istismar olgularının değerlendirilmesi [Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul: Marmara Üniversitesi; 2011.
 58. Polat O. Çocuk ve şiddet. İstanbul: Der Yayınları; 2001.
 59. Kulaksızoğlu A. Ergenlik psikolojisi. 4th ed. İstanbul: Remzi Kitabevi; 2000.
 60. Tıraşçı Y, Gören S. Çocuk İstismarı ve İhmali. Dicle Tıp Dergisi. 2007;34(1): 70-4.
 61. Aydın O, İşmen EA. 18-25 yaş grubu erkeklerde çocukluk çağı örselenme yaşantısının incelenmesi. MÜ Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi. 2003;18:7-20.
 62. Turhan E, Sangün Ö, İnandı T. Birinci basamakta çocuk istismarı ve önlenmesi. Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi. 2006;15(9): 153-7.
 63. Aral N. Çocuk hakları çerçevesinde çocuk ihmal ve istismarı. Milli Eğitim Dergisi. 2001;151.
 64. Güner Şİ, Güner S, Şahan MH. Çocuklarda sosyal ve medikal bir problem; İstismar. Van Tıp Dergisi. 2010; 17: 108-13.
 65. Berber Çelik Ç. Üniversite öğrencilerinin çocukluk çağı örselenme yaşantılarının kendilik algısı ve boyun eğici davranışlar üzerine etkisi [Yüksek Lisans Tezi]. Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi; 2010.

66. Kim J, Cicchetti D. Longitudinal pathways linking child maltreatment, emotion regulation, peer relations, and psychopathology. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*. 2019;60:216-25.
67. Evans GW, Li D, Whipple SS. Cumulative risk and child development. *Psychological Bulletin*. 2013;139:1342-96.
68. Mehta D, Kelly AB, Laurens KR, Haslam D, Williams KE, Walsh K, et al. Child Maltreatment and Long-Term Physical and Mental Health Outcomes: An Exploration of Biopsychosocial Determinants and Implications for Prevention. *Child Psychiatry & Human Development*. 2023;54(2):421-35.
69. Alisic E, Zalta AK, Van Wesel F, Larsen SE, Hafstad GS, Hassanpour K, et al. Rates of post-traumatic stress disorder in trauma-exposed children and adolescents: meta-analysis. *British Journal of Psychiatry*. 2014;204:335-40.
70. Faller KC. *Child sexual abuse: An interdisciplinary manual for diagnosis case management and treatment*. London: Macmillan 1989.
71. Kendall-Tackett K, Williams L, Finkelhor D. Impact of sexual abuse on children: a review and synthesis of recent empirical studies. *Psychological Bulletin*. 1993; 113: 164-80.
72. Janssen I, Krabbendam L, Bak M, Hanssen M, Vollebergh W, de Graaf R, et al. Childhood abuse as a risk factor for psychotic experiences. *Acta Psychiatrica Scandinavica*. 2004;109:38-45.
73. Rakesh D, Kelly C, Vijayakumar N, Zalesky A, Allen NB, Whittle S. Unraveling the Consequences of Childhood Maltreatment: Deviations From Typical Functional Neurodevelopment Mediate the Relationship Between Maltreatment History and Depressive Symptoms. *Biological Psychiatry: Cognitive Neuroscience and Neuroimaging*. 2021;6(3):329-42.
74. Mack S. *Racial and Ethnic Differences in Adverse Childhood Experiences and Health Outcomes in Adulthood"* All Graduate Theses and Dissertations: Utah State University; 2020.
75. McCrory Calarco JL, Pope Davis DB, Johnson RJ. Child sexual abuse and school outcomes: Examining gender and family structure differences in early adulthood. *Child Abuse & Neglect*. 2019;87:103-14.

76. Lee SJ, Tolman RM. Childhood sexual abuse and adult work outcomes. *Social Work Research*. 2006;30:83-92.
77. de Jong R, Bijleveld C. Child sexual abuse and family outcomes. *Crime Science*. 2015;4(1):34.
78. Senn TE, Carey MP, Vanable PA. Childhood and adolescent sexual abuse and subsequent sexual risk behavior: Evidence from controlled studies, methodological critique, and suggestions for research. *Clinical Psychology Review*. 2008;28(5):711-35.
79. Wright MOD, Crawford E, Castillo DD. Childhood emotional maltreatment and later psychological distress among college students: The mediating role of maladaptive schemas. *Child Abuse & Neglect*. 2009;33: 59-68.
80. Spinazzola J, Ford JD, Zucker M, van der Kolk BA, Silva S, Smith SF, et al. Survey evaluates complex trauma exposure, outcome, and intervention among children and adolescents. *Journal of child & adolescent trauma*. 2019;12:437-52.
81. Al-Fayez GA, Ohaeri JU, Gado OM. Prevalence of physical, psychological, and sexual abuse among a nationwide sample of Arab high school students: association with family characteristics, anxiety, depression, self-esteem, and quality of life. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*. 2012;47(1):53-66.
82. Korgaonkar MS, Breukelaar IA, Felmingham K, Williams LM, Bryant RA. Association of Neural Connectome With Early Experiences of Abuse in Adults. *JAMA Network Open*. 2023;6(1):e2253082-e.
83. Christ C, de Waal MM, Dekker JJM, van Kuijk I, van Schaik DJF, Kikkert MJ, et al. Linking childhood emotional abuse and depressive symptoms: The role of emotion dysregulation and interpersonal problems. *PLoS One*. 2019;14(2):e0211882.
84. Richards TN, Tillyer MS, Wright EM. Intimate partner violence and the overlap of perpetration and victimization: Considering the influence of physical, sexual, and emotional abuse in childhood. *Child Abuse Negl*. 2017;67:240-8.

85. Kaya F. Çocukluk döneminde yaşanan istismarın kişilerarası ilişki tarzları üzerindeki etkisi: Erken dönem uyum bozucu şemaların aracı rolü [Yüksek Lisans Tezi]. Ankara: Ankara Üniversitesi; 2010.
86. Gould F, Clarke J, Heim C, Harvey PD, Majer M, Nemeroff CB. The effects of child abuse and neglect on cognitive functioning in adulthood. *Journal of Psychiatric Research*. 2012;46:500-6.
87. Rees C. The influence of emotional neglect on development. *Paediatrics and Child Health*. 2008;18(12):527-34.
88. Widom CS, Czaja SJ, Dutton MA. Childhood victimization and lifetime revictimization. *Child abuse & neglect*. 2014;38:650-66.
89. Child NSCotD. Long-Term Effects of Child Neglect. 2009.
90. Tyler S, Allison K, Winsler A. Child neglect: Developmental consequences, intervention, and policy implications. *Child & Youth Care Forum*. 2006;35:1-20.
91. Yılmaz G. Cinsel istismara uğramış ve uğramamış 6-12 yaş grubundaki çocukların aile resmi çizimleri, davranış sorunları ve ailelerin işlevsel özelliklerinin incelenmesi [Yüksek Lisans Tezi]. Ankara: Hacettepe Üniversitesi; 2009.
92. Horton CB, Cruise TK. *Child abuse and neglect: The school's response*. New York: Guilford Pres; 2001.
93. Kaur S, Verma S. Socio-economic status: a determinant of abuse among rural adolescents. *The International Journal of Indian Psychology*. 2015;2:86-96.
94. Güler N, Uzun S, Boztaş Z, Aydoğan S. Anneleri tarafından çocuklara uygulanan duygusal ve fiziksel istismar/işmal davranışı ve bunu etkileyen faktörler. *Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*. 2002;24(3):128-34.
95. Milgram S. *Obedience to authority: An experimental view*. Tavistock, London1974.
96. Meyer M. Putting the onus on authority: A review of obedient behavior and why we should move on. *New Ideas in Psychology*. 2021;60:100831.
97. Gilbert P. The relationship of shame, social anxiety and depression: The role of the evaluation of social rank. *Clinical Psychology and Psychotherapy*. 2000;7: 174-89.

98. Kağıtçıbaşı Ç. Günümüzde insan ve insanlar, sosyal psikolojiye giriş. İstanbul: Evrim Kitabevi; 2008.
99. Özkan İ, Özen A. Öğrenci hemşirelerde boyun eğici davranışlar ve benlik saygısı arasındaki ilişki. TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni. 2008;7(1):53-8.
100. Erikson EH. Childhood and society. New York: Norton; 1963.
101. Piaget J. Moral Judgment of the Child: Free Press; 1965.
102. Baumrind D. The Influence of Parenting Style on Adolescent Competence and Substance Use. The Journal of Early Adolescence. 1991;11:56 - 95.
103. Bowlby J, editor A Secure Base: Parent-Child Attachment and Healthy Human Development 2008.
104. Seligman ME, Maier SF. Failure to escape traumatic shock. J Exp Psychol. 1967;74(1):1-9.
105. Cüceloğlu D. İnsan ve davranışı. İstanbul: Remzi Kitabevi 2005.
106. Aronson E, Wilson T, Akert R. Social psychology. 7th ed. Upper Saddle River NJ: Prentice Hall; 2007.
107. Gilbert P, Allan S. The phenomenology of shame and guilt: An empirical investigation. British Journal of Medical Psychology. 1994; 67: 23-36.
108. Young JE, Klosko JS, Weishaar ME. Şema terapi: Litera Yayıncılık; 2009.
109. Sperry L, Gudeman JE, Blackwell B, Faulkner LR. Psikiyatrik Olgu Formülasyonları. Ankara: Hekimler Yayın Birliği; 1994.
110. Şahan Yılmaz B. Eğitim fakültesi öğrencilerinin boyun eğici davranışlarının yordayıcıları. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi. 2015;5(43): 82-94.
111. Sturman ED. Involuntary subordination and its relation to personality, mood, and submissive behavior. Psychological Assessment. 2011;23(1): 262–76.
112. Torun S, Arslan S, Nazik EN, Akbaş M, Yalçın SÖ. Hemşirelik öğrencilerinin benlik saygısı ve boyun eğici davranışlarının incelenmesi. Cumhuriyet Tıp Dergisi. 2012;34: 399-404.
113. Cheung MSP, Gilbert P, Irons C. An exploration of shame, social rank and rumination in relation to depression. Personality and Individual Differences. 2004;36: 1143–53.

114. Türküm AS. Do optimism, social network richness, and submissive behaviors predict well-being? Study with a Turkish sample. *Social Behavior and Personality*. 2005;33(6): 619-28.
115. Nikel Ł. Submissiveness, assertiveness and aggressiveness in school-age children: The role of self-efficacy and the Big Five. *Children and Youth Services Review*. 2020;110:104746.
116. Yıldırım İ, Ergene T. Social support, submissive acts, and test anxiety as predictors of academic achievement among high school students. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 2003;25: 224-34.
117. Yörükoğlu A. Çocuk ruh sağlığı(2. Baskı). İstanbul: Özgür Yayınları; 2004.
118. Fox CL, Boulton MJ. Longitudinal Associations Between Submissive/Nonassertive Social Behavior and Different Types of Peer Victimization. *Violence Vict*. 2006(3):383-400.
119. Zimmerman J, Morrison AS, Heimberg RG. Social anxiety, submissiveness, and shame in men and women: A moderated mediation analysis. *British Journal of Clinical Psychology*. 2015;54(1):1-15.
120. Tuzcuoğulları T, Abakay U. Takım sporlarıyla uğraşan elit genç sporcularda boyun eğici davranışların bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*. 2017;2:17-30.
121. Kumcağız H, Orak OS, Şahin C. Üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerinde algıladıkları istismarı yordamada algılanan anne baba tutumları ve boyun eğici davranışlar. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 2018;7:389–99.
122. Ceyhan E, Ceyhan AA, Kurtyılmaz Y. Depression Among the Turkish Female and Male University Students. *Social Behavior and Personality*. 2005;33:329-40.
123. Hünler OS, Gençöz T. Boyun Eğici Davranışlar ve Evlilik Doyumu İlişkisi: Algılanan Evlilik Problemleri Çözümünün Rolü. *Türk Psikoloji Dergisi*. 2003;18:99-108.
124. Eren M. Üniversite Öğrencilerinin Boyun Eğici Davranışı ile Sosyal Anksiyete ve Yalnızlık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi [Yüksek Lisans Tezi]: Karadeniz Teknik Üniversitesi; 2019.

125. Eğitim- Öğretim Politikası: Hacettepe Üniversitesi; 1 Ocak; 2022 [Available from: https://www.hacettepe.edu.tr/ogretim/ogretim_politikasi].
126. Koç B, Bayraktar B, Çolak S. Üniversite öğrencilerinin boyun eğici davranışlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 2010; 28: 257-80.
127. Tekin M, Filiz K. Beden eğitimi ve spor yüksek okullarının antrenörlük eğitimi ve spor yöneticiliği bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerin umutsuzluk ve boyun eğici davranış düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi. 2008;6(1): 27-37.
128. Atli A, Kaya A, Macit ZB. The Research on Submissive Behaviour of Students in the Second Level of Elementary School. İnönü University Journal of the Faculty of Education. 2010;11(1):61-79.
129. Uzgören N, Kara H, Uzgören E. Yöneticilerde boyun eğici davranış eğilimlerinin chaid analizi ile incelenmesi: Yönetici aday öğrenciler üzerine bir araştırma. Ekev Akademi Dergisi. 2015;61: 451-62.
130. Dikmen Y, Yılmaz D, Usta YY. Hemşirelik öğrencilerinde algılanan sosyal destek ile boyun eğici davranışlar arasındaki ilişkinin incelenmesi. European Journal of Therapeutics. 2017;23:12-8.
131. Tümkaya S, Aybek B, Çelik M. Yoksul ailelerden gelen ergenlerde psikososyal bir olgu olarak umutsuzluk ve boyun eğici davranışların incelenmesi. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi. 2010;7(1): 970-84.
132. Beştepe E, Erbek E, Saatçioğlu Ö, Özmen H, Aradamlar N. Psikiyatrik yardım talebi olan, olmayan ve boşanma aşamasındaki çiftler arasında cinsiyet yönünden uyum, problem çözme becerisi, boyun eğici davranış ve öfke tutumunun karşılaştırılması. NöroPsikiyatri Arşivi Dergisi. 2010; 47(1): 15-22.
133. Tuzcuoğulları T, Abakay U. Takım sporlarıyla uğraşan elit genç sporcularda boyun eğici davranışların bazı değişkenler açısından incelenmesi. Spor Bilimleri Dergisi. 2017;2(2): 17-30.
134. Yıldırım İ. Lise öğrencilerinde boyun eğici davranışların yaygınlığı. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 2004;26: 220-8.

135. Tuzcuoğlu S, Korkmaz B. Psikolojik danışma ve rehberlik ğrencilerinin boyun eğici davranış ve depresyon düzeylerinin incelenmesi. M Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi. 2001;14: 135-52.
136. Korkmaz B. Psikolojik danışma ve rehberlik ğrencilerinin boyun eğici davranış ve depresyon düzeylerinin incelenmesi [Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul: Marmara Üniversitesi; 2001.
137. Rojo-Moreno L, Livianos-Aldana L, Cervera-Martinez G, Dominguez-Carabentes JA. Rearing style and depressive disorder in adulthood: a controlled study in a Spanish clinical sample. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*. 1999;34:548-54.
138. Tiggeman M, Winefield HR, Goldney RD, Winefield AH. Attributional style and parental rearing as predictors of psychological distress. *Personality and Individual Differences*. 1992;13: 835-41.
139. Mackinnon A, Henderson AS, Andrews G. Parental 'affectionless control' as an antecedent to adult depression: A risk factor redefined. *Psychological Medicine*. 1992; 23:135-14.
140. Gerlsma C, Emmelkamp PMG, Arrindell WA. Anxiety, depression, and perception of early parenting: A meta-analysis. *Clinical Psychology Review*. 1990; 10: 251-77.
141. Onstad S, Skre I, Torgersen S, Kringlen E. Parental representations in twins discordant for schizophrenia. *Psychological Medicine*. 1993; 23: 335-40.
142. Odaci H. Depression, submissive behaviors and negative automatic thoughts in obese Turkish adolescents. *Social Behavior and Personality*. 2007; 35(3): 409-16(8).
143. Bolattekin A. Anne babanın bağlanma stilleri, anne baba tutumları ve çocuklarındaki davranış problemleri arasındaki ilişkinin incelenmesi [Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul: İstanbul Arel Üniversitesi; 2014.
144. Karasar N. Bilimsel araştırma yöntemi. Ankara: Nobel Yayınevi; 2014.
145. Rindfuss RR. The young adult years: Diversity, structural change, and fertility. *Demography*. 1991;28(4):493.

146. Şahin N, Şahin N. Adolescent Guilt, Shame and Depression in Relation to Sociotropy and Autonomy. World Congress of Cognitive Therapy; Toronto, Canada 1992. p. 17-23.
147. Barber BK, Xia M, Olsen JA, McNeely CA, Bose K. Feeling disrespected by parents: Refining the measurement and understanding of psychological control. *Journal of Adolescence*. 2012;35(2):273-87.
148. Bernstein DP, Stein JA, Newcomb MD, Walker E, Pogge D, Ahluvalia T, et al. Development and validation of a brief screening version of the childhood trauma questionnaire. *Child Abuse & Neglect* 2003; 27:169–90.
149. Kaya S. Çocukluk dönemi örselenme yaşantıları ölçeği kısa formu'nun türkçe'ye uyarlanması [Yüksek Lisans Tezi]. Muğla: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi 2014.
150. Çap D. Psikolojik Belirtilerin Yordayıcısı Olarak Duygu Dışavurumu ve Ailesel Kontrol. Ankara: Hacettepe Üniversitesi; 2017.
151. Minh TN, Quang AMT, Ha TA. The influence of children's behavior problems on parents' psychological well-being: A serial mediation model of parental psychological control and parental burnout. *Children and Youth Services Review*. 2022;134:106366.
152. Flamant N, Haerens L, Mabbe E, Vansteenkiste M, Soenens B. How do adolescents deal with intrusive parenting? The role of coping with psychologically controlling parenting in internalizing and externalizing problems. *Journal of Adolescence*. 2020;84:200-12.
153. Chao RK, Aque C. Interpretations of parental control by Asian immigrant and European American youth. *Journal of Family Psychology*. 2009;23:342-54.
154. Van der Kolk BA. This issue: child abuse & victimization. *Psychiatric Annals*. 2017;35:374-8.
155. Yang Y, Ma X, Kelifa MO, Li X, Chen Z, Wang P. The relationship between childhood abuse and depression among adolescents: The mediating role of school connectedness and psychological resilience. *Child Abuse & Neglect*. 2022;131:105760.
156. Dehghan Manshadi Z, Fallah A, Chavoshi H. Childhood maltreatment and sense of parenting competence: The mediating role of parental reflective

- functioning and perceived social support. *Child Abuse & Neglect*. 2023;135:105949.
157. Chapman DP, Whitfield CL, Felitti VJ, Dube SR, Edwards VJ, Anda RF. Adverse childhood experiences and the risk of depressive disorders in adulthood. *Journal of Affective Disorders*. 2004;82(2):217-25.
 158. Assini-Meytin LC, Thorne EJ, Sanikommu M, Green KM, Letourneau EJ. Impact of Child Sexual Abuse on Socioeconomic Attainment in Adulthood. *Journal of Adolescent Health*. 2022;71(5):594-600.
 159. Baiverlin A, Gallo A, Blavier A. Impact of different kinds of child abuse on sense of parental competence in parents who were abused in childhood. *European Journal of Trauma & Dissociation*. 2020;4(4):100150.
 160. Roberts R, O'Connor T, Dunn J, Golding J. The effects of child sexual abuse in later family life; mental health, parenting and adjustment of offspring. *Child Abuse & Neglect*. 2004;28(5):525-45.
 161. Bayhan P. Ergenlik Dönemi: Bilişsel ve Psikososyal Gelişim. In: Metin EN, editor. *Doğum Öncesinden Ergenliğe Çocuk Gelişimi*. 2. Baskı. Ankara: Pegem Yayınları; 2018.
 162. Ulusoy H, Tosun N, JC. A. Sağlık Yönetimi Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme, Boyun Eğici Davranışlar ve Otonomi Düzeyleri. *Journal of Health and Nursing Management* 2016;3:8-17.
 163. Troop NA, Allan S, Treasure JL, Katzman M. Social comparison and submissive behaviour in eating disorder patients. *Psychology and Psychotherapy: Theory, Research and Practice*. 2003;76(3):237-49.
 164. Giacolini T, Gilbert P, Bonaminio A, Ferrara M, Iliceto P, Monniello G, et al. The Italian version of the Social Comparison Rating Scale and the Submissive Behaviour Scale: Reliability and validity in a sample of adolescents. *European Journal of Developmental Psychology*. 2013;10(6):752-63.
 165. Oldehinkel AL, Rosmalen JGM, Veenstra R, Dijkstra JK, Ormel J. Being admired or being liked: Classroom social status and depressive problems in early adolescent girls and boys. *Journal of Abnormal Child Psychology*. 2007;35:417–27.

166. Johnson SL, Leedom LJ, Muthadie L. The dominance behavioral system and psychopathology: Evidence from self-report, observational, and biological studies. *Psychological Bulletin*. 2012;138:692–743.
167. Conger RD, Patterson GR, Ge X. It takes two to replicate: A mediational model for the impact of parents' stress on adolescent adjustment. *Child Development*. 1995;66:80-97.
168. Kındap Tepe Y, Deliser B, Kuzan G, İslamoğlu R. İlköğretimin ikinci kademe öğrencilerinin ana-babadan algıladığı psikolojik kontrolün kendini belirleme düzeyi ve sosyal girişkenlikle ilişkisi. *Asia Minor Studies*. 2018;6:294-312.
169. Aydın A. Ergenlerin Anne Babalarından Algıladıkları Psikolojik Kontrol ile Öznel İyi Oluşları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Karabük: Karabük Üniversitesi; 2020.
170. Bittman SL, England P, Folbre N, Sayer L, Matheson G. When does gender trump money? Bargaining and time in household work. *American Journal of Sociology*. 2003;109:186-214.
171. Eraydın Ş, Karagözoğlu Ş. Investigation of self-compassion, self-confidence and submissive behaviors of nursing students studying in different curriculums. *Nurse Education Today*. 2017;54:44-50.
172. Topuz Ş, Yılmaz Sezer N, Gönenç İ, Büyükkayacı Duman N. Ebelik Öğrencilerinin Duygusal Zekâlarının Boyun Eğici Davranışlarına Etkisi. *Journal of Health Sciences*. 2018;27:228- 33.
173. Köktuna ZS. Çözüm Odaklı Kısa Terapi Tekniğinin Alt Sosyoekonomik Seviyedeki Kadınların Geleceğe Umut ile Bakabilme ve Boyun Eğici Davranışlarına Etkisinin İncelenmesi. İstanbul: Maltepe Üniversitesi; 2007.
174. Bostancı N, Albayrak B, Bakoğlu İ., Çoban Ş. Üniversite öğrencilerinde çocukluk çağı travmalarının depresif belirtileri üzerine etkisi. *New Symposium Journal*. 2006;44:100-6.
175. Özcan Can M. İstismar ve İhmalin Çocuklar Üzerindeki Fiziksel ve Psikolojik Etkilerinin İncelenmesi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi; 2010.
176. Keskin G, Çam O. Çocuk Cinsel İstismarına Psikodinamik Hemşirelik Yaklaşımı. *Yeni Symposium*. 2005;43:118-25.

177. Çeçen Eroğul AR, Türk ŞB. Ergenlerde çocukluk örselenme yaşantıları ve öfke ifade tarzları ile benlik saygısı ve yaşam doyumunu arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *International Journal of Human Sciences*. 2013;10:1421-39.
178. Şahin F. Ebeveynden Algılanan Psikolojik Kontrolün Mükemmeliyetçilik ve Benlik Saygısı ile İlişkinin İncelenmesi. İstanbul: Üsküdar Üniversitesi; 2022.
179. Bozyiğit E, Çetin E. Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin boyun eğici davranışlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *İÜ Spor Bilimleri Dergisi*. 2018;8.
180. Korkmaz E. Adölesanların ebeveynlerinden algıladıkları psikolojik kontrol ile sosyal medya bağımlılıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi. İstanbul: İstanbul Okan Üniversitesi; 2022.
181. Güler E. Algılanan ebeveyn psikolojik kontrolünün çocukların otomatik düşünceleri üzerinde etkisi. İstanbul: Üsküdar Üniversitesi; 2017.
182. Şengönül T. Sosyal sınıfın boyutları olarak gelirin, eğitimin ve mesleğin ailelerdeki sosyalleştirme-eğitim süreçlerine etkisi. *Eğitim ve Bilim*. 2013;38:129-43.
183. Ulu Botan E, Yüksel A. Mesleki eğitim merkezine devam eden gençlerin sağlık, sosyal, ekonomik durumları ve boyun eğici davranışlar açısından değerlendirilmesi. *Turk J Public Health*. 2019;17:238-48.
184. Dönmez YE, Soylu N, Özcan ÖÖ, Yüksel T, Demir AÇ, Bayhan PÇ, et al. Cinsel İstismar Mağduru Çocuk ve Ergen Olgularımızın Sosyodemografik ve Klinik Özellikleri. *Turgut Özal Tıp Merkezi Dergisi*. 2014;21:44-8.
185. Maguire-Jack K, Wang X. Pathways from neighborhood to neglect: The mediating effects of social support and parenting stress. *Children and Youth Services Review*. 2016;66:28-34.
186. Sayar B. Üniversite öğrencilerinin mizah tarzları ile umutsuzluk ve boyun eğici davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi. Sakarya: Sakarya Üniversitesi; 2012.
187. Sezan T. Spor Eğitimi Veren Yükseköğretim Kurumlarında Öğrenim Gören Öğrencilerin Boyun Eğici Davranışları, Girişimcilik Düzeyleri ve Kişilik

- Özelliklerinin Bölgelere Göre Karşılaştırılması. Konya: Selçuk Üniversitesi; 2022.
188. Sedlak A. J., Mettenburg J., Basena M., Peta I., McPherson K., A. G. Fourth national incidence study of child abuse and neglect (NIS-4). U.S.: Department of Health and Human Services; 2010.
189. Beatriz ED, Salhi C, Griffith JL, Molnar BE. Urbanicity matters in self-reported child maltreatment prevalence: Findings from a nationally representative study. *Child Abuse & Neglect*. 2018;79:371-83.
190. Kotlaja MM, Fagan AA, Wright EM. Perceptions of danger, tolerance of delinquency, and economic disadvantage: Examining neighborhood influences on child physical abuse. *Child Abuse Negl*. 2020;106:104562.
191. Özçelik MB. Çocukluk çağı örselenme yaşantıları ile boyun eğici davranışlar arasındaki ilişki: Benlik saygısının aracı rolü. İstanbul: Maltepe Üniversitesi; 2020.
192. Demircioğlu H, Işık E, Tutaş Öndaş S. Özel yetenekli çocukların ebeveynlerine yönelik algıladıkları psikolojik kontrol düzeylerinin incelenmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 2021;51:381-400.
193. Eşer İ, Khorshid L, Arslan G. Sağlık Çalışanı olmaya aday öğrencilerin boyun eğici davranışlarının incelenmesi. *Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi*. 2009;17:1-9.
194. Sofuoğlu Z, Oral R, Aydın F, Cankardeş S, Kandemirci B, Koç F, et al. Türkiye'nin Üç ilinde Olumsuz Çocukluk Çağı Deneyimleri Epidemiyolojik Çalışması. *Türk Pediatri Arşivi*. 2014;49:57-6.
195. Ferguson D, Lynskey M. Physical Punishment/Maltreatment During Childhood and Adjustment in Young Adulthood. *Child Abuse and Neglect*. 1997;21:617-30.
196. Zeren C, Çelikel A, Arık A, Arslan M. Üniversite Öğrencilerinde Çocukluk Çağı İstismarı Sıklığı. *Dicle Tıp Dergisi*. 2012;39 536-41.

8. EKLER

EK 1. Bilgilendirilmiş Onam Formu

Değerli Katılımcı,

Bu çalışma, Prof. Dr. Pınar BAYHAN danışmanlığında, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Yüksek Lisans Programı öğrencisi Büşra YILMAZ tarafından yüksek lisans tezi kapsamında yürütülmektedir. Çalışmanın amacı, üniversite öğrencilerinin, algıladıkları ebeveyn psikolojik kontrolünün ve çocukluk örseleyici yaşantılarının, boyun eğici davranışlarla ilişkisini incelemektir.

Çalışmaya katılım yaklaşık 15 dakika sürmekte ve tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Hacettepe Üniversitesi Etik Komisyonundan gerekli izinler alındıktan sonra soru formları sunulmuştur. Soru formlarında kimliğini açığa çıkaran herhangi bir bilgi istenmemektedir. Soru formlarına vereceğiniz yanıtlar tamamen gizli tutulacak ve başka kimseyle paylaşılmayacaktır. Yanıtlar toplu olarak değerlendirilecektir. Çalışmanın sonuçları, yalnızca araştırmacılar tarafından değerlendirilecek ve yalnızca bilimsel amaçlı olarak kullanılacaktır.

Araştırmadan sağlıklı bilgi edinilmesi için soruların samimi bir şekilde doldurulması oldukça önemlidir. Soru formlarını doldururken sorulardan ya da herhangi bir nedenden dolayı devam etmek istemezseniz yanıtlamayı bırakabilirsiniz.

Aşağıda verilen iletişim bilgilerinden araştırmacılara ulaşarak araştırmaya dair bilgi edinebilirsiniz.

Çalışmaya katılımınız ve katkılarınız için çok teşekkürler.

Saygı ve Sevgilerimizle,

Büşra YILMAZ (Yüksek Lisans Öğrencisi)

Prof. Dr. Pınar BAYHAN (Tez Danışmanı)

Tarih:

Araştırmacı Bilgileri:

Pınar BAYHAN

Hacettepe Üniversitesi

Sağlık Bilimleri Fakültesi

Çocuk Gelişimi Bölümü

Büşra YILMAZ

Hacettepe Üniversitesi

Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Çocuk Gelişimi ve Eğitimi

Yukarıda sözü edilen araştırmaya katılmayı Kabul ediyorum

Kabul etmiyorum

EK 2. Demografik Bilgi Formu

Lütfen boşlukları doldurunuz ve size en uygun seçeneği işaretleyiniz.

1. Yaşınız: _____

2. Cinsiyetiniz: Erkek Kadın Diğer

3. Devam etmekte olduğunuz:

Üniversite: _____

Bölüm: _____

Sınıf: _____

4. Annenin Eğitim Durumu: İlkokul Ortaokul Lise

2 yıllık üniversite (önlisans) Lisans Yüksek Lisans ve üstü

5. Babanızın Eğitim Durumu: İlkokul Ortaokul Lise

2 yıllık üniversite (önlisans) Lisans Yüksek Lisans ve üstü

6. Ailenizin ortalama aylık geliri: _____

7. Ailenizi ekonomik olarak hangi seviyede görüyorsunuz?

Alt Alt-Orta Orta Üst-Orta Üst

8. Yaşamınızın büyük bir bölümünü geçirdiğiniz yerleşim birimi nedir?

Metropol (İstanbul, Ankara, İzmir) İl İlçe Kasaba Köy

EK 3. Boyun Eğici Davranışlar Ölçeği (BEDÖ)

Aşağıda, insanların sosyal ortamlardayken yaptıkları bazı davranışlar ve yaşadıkları bazı duygular verilmiştir. Her cümleyi dikkatle okuyun ve böyle bir davranışın sizin için ne kadar geçerli olduğunu yandaki çizelgede işaretleyiniz.

	Hiç Yapmam (1)	Çok Ender Yaparım (2)	Bazen Yaparım (3)	Sıklıkla Yaparım (4)	Her Zaman Yaparım (5)
1- Bir konuda benim <u>hatam olmasa da</u> , hatalı olduğum söyleniyorsa, tatsızlık çıkmasın diye sesimi çıkarmam.					
2. Kendim yapmaktan <u>hoşlanmasam da</u> diğer insanlar yapıyor diye, o davranışları yaparım.					
3. Paramın üstü <u>eksik verilmiş olsa da</u> , sesimi çıkarmadan oradan uzaklaşıyorum.					
4- Başkalarının beni eleştirmesine ve aşağılamasına izin verir, kendimi savunmam.					
5. Sevdiğim kişi benden yakınlık beklediğinde, o anda <u>içimden gelmese de</u> yakınlık göstermeye çalışırım.					
6- Konuşmaya çalışırken birisi lafımı ağızımdan alıp konuşmayı sürdürürse, ben susarım.					

7- Küçük hatalarım yüzünden sürekli özür dilerim.					
8- Annem/babam benim hakkımda hoş olmayan şeyler söylerken. ben sessizce dinlerim.					
9- Arkadaşlarıma kızdığım zaman. bu kızgınlığımı onlara söyleyemem.					
10- Arkadaş toplantılarında konuşmayı başkalarının yönetimine bırakırım.					
11- İnsanların. benimle konuşurken. gözlerimin içine bakmalarından hoşlanmam.					
12- Bir insan benim için küçük bir iyilikte bulursa bile. içtenlikle ve tekrar tekrar teşekkür ederim.					
13-İnsanlarla göz göze gelmekten kaçırım.					
14-Arkadaş toplantılarında konuyu açan kişi hiçbir zaman ben olmam.					
15-İnsanlar ısrarla bana baktıklarında yüzüm kızarır.					
16-Birinin bir teklifini geri çevirirken mutlaka hastalık gibi <u>önemli bir bahane</u> bulmaya çalışırım.					

EK 4. Psikolojik Kontrol Ölçeği

PSİKOLOJİK KONTROL ÖLÇEĞİ ANNENİZİ DÜŞÜNEREK CEVAPLAYINIZ.	Annemin Özelliklerine HİÇ Benzemiyor	Annemin Özelliklerine AZ Benziyor	Annemin Özelliklerine Benziyor	Annemin Özelliklerine ÇOK Benziyor
1. Eğer onu utandıracak bir şey yaparsam. beni görmezden gelmeye çalışır.				
2. Eğer bazı şeylerde onun gibi düşünmezsem bana soğuk davranır.				
3. Herhangi bir şey hakkındaki hislerimi ve düşüncelerimi değiştirmeye çalışır.				
4. Ben konuşurken sözümü keser.				
5. Ailedeki problemler yüzünden beni suçlar.				
6. Eğer onu kıracak bir şey yaparsam. gönlünü alıncaya kadar benimle konuşmaz.				
7. Ne zaman bir şey anlatmaya çalışsam konuyu değiştirir.				
8. Beni eleştirirken geçmişte yaptığım hataları dile getirir.				
9. Yapmamam gerektiğini düşündüğü bir şeyi yaptığımda kendimi suçlu hissettirir.				

PSİKOLOJİK KONTROL ÖLÇEĞİ BABANIZI DÜŞÜNEREK CEVAPLAYINIZ.	Babamın Özelliklerine HİÇ Benzemiyor	Babamın Özelliklerine AZ Benziyor	Babamın Özelliklerine Benziyor	Babamın Özelliklerine ÇOK Benziyor
1. Eğer onu utandıracak bir şey yaparsam. beni görmezden gelmeye çalışır.				
2. Eğer bazı şeylerde onun gibi düşünmezsem bana soğuk davranır.				
3. Herhangi bir şey hakkındaki hislerimi ve düşüncelerimi değiştirmeye çalışır.				
4. Ben konuşurken sözümü keser.				
5. Ailedeki problemler yüzünden beni suçlar.				
6. Eğer onu kıracak bir şey yaparsam. gönlünü alıncaya kadar benimle konuşmaz.				
7. Ne zaman bir şey anlatmaya çalışsam konuyu değiştirir.				
8. Beni eleştirirken geçmişte yaptığım hataları dile getirir.				
9. Yapmamam gerektiğini düşündüğü bir şeyi yaptığımda kendimi suçlu hissettirir.				

EK 5. Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları Ölçeği Kısa Formu (ÇÖYÖ-KF)

Aşağıdaki ifadeleri dikkatle okuyup, ifadeye belirtilen davranışı çocukluğunuzda yaşayıp yaşamadığınızı belirtiniz. Cevapları içtenlikle vermeniz, araştırmanın güvenilirliği bakımından önemlidir.

	Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Biraz Katılıyorum (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
1. Çocukluğumda, yeterli düzeyde beslendiğime inanmıyorum.					
2. Çocukluğumda, benimle ilgilenen ve beni koruyan birinin/birilerinin olduğunu bildirdim.					
3.Çocukluğumda, ailemdeki kişiler bana “aptal”, “tembel” ya da “çirkin” diye hitap ederlerdi.					
4. Çocukluğumda, annem ve babam ailemize ilgilenemeyecek kadar sarhoş ya da uyuşturucunun etkisi altındaydı.					
5. Çocukluğumda, ailemde kendimi önemli ya da özel hissetmemi sağlayan biri/birileri vardı.					
6. Çocukluğumda, kirli giysiler giymek zorunda kalırdım					
7. Çocukluğumda, sevdiğimi hissedirdim.					
8. Çocukluğumda, annem ve babamın benim hiç doğmamış olmamı dilediklerini düşünürdüm.					
9. Çocukluğumda, ailemdeki kişilerden, bir doktora ya da hastaneye gitmek zorunda kalacak kadar kötü dayak yediğim oldu.					
10. Çocukluğumda, ailemle ilgili değiştirmek istediğim hiçbir şey yoktu. Ben çocukken, ailemde, başarılı biri olmamı isteyen bir kişinin varlığını hissedirdim.					
11. Çocukluğumda, ailemdeki fertler beni, yara bere içinde bırakacak kadar kötü döverlerdi.					
12.Çocukluğumda, kemer, sopa, kablo ya da benzeri sert cisimlerle dövülerek cezalandırıldım.					

13. Çocukluğumda. ailemdeki fertler birbirlerini koruyup kollarlardı.					
14.Çocukluğumda. ailemde fertler bana incitici veya aşağılayıcı şeyler söylediler					
15. Çocukluğumda. fiziksel olarak istismar edildiğime inanıyorum.					
16. Mükemmel bir çocukluğum oldu.					
17. Çocukluğumda. öğretmen. komşu ya da doktor gibi kişiler tarafından fark edilecek kadar kötü dayak yedim.					
18.Çocukluğumda. ailemde benden nefret eden birisi/birileri olduğumu hissedirdim					
19. Çocukluğumda. ailemdeki fertler birbirlerine yakındılar.					
20.Çocukluğumda. birisi/birileri bana cinsel amaçla dokunmayı ya da ona/onlara dokundurtmayı denedi.					
21. Çocukluğumda. birisi/birileri. cinsel içerikli taleplerini karşılamazsam. bana zarar vermekle ya da hakkımda yalanlar söylemekle beni tehdit etti.					
22. Dünyadaki en iyi aileye sahiptim.					
23. Çocukluğumda. birisi/birileri beni cinsel içerikli eylemlerde bulunmaya veya cinsel içerikli şeyler izlemeye zorladı.					
24. Çocukluğumda. birisi/birileri bana cinsel tacizde bulundu.					
25. Çocukluğumda. duygusal olarak istismar edildiğime inanıyorum.					
26.Çocukluğumda. ihtiyacım olduğunda beni doktora götürecek birisi/birileri vardı.					
27. Çocukluğumda. cinsel olarak istismar edildiğime inanıyorum.					
28. Çocukluğumda. ailem benim için bir güç ve destek kaynağıydı.					

EK 6. Boyun Eğici Davranışlar Ölçeği Kullanım İzni

büşra yılmaz

ölçek izni

1 mesaj

Gulsen T. ·

15 Haziran 2021 01:51

Alıcı:

Merhaba Büşra,

Boyuneğici Davranışlar Ölçeği'ni araştırma amaçlı olarak kullanmanızda benim açımdan bir sakınca bulunmamaktadır. Ancak sizden önemli ricam, Ölçeğin başka kopyalarını değil, size gönderdiğim kopyasını, puanlama anahtarını ve ölçeğin ilk sayfasındaki kaynakçayı da kullanmanızdır. Ekte, söz konusu ölçekle ilgili yayını da gönderiyorum. Çalışmanızda başarılar dilerim

Nesrin Hisli Sahin, PhD

Adjunct Professor

School of Psychology & Counseling

Fairleigh Dickinson University

285 Madison Ave

Madison, NJ 07940

e-mail. _____

2 eklenti

 Adolescent guilt, shame and depression in relation to sociotropy and autonomy.pdf
221K

 Boyuneğicilik ölçeği 2010.pdf
112K

EK 7. Psikolojik Kontrol Ölçeği Kullanım İzni

Melike Sayıl
Alıcı: büşra yılmaz

14 Mayıs 2021 14:53

Büşra Merhaba,

Bu uyarlama ölçeğin tümünü kitapta vermiş yani yayınlamış olduğumuz için ayrıca izne gerek yoktur. Çalışmalarında başarılar dilerim.

Sevgiler,

Melike Sayıl

Gönderen: büşra yılmaz
Gönderildi: 12 Mayıs 2021 Çarşamba 16:45:59
Kime: Melike Sayıl
Konu: Psikolojik Kontrol Ölçeği Hakkında

EK 8. Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları Ölçeği Kısa Formu Kullanım İzni

Sinem ACAR
Alıcı: büşra yılmaz

3 Ağustos 2021 14:21

Merhaba,

Elbette, ölçeği kullanabilirsiniz. İyi çalışmalar dilerim.

Dr. Öğr. Üyesi Sinem ACAR

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi/ Engelsiz Kampüs Birimi Koordinatörü

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Eğitim Fakültesi
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık ABD
Kötekli / Muğla / Türkiye
Tel: 0 252 211 55 01/ 0252 211 5704

Dr. Sinem ACAR

Muğla Sıtkı Koçman University/ Coordinator of Disabled Students Unit

Muğla Sıtkı Koçman University
Faculty of Education
Department of Counseling Psychology and Guidance
Kötekli / Muğla / Turkey
Phone: 0090 252 55 01

EK 9. Hacettepe Üniversitesi Etik Komisyon İzni

T.C.
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Rektörlük

Sayı : E-35853172-300-00001769255
Konu : Büşra YILMAZ (Etik Komisyon İzni)

21.09.2021

SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ DEKANLIĞINA

İlgi : 23.08.2021 tarihli ve E-68552689-300-00001721298 sayılı yazı.

Fakülteniz Çocuk Gelişimi Bölümü Yüksek Lisans öğrencilerinden **Büşra YILMAZ**'ın **Dr. Öğr. Üyesi Ebru Helin YABAN YALÇIN** danışmanlığında yürüttüğü "**Üniversite Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Psikolojik Kontrolünün ve Çocukluk Örseleyici Yaşantılarının, Boyun Eğici Davranışlarla İlişkisinin İncelenmesi**" konulu tez çalışması Üniversitemiz Senatosu Etik Komisyonunun **14 Eylül 2021** tarihinde yapmış olduğu toplantıda incelenmiş olup, etik açıdan uygun bulunmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Vural GÖKMEN
Rektör Yardımcısı

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu: 8314BB17-8445-4466-96CE-D633ECBC849C

Belge Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/hu-ehys>

Adres: Hacettepe Üniversitesi Rektörlük 06100 Sıhhiye-Ankara

Bilgi için: Sevil TOPAL

E-posta: yazirim@hacettepe.edu.tr İnternet Adresi: www.hacettepe.edu.tr Elektronik

Bilgisayar İşletmeni

Ağ: www.hacettepe.edu.tr

Telefon: 03123051008

Telefon: 0 (312) 305 3001-3002 Faks:0 (312) 311 9992

Kep: hacettepeuniversitesi@hu01.kep.tr

EK 10. Orijinallik Raporu Örneği

Dijital Makbuz

Bu makbuz ödevinizin Turnitin'e ulaştığını bildirmektedir. Gönderiminize dair bilgiler şöyledir:

Gönderinizin ilk sayfası aşağıda gönderilmektedir.

Gönderen: Büşra Yılmaz
Ödev başlığı: Büşra Yılmaz Tez Orijinallik Raporu
Gönderi Başlığı: ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN ALGILADIKLARI EBEVEYN PSİK...
Dosya adı: busrayilmaz_tez31may_s.pdf
Dosya boyutu: 1.6M
Sayfa sayısı: 113
Kelime sayısı: 26,183
Karakter sayısı: 173,320
Gönderim Tarihi: 21-Haz-2023 09:05ÖS (UTC+0300)
Gönderim Numarası: 2120442387

TE.
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN ALGILADIKLARI
EBEVEYN PSİKOLÖJİK KONTROLÜ ENERJİ VE
ÇOCUKLARIN EBEVEYNLERİNİN ALGILADIKLARI
EBEVEYN PSİKOLÖJİK KONTROLÜ ENERJİ

MAKALE

Çocuk Psikolojisi ve Ebeveyn Psikolojisi
2120442387

2023
30

Copyright 2023 Turnitin. Tüm hakları saklıdır.

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN ALGILADIKLARI EBEVEYN PSİKOLOJİK KONTROLÜNÜN VE ÇOCUKLUK ÖRSELEYİCİ YAŞANTILARININ BOYUN EĞİCİ DAVRANIŞLARLA İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ

ORJİNALLİK RAPORU

%7 BENZERLİK ENDEKSİ	%7 İNTERNET KAYNAKLARI	%1 YAYINLAR	%6 ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ
--------------------------------	----------------------------------	-----------------------	-------------------------------

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1	Submitted to Akdeniz University Öğrenci Ödevi	%2
2	acikbilim.yok.gov.tr İnternet Kaynağı	%1
3	www.openaccess.hacettepe.edu.tr:8080 İnternet Kaynağı	%1
4	openaccess.maltepe.edu.tr İnternet Kaynağı	%1
5	toad.halileksi.net İnternet Kaynağı	%1
6	Submitted to Ege Üniversitesi Öğrenci Ödevi	%1
7	openaccess.hacettepe.edu.tr:8080 İnternet Kaynağı	<%1
8	Submitted to Hacettepe University Öğrenci Ödevi	<%1
9	dspace.ankara.edu.tr İnternet Kaynağı	<%1
10	halic.edu.tr İnternet Kaynağı	<%1
11	acikerisim.karabuk.edu.tr:8080 İnternet Kaynağı	<%1
12	docplayer.biz.tr İnternet Kaynağı	<%1

9. ÖZGEÇMİŞ